

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

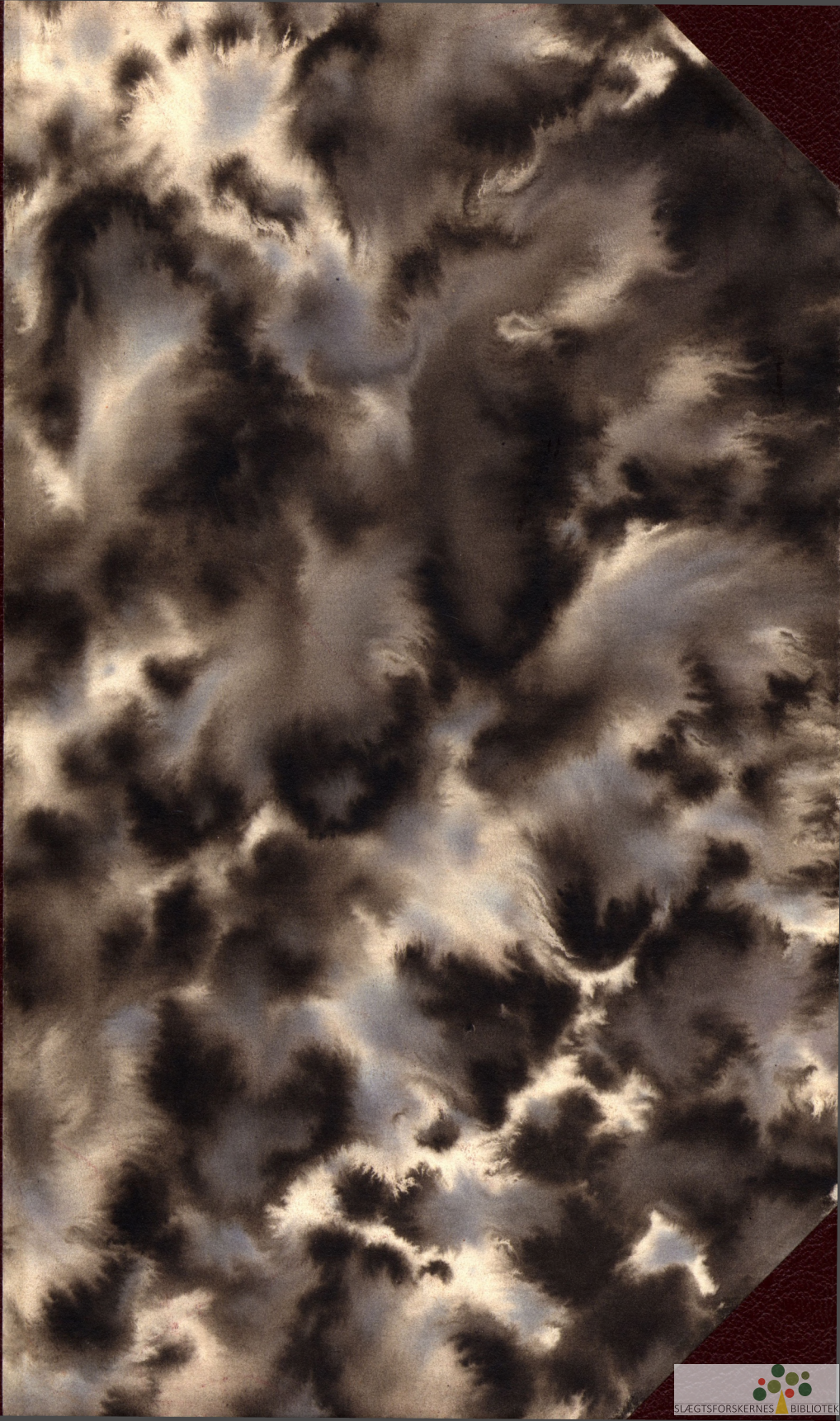
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DIPLOMATARIUM FABRICIORUM

VED

F. B. FABRICIUS

OG

L. P. FABRICIUS

III. BIND

EN BREVSAMLING

KØBENHAVN

TRYKT HOS DUPLEX-TRYKKERIET

1961

DIPLOMATARIUM FABRICIORUM
III. BIND

DIPLOMATARIUM FABRICIORUM

VED

F. B. FABRICIUS

OG

L. P. FABRICIUS

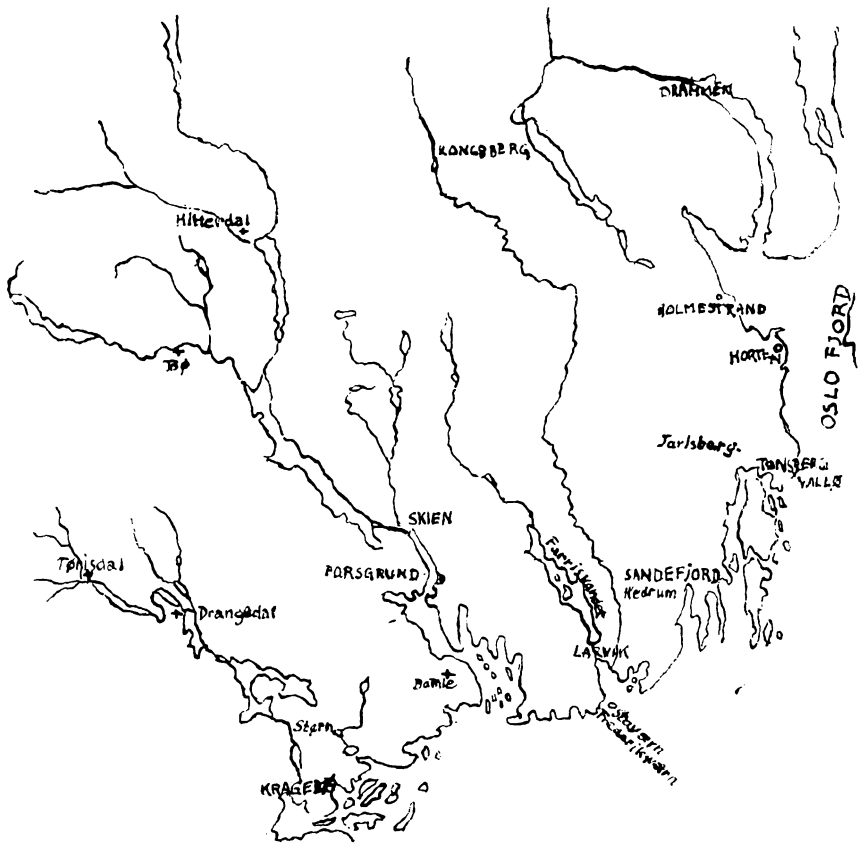
III. BIND

EN BREVSAMLING

KØBENHAVN

TRYKT HOS DUPLEX-TRYKKERIET

1961

Larviks omgivelser

Forord

Den meget grundige og stofrige *Laurviks Historie*, udarbejdet af professor, dr. Oscar Albert Johnsen og udsendt i 1923 på foranledning af Larvik kommune, er en uvurderlig kilde til viden om denne bys historie. Men nærværende bog kan takke en anden mands grundige studier og omtanke for sin tilblivelse.

Fylkeskonservator, pastor Asbjørn Bakken i Tønsberg, tidligere sognepræst i Siljan, som grundigt har gennemgået hele egnens historie, har siden også gennemløjet Larvik Grevskabs vældige dynger af arkivalier, som nu beror i Statsarkivet i Oslo. – Han blev opmærksom på, at den gamle overinspektør Laurits Fabricius i årene 1728 til sin død gang på gang har indlagt i godsets brevpakker private familiebreve, som han har modtaget. Og med den punktlige embedsmands akkuratse har han forsynet dem med ikke blot modtagerdato og betalte postpengeangivelser, men oftest endogså med dato for sit svarbrev samt hovedpunkterne i dette.

Det stod straks pastor Asbjørn Bakken klart, at der her er bevaret en brevsamling, som ikke blot er af usædvanlig kulturhistorisk interesse, fordi den fører lige ind i hverdagslivet i en gammel dansk-norsk slægt i 1700-tallet, men som tillige naturligt måtte have en ganske speciel interesse for de pågældende brevskriveres efterkommere nu over 200 år senere.

Ikke blot har Asbjørn Bakken skaffet os afskrift af brevene, som han selv har benyttet i sine meget læseværdige artikler i »Vestfold minne« 1949–50 og 1958, men brevene har også været udlånt fra Statsarkivet i Oslo til Rigsarkivet, hvor de er grundigt undersøgt. Ifølge Oslo Statsarkivs skrivelse af 11. maj 1960 vil den påtænkte gennemgang sandsynligvis bringe endnu flere privatbreve for dagen.

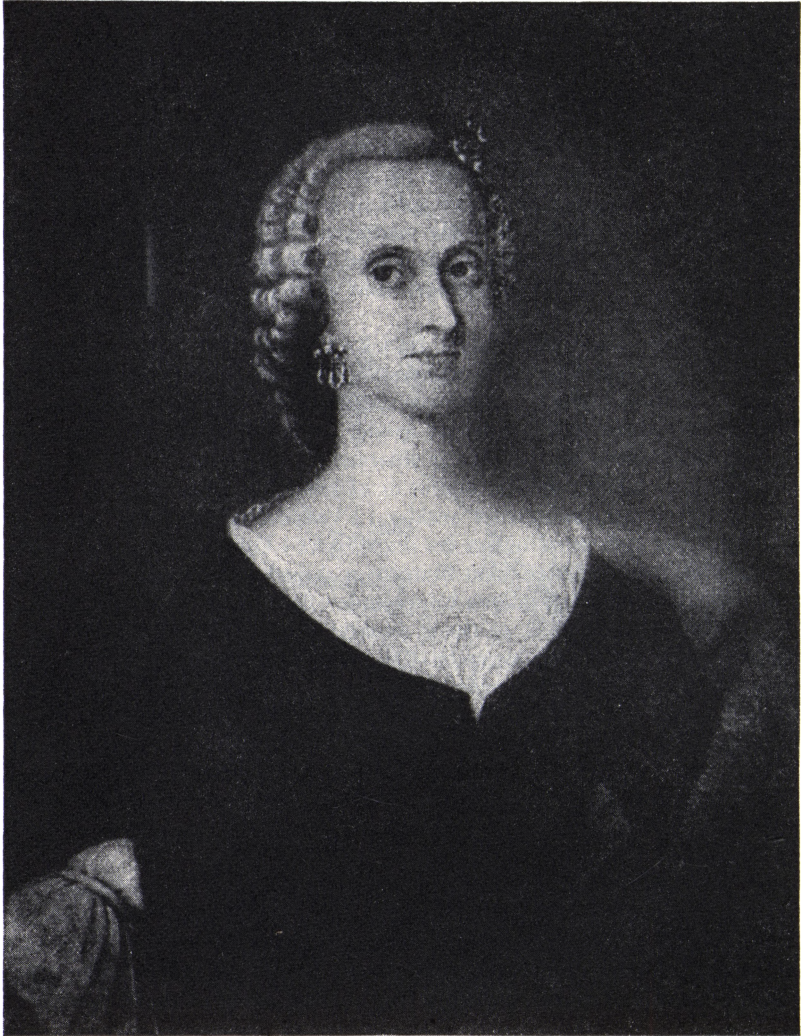
99 breve er nu til rådighed, og det er en selvfølge, at *Foreningen Fabricius* blev yderst interesseret i en offentliggørelse. Da omkostningerne imidlertid langt overstiger foreningens økonomiske evner, og da slægtens få personer ikke kan stille en sådan sum til rådighed, har foreningen under henvisning til den store almene historiske interesse, som disse breve har, ansøgt om og modtaget så store legatstilskud fra Den grevelige Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse og Carlsen Langes Legatstiftelse, at vi har kunnet gennemføre offentliggørelsen. Foreningen udtaler over for de to stiftelser sin dybeste tak for deres bistand.

Ved tilrettelæggelsen af det rige brevstof har vi, for at gøre det lettere tilgængeligt for mindre trænede læsere, indrammet dem i en let overskuelig fremstilling af Lauritz (Laurs) Fabricius's og hans brødrers livshistorie, men vi har måttet bevare den originale stave- og udtryksmåde. Derfor har vi ved noter og en lille ordforklaringsliste over sjældnere ord villet gøre læsningen lettere for ikke-specialister.

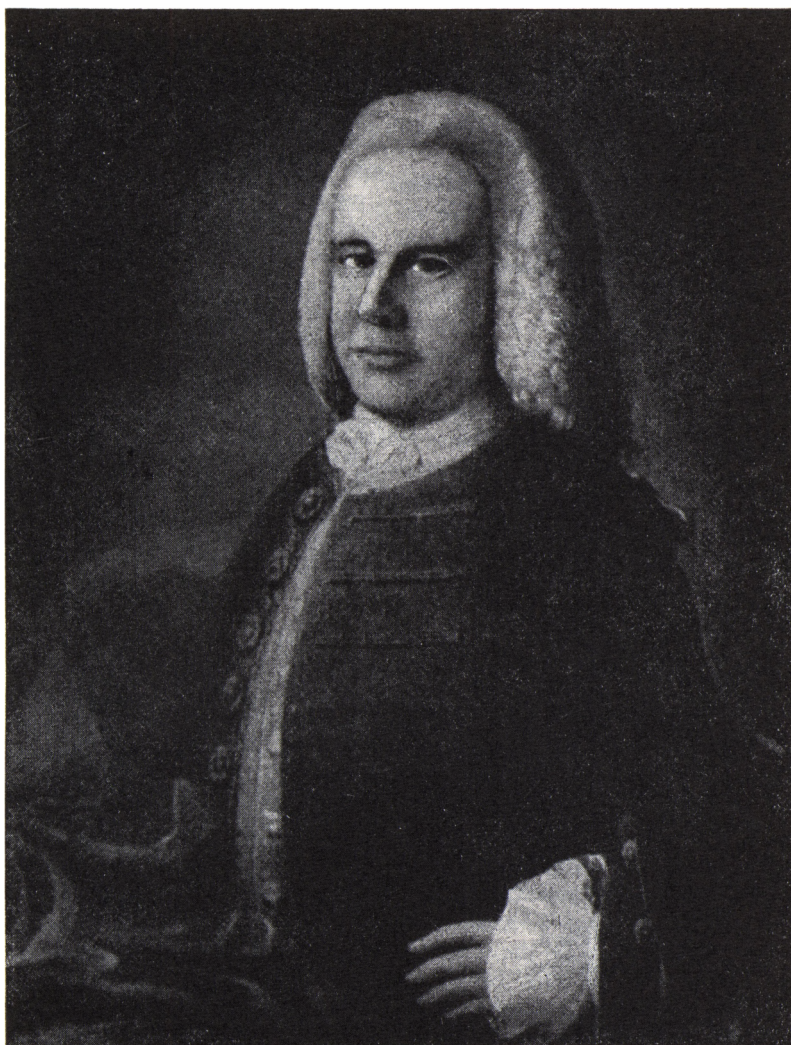
Et tal, sat i parentes lige efter et navn, henviser til den pågældendes nr. i slægtens stamtavle af 1937, og et »nr...« henviser til brevets nummer i nærværende bog. Eksempel: »Hans Tage Fabricius (88) omtalt nr. 41« betyder altså: H. T. F., stamtavlens nr. 88, omtales i brev nr. 41.

Med en varm tak til hr. Asbjørn Bakken og de to legatstiftelsers bestyrelser forelægger *Foreningen Fabricius* da hermed denne bog, og undertegnede takker for det mig betroede hverv med tilrettelæggningen.

L. T. Fabricius.

Sophia Magdalena Iversdatter Fabricius

Lauritz Sørensen Fabricius

Sjældnere ord

- mk.* – mark.
sk. – skilling.
abandonnere – opgive, henlægge.
beg. – begæret.
bet: – betalt.
bord – bræt.
communicere – delagtiggøre.
concernere – angaa.
continuere – fortsætte.
couv. – kuvert, konvolut.
doese – daase.
embrogere – omfavne.
etc. – etceteris – og andet.
forandre sig – en gift giver sig.
forgette – glemme
fornøjelig – oftest: tilfreds.
fortrydelig – ærgerlig.
grønt flæsk – letsaltet flæsk.
immediate – direkte, umiddelbart.
inclinere – være tilbøjelig til.
incommoderet – besværet.
indhændiget – kommet i hænde.
it: – item, d.v.s. desuden.
kleinligt – spinkelt.
kæreste – hustru.
lade – aarelade.
lide vel – befinde sig vel.
lidelige – simple, tarvelige.
løfte – give løfte om.
mariage – ægteskab.
masovn – højovn, smelteovn.
meliorationen – forbedringen.
missive – sendt skrivelse.
navnlig – ved navn.
notificere – gøre kendt med.
næ – næde, d.v.s. maanens aften.
i nærværelse af – i nærheden af.
naadensaar – aaret efter en præsts død, hvor enken beholder de væsentligste indkomster af embedet.
obligere – gøre forbunden.
obstaculum – hindring.
pokker – (børne)kopper.
præceptor – privatlærer i huset.
pund. l. pund – lispund. sk. pund – skibpund.
remitteres – tilbagesendes.
renomeret – vel bekendt. anset.
resolvere – bestemme.
ret godt – udmærket.
reusere – opnaa hensigt. lykkes.
rt: – røget.
sc. – scilicet, d.v.s. nemlig.
sr: – seigneur. hr.
skibrum – skib.
skikkelig – skikket. anvendelig.
spargement – udsprede rytter.
sq. – sequens, d.v.s. følgende.
sterbo – dødsbo.
tiun og tyn – tønde.
vedbørlig – tilbørlig.
vittig – forstandig.
værfader – svigerfader.

Brødrene fra Faaborg

11 sønner fødtes i aarene 1673 til 1711 i Søren Jørgensen Smeds gaard, der var den næstyderste i Østergade i Faaborg. Dette var en selv efter de tiders sædvane stor børneflokk – og saa var der endda 7 søskende døde, hvoraf fire var piger. Tre hustruer havde efter hinanden været husmødre i smedegaarden, og i disse ægteskaber var brødrene født, syv i første, tre i andet og een i sidste, og der var ikke mindre end 38 aar mellem den ældste og den yngste (den ældste var født 99 aar før sin yngste brodersøn!).

Trods aldersforskellen bestod der et usædvanlig smukt sammenhold i flokken, baaret af fælles ærbødighed for faderen, og siden var det ikke blot de to studerende sønner, som tog smedenavn op som familienavn i latiniseret form FABRICIUS, men hele flokken valgte det, og i deres signeter lod de som vaaben indgravere skjoldet med ambolt og de to hamre. De var smedesønnerne.

Det vilde være fristende her at trænge dybere ind i denne gode solide smedefamilies hjemliv, som ophørte ved Søren Smeds død den 16. juli 1719, men dels er der allerede i indledningen til F. B. og L. P. Fabricius: Slægten Fabricius fra Faaborg, 1937, givet et indblik i denne brave og velbegavede klejnsmed og kirkeværges livsforhold, dels vil det være umuligt at skaffe plads dertil i dette lille skrift, og der maa henvises til stamtavlen's billede af det.

Fornemlig er det gennem sine ægteskaber, at gaardmands- og smedesønnen fra Diernæs er kommet i fortrolig forbindelse med den lille bys ledende familier, og vi ser lige fra den ældste søns opvækst, at der, skønt faderen i mange aar var syg, plaget af stensmerter, er lagt fremtidsplaner, som ikke var selvfølgelige for en haandværkers børn. Ikke blot blev to af dem præster (og siden syv sønnesønner ligeledes), men ogsaa for de øvrige sigtedes der paa en fremtid ad nye baner.

Faderen har, efter tidens skik, i samraad med slægt og venner »sorteret« sønnerne efter deres evner og bestemt deres livsbane derefter. Man kan sammenligne med hans søns tilsvarende overvejelser f.eks. side 88, brev nr. 62. De ældre af flokken har efterhaanden bistaet de yngre. Trods det store børnetal har der neppe været mange i hjemmet samtidigt. Tidligt, meget tidligt, blev de sendt ud til skole eller lærepladser og i private tjenestepladser.

To bestemtes tidligt til bogen (3, 460), een til handelen (155), tre til haandværk (161, 217, 806), og de øvrige fem hjælpes ved slægtsforbindelser og venskab tidligt ud blandt fremmede for at bryde sig vej til stillinger, der socialt laa over det hjemlige haandværkerhjem, idet de gennem tjeneste i statskontorer og gennem pladser som lakaj i indflydelsesrige herskabshuse vandt sig en viden og levemaade, der kvalificerede dem til embedsstillinger i en tid, hvor der ikke fandtes nogen skole- og universitetsuddannelse i andre fag end teologi og medicin. F.eks. blev den juridiske eksamen først indført i 1736. Uddannelsen maatte ske i praksis.

Det er denne broderfloks kaar og tanker, som vi i disse breve faar et lille indblik i.

Christen (3), født 1673, har først gaaet i den lille latinske skole i Faaborg og er siden sendt til Latinskolen og Gymnasiet i Odense, hvorfra han dimitteredes som student i 1696, 23 aar gammel. Studiet ved universitetet har været yderst beskedent. Endnu havde man meget lidt form over det, og egentlig eksamen bliver først indført ved forordning af 1. august 1707. Han er saa kommet hjem til Faaborg og gaaet i skolens tjeneste. Man var begyndt at forstaa skoleundervisningens betyd-

ning, og i den kommende menneskealder udvikler man en planmæssig skoleordning. 23. oktober 1700 lover kongen, at theologer, som har tjent 5 aar i skolen, skal have fortrin som ansøgere til præsteembeder. Dette benytter Christen, der fra sin skoletid har brugt det latinske navn Fabricius, som anledning til at søge om kongens løfte om Ærøskøbing, siden Rise, Kald ved kommande ledighed, hvad der dog blankt afslaaes – selv om ansøgningerne oftest var paa vers, som skik var! Ikke mindst søger han at blødgøre ved forventningerne om at kunne hjælpe den store søskendeflok.

At man i hjemmet, hvor hans egen mor er død, og flokken stadig forøges, hvor de ældre helbrødre er ved at skabe sig stillinger, og hvor faderen plages af stensmerter, har sat sit haab til ham, er klart. Saa bliver det store Rise kald ledigt, og nu faar kongen atter et digt fra ham.

Stormægtigste Monark, al Nordens Lys
og Ære,
de tvende Rigers Liv og Dannemarkis
Herre,
se dog i Naade an min ydmygste Supplic
og for dit Kongenavn Hjælp mig Kong
Friderich.

Til Jacobs Sønners Tal jeg Brødre kan
opregne
som flest umyndig er og neppe kan
betegne
Forskæl paa højre haand, af alle jeg er
ældst
hvorfor til deres Hjælp nu Brødet ønskes
helst.

Hjælp mig Kong Friderich, jeg længe
haver banket
og for det Rise Kald vemodelig
om vanket,
thi nu er Præsten død, Kong Fridrich
hjælp mig!
Gud det erlægge skal og evig lønne dig!

Af den pinagtig Sten for hvilken hver
maa gruc
min Fader ligget har i 7 Aars Plagelue!
Hvor skal jeg hjælpe dem, som selv
uhjulpen gaar,
hjælp mig Kong Friderich saa jeg mit
Ønske naar.

Guds rige Give-Haand, Guds runde
Lykke-næve
skal evig lønne det og lade Kongen leve
i stor Lyksalighed i Fryd i Konge-Flor
Til Kongen stemmer med i hellig
Engle-kor.

Kjøbenhavn d. 8. oktober 1703.

Dette ønskes af Deres Kongl. Majs allerundernagigste Understaat og trohjertigste Forbeder hos Gud

Christen Sørensen Fabricius.

Christen har altsaa været i Kbh., da han skrev det, og vel sagtens gjort opvartning hos rette vedkommende. I hvert fald leverer kongen hans navn til oversekretæren, og hans kaldsbrev udstedes den 17. okt. 1703. – I det store præstehjem møder vi ikke blot faderen og broderen Jørgen (155) ved familiefester, men ogsaa

broderen R a s m u s (212) er der i 1709, og da den 23 aar yngre H a n s (460) skal studere, lægger han som 15-aarig grundvolden hos den ældre halvbroder.

57 aar gammel døde han i 1730, og der er ikke breve fra ham i denne samling, men af hans børn finder vi flere omtalt. Ved deres faders død faar de farbrødre som værger og en datter optages som barn i Rudkøbing præstegaard.

J ø r g e n (155), født 1676, sættes til handelen, og de nære forbindelser med Faaborgs købmandsstand hjælper ham til at grundlægge en lille forretning i byen, og i aarhundredets første aartier vokser den betydeligt. Ogsaa han indgifter sig i førende familier i Faaborg og Odense, og datteren (156) kommer allerede som lille i huset hos sin moders morbroder professor Elias Naur ved gymnasiet i Odense, hvor hun selv havde været fra sin ungdom. Sidst i tredverne gifter hun sig med silkekrammeren Giørtz Giørtzen, der dog gaar fallit faa aar efter, men hendes nære tilknytning til Naurs enke bjærger dem videre, og vi møder dem i aarene 1746-48 som værtsfolk for Frederik Ludvig, se nr. 68 flg.

Ogsaa hans søn (157) E l i a s N a u r fik en trang ungdom. 16 aar gammel blev han 1726 student fra Faaborg, og 1730 fik han theologisk embedseksamen, men (som han selv skriver) i de følgende aar tumledes han om som en havets bølge – 1734 søgte han endogsaa byfogedembedet i Horsens! 1738 er han boende i Odense, hvortil hans fader flyttede i 1735 efter sin hustrus død; 1738 er han i Kbh. hos farbroderen Otto, nr. 12, og han søger alle embeder. Saa melder han sig til forberedelse som missionær i Trankebar i Indien, hvad der skaffede stipendier, men han gifter sig under uddannelsen i 1741 og afskediges derfor. Præsidenten for det 1740 oprettede missionskollegium v. Holstein faar da kongens tilsagn om, at han skal faa det første ledige præsteembede i landet, og 30/3 1742 kaldes han til Køng, Sjælland. – Faderen flyttede da dertil og døde hos ham i januar 1745, nr. 50 Sml. nr. 6.

Den tredje søn, P e i t e r (161), født i 1678, bestemmes til smedefaget. I 1710 gifter han sig med datteren af naboen, bagermester Schrøder, og efter faderens død køber han af dødsboet faderens gaard og fortsætter med smedien, som han længe har bistaaet faderen med. Han er vel anset i byen, bliver sognepræstens »medhjælper« og værge for brodersønnen Philip Ernst (78) fra Rise. Hjemmet bærer præg af velstand, hvad hans hustruer sikkert ogsaa har bidraget til ved medgift. Han døde 1739, men synes ikke at have staaet i korrespondance med broderen i Larvik.

Sønnen R a s m u s ' s (212) livskaar giver os et meget interessant indblik i tidens krav til embedskvalifikationer og vejen til at erhverve dem! Hvorledes uddannes han til at blive toldvisiterer i Norge? – Han begyndte i herskabstjeneste i skiftende stillinger. Denne vej var saa normal, at vi ser, at unge næsten uden løn tjener i indflydelsesrige huse, fordi det var vejen til fremtidige embeder!

Da han 1717, 37 aar gammel, søger embedet som toldvisiterer i Lille Fosen (Christianssund sydvest for Throndhjem fjord) til en aarsløn af 150 rd. at udbetale kvartalsvis, hedder det om ham, at han »udi 18 aar fra ungdommen op har tjent for laquai, og til sidst paa 5 aars tid hos oberst Løwenørn (d.v.s. den navnkundige Povl Vendelbo Løwenørn), hvor han imidlertid har haft den lykke at være med ham paa adskillige udi Eders Majest. forretninger anbefalede rejser særdeles i Moskov og Norge.« Han havde altsaa paa rejser vidt omkring med Løwenørn set sig om i Tyskland, Rusland, Norge og Holsten under den store nordiske krig; og forbindelsen med Løwenørn har afgjort sagen: 8/3 1717 faar han embedet.

Han gifter sig med en toldembedsmands enke og faar med hende betydelige ejendomme; men da han drukner i nov. 1742, har han ingen børn, og brødrene, som han i aarevis ikke har haft synderlig forbindelse med, arver ham.

Hvorledes mellemstationerne har formet sig for broderen *O t t o* (214), født 1688, kan vi ikke efterspore, før han i 1721 som nygift med en datter af sognepræsten i Brøndshøj bliver overgraver ved Vor Frue Kirke i Kbh. Student har han ikke været. Selv om han var velbegavet og ved sin død fik skudsmaal for flid, troskab og redelighed, havde han en meget daarlig haandskrift og var ganske ubehjælpelig i sin skriftlige form og stavning. Men han blev ejer af gode ejendomme i byen, og selv om Kbh's ildebrand i 1728 lagde flere af dem i aske, kunde han i over 30 aar være samlingssted for brødrene og deres sønner, naar de var i Kbh. Vi møder ham i mange af brevene.

C h r i s t i a n (217) blev bestemt for haandværk. Byen havde kun een farver, og denne profession vælges da for ham. Antagelig har han ogsaa været i Middelfart, men 1719, da den gamle smed lige er død, tager han borgerskab i Faaborg og gifter sig nogle aar efter med en farverdatter fra Middelfart. Men allerede i 1728 døde han, og vi møder ham ikke i brevene.

Tvillingebroderen *J o h a n n e s* (219), født i 1693, skulde som den ældre broder Rasmus, ogsaa ende i toldetaten; men han gik en anden vej end broderen. 16 aar gammel, i 1709, kom han ind paa kongens sølvkammer, hvor han gjorde tjeneste samtidig med, at han ogsaa opvartede ved de kgl. kammertjeneres bord og knyttedes til deres kreds. I disse krigens aar følger han med paa de kongelige rejser rundt i riget, og allerede i 1717, da han var 24 aar, søger han embedet som toldvisiterer i hjembyen Faaborg, uden at faa det. Vejen skulde dog ikke blive saa lang. Allerede i aaret 1723 bliver han vicetoldkontrollør i Strømsø (Drammen) i Norge, og aaret efter gifter han sig med kontrollørens datter, og i 1740 »arvede«
han hans stilling. Ham møder vi stadig i disse breve.

L a u r s eller *L a u r i t z*, som han altid kaldte sig, (253), født 1695, var den førstefødte i andet ægteskab. Han bliver hovedpersonen i brevsamlingen, og til hans livsløb vil vi straks vende tilbage.

Hans helbroder *H a n s* (490), som fødtes i 1696, er tillige med Lauritz's søn Frederik Ludvig hovedbrevskriveren i samlingen. Vi vil derfor prøve at følge ham gennem ungdommen. – Tidligt har faderen udset ham til studeringen, d.v.s. theologien, og fra latinskolen i Faaborg udsendtes han i 1711 i et aar til broderen i Rise, hvorfra han 1712 kommer til Odense latinskoles 5. klasse, og 1713–14 gaar han i mesterlektion for gennem gymnasiet 1715–16 at dimitteres som student. Siden hans halvbroder gik der, er studiet forandret i 1707 med embedseksamen, hvorved der efter de opgivne stofmængder kan opnaas laud. (med ros), haud. illaud (uden ros) eller non contemn. (ikke at fordømme). Disse grader indførtes »til opmuntring for de flittige som og til en frygt for de dovne! – *H a n s* bestod efter 2 aar med laud.

Han begyndte som huslærer i Strømsø, men sinkedes af Carl XII's angreb paa Frederikshald, og snart kaldte broderen i Rise ham hjem til en plads hos etatsraad Scavenius, for at han kunde begynde at søge embede. Han var ikke blot »dydig og ære elskende«, men en opbyggelig prædikant, der endogsaa »har haft den naade at prædike for Hans Majestæt i Fredensborg«; og 28. dec. 1725 kaldes han som sognepræst til Rudkøbing–Skrøbelev, et embede, som vurderedes til 400 rd. om aaret.

Han var ikke blot velfunderet i teologi, nærmest præget af den gryende pietisme, men tillige meget belæst, med et stort bibliothek og med megen interesse for naturvidenskaberne.

Han giftede sig med en fyensk præstedatter fra Frørup, og hjemmet blev et samlingssted for slægten. Det var naturligt, at den eet aar ældre broder Lauritz tyer til ham angaaende sønnen.

P e d e r (804), født i 1702, var 19 aar ved faderens død, og han var sat i bagerlære og kommer, velsagtens gennem den ældre halvbroder i Rise, i forbindelse med en bagerenke i Ærøskøbing, som han ægter i 1730. Hun er meget ældre end han, og der kommer ingen børn. Først ved hendes død mange aar efter, gifter han sig igen, nu 69 aar gammel, og faar en lille søn. Broderen i Rudkøbing havde han stadig forbindelse med, og vi møder ham ofte i brevene. Men hans brevssprog er næsten uforstaaeligt!

Den yngste i flokken, J a c o b (810), født 1711, faar tilrettelagt en lignende livsvej som den meget ældre halvbroder Rasmus. Den ældre halvbroder Peiter var hans værge. Som 25-aarig træffer vi ham som kammertjener hos Overhofmarskal Gram, og ved broderen Rasmus's død er han »i kronprinsens liveri«. 1744 overtager han kronprinsens sølvkammer som sølvpop, og i disse breve hører vi, at han ved tronskiftet følger med og bliver kongens sølvpop.

Med god grund formaner brødrene ham til at forbedre sin skrivning nr. 2, og det lykkes ham godt. 20 aar senere er hans breve fulde af franske talemaader!

Dette har været broderflokkens livsveje, og man undres ikke over, at de maatte blive ret sent gift, da de først skulde grunde hjem fra bunden af. I aldersfølge nævnes deres alder ved bryllupper: 31, 30, 32, 37, 33, 30, 31, 35, 31, 29 og 33 aar.

Vi vil nu følge L a u r i t z, som i kirkebogen kaldes Laurs (252), født 1695.

Paafaldende tidligt er han kommet til Kbh. I 1719 henviser han til 13 aars tjeneste og i 1728 til 21 aar. Altsaa 12 aar gammel, i 1707, er han begyndt tidens eneste juridiske dygtiggørelse: Tjeneste i kontorer og hos prokuratorer. I Rentekammerets nordenfjeldske kontor begynder han, og siden gaar vejen til Kbh's byskriver Ursin, Marinens regimentskvartermester Graa og højesteretsprokurator Ursin for at ende hos grev Danneskiold Laurvig. Og stadig lyder vidnesbyrdet paa retsindighed, troskab, flid og vittighed. – I disse aar er en lille fynsk kreds af unge samlet i byen. Af brødrene møder vi Otto, Johannes og Hans, men desuden er der de to søskende Humble fra Faaborg, hvoraf den ene siden fra Norge sender hilsen til »alle vore fyhnboer«.

Fra 1719 begynder han at vandre ansøgernes tornefulde vej snart om embede som herredsfoged, snart som birkefoged eller byfoged, men han var jo ung. – Da knytter han og hans ven P e d e r H u m b l e forbindelse med en af landets mest betydelige mænd: Grev Ferdinand Danneskiold Laurvig, søn af Frederik III's naturlige søn Ulrik Frederik Gyldenløve, og besidder af dobbeltrigets største, næsten suveræne grevskab Laurvig i Sydnorge. Peder Humble bliver huslærer hos ham i Kbh. Og med hans søster B i r g i t t e M a r i e, der tjener ved hove, er L a u r i t z forlovet. Disse søskendes fader var raadmand, senere borgmester, i Faaborg Christian Ottosen. Naar de to søskende tager navnet Humble, beror det paa, at deres farfar sognepræst i Rønninge Otto Rasmussen var gift med en datter af sognepræ-

sten i Hesselager Peder Christensen Humble, søn af sognepr. i Humble paa Langeland Christen Pedersen († 1624) af den gamle adelige slægt Uldsax.

Peder Humble søger præsteembeder (dog ogsaa som raadstueskriver i Slagelse!) anbefalet af greven, der siden kalder ham til Brunlaugnæs ved Larvik i 1728, da det blev ledigt.

Men da er Lauritz allerede ansat deroppe som forvalter ved savværket. Denne stilling er dog ikke til at gifte sig paa, og i 1728 søger han forgæves byfogedembedet i Bergen. Men allerede aaret efter tilbytter han sig byfogedembedet i Larvik, og det udnævner greven ham nu til og dermed begynder den faste tilknytning til Larvik, baade for ham selv og hans søn. De blev i gode og onde aar grevskabets betydeligste overinspektører i 1700-tallet.

Nu staar brylluppet den 11. april 1729 i Holmens kirke.

Grevskabet Laurvig.

Det er 1200 kv.km. stort, 35 km fra syd til nord og fra øst til vest, og det har patronatsret over 12 kirker og rummer 6 byer. Medens præsterne og byfogeden udnævntes af kongen, men efter grevens retmæssige udpegning, var hele den vældige besiddelses ledelse selvfølgelig ganske i grevens hænder. Det vidtløftige gods havde to overinspektører, een i Larvik og een i Kbh.

Den store forvaltning var delt i tre grupper; 1. skovbruget, 2. savværket i Larvik og 3. Jernværket sammesteds. Savværket leverede aarligt c. 2–300,000 brædder (»bord«) til Danmark og udlandet, især England. Til smeltning af jernværkets støbejern var der en række højovne (»masovne«). En jernværks- og jordebogs- og en savværksforvalter ledede arbejdet.

Overinspektøren, som selv skulle bekoste sine kontorfolk, lønnedes med 1350 rd. Byfogeden, der tillige var byskriver, politimester, magistrat, notarius publicus samt auktions- og skifteforvalter, fik ialt ca. 1460 rd.

Med sine embedsmænd: 1 overinspektør, 4 forvaltere, 3 tømmerfogeder, birke-dommeren, sognepræsten, 2 toldere samt apoteker og en prokurator er det ikke underligt, at grevskabet ogsaa kunde kaldes »grevedømmet«!

Her finder vi da Lauritz Fabricius i fuld funktion for livet.

Men med brødrene hernede har han stadig brevveksling, skønt posten ofte maa besørges ved tilfældige, private lejligheder.

L. Fabricius

Breve 1733-1740 (nr. 1-18)

Hierte Elskende Broder

1.

Dit Brev af 9 Juny med skipper Torbjørns Karl tillige med eet Lax er mig Rigtig leværd vor forre ieg og min Datter siger baade Dig og Dydige Kiærste største tacksigelse og skal beflitte os paa at aftiene Eders godhed i mod os ieg skal Helse flittig fra Broder Hr. H a n s og Kiærste som begge ere Her i Byen og Hafuer været Her i 14 Dage til eet brølup med J o h a n R e e l i n g s Søn som er bleven Præst paa Dreyøe og gift med een af Sl: Provst Schurmands Døttre Som var Hos H i l l e m a n d Hr. Hans og Kiærste Ryser igien Hiem i Morgen d 27 Juny, ieg skal Helse fra min Datter den Krukke Som i var Saa god og Sentte os tüttebær udi blev opsendt med Mons Niels Mørk Ellers ombedes at Hierte Broder og Søster tager ikke ilde oppe at min Datter sender og Een Kruke Som følger med Dette Brev med flittig Helsen fra mig og Marte for Bli-ver ieg Eders oprigtige Broder til Døden

Kiøbenhafn d 26 Juny 1733.

Kongelige Mayæstedtz Byefoged i Laurvigen

Edle Lauritz Fabritzius

Dette til Hænde ad Laurvigen

besv: d 15 Julij 1733 med hans Nærlung og begæret: at kiøbe mig 1 Kaabrfyrfad paa 3 been samt sent ham 1 mit brev til Broder H: Hans 1733 d 22 Sept: med post porto sent ham et brev og min anvisning til Sesc: Lindeman paa 50 rd med beg: at hand svarer mig derom med neste post it: sent ham mit brev til Lars Findt.

Høytærede Kiære Broder!

2.

Kiære Broders meged ærede skrivelse af datto 31 January er mig Rigtig indløben, hvoraf ieg seer at Kiære Broder og ganske Familie lever vel, hvilcket ieg vil ønske at maatte continuere i mange aar, Hvad sig min Regning og skrivning an gaar da for sikrer ieg, om min tieniste icke skal blive for sømt, da icke at have een time om Dagen dertil, thi det var io mit Eget gaun i sin tid, mens om A l b r e g t engang skulle gaa af meener ieg dog at faa lit lindring i min opvartning, Det for nøyer mig og hiertel: at Kiære Broder haver erlanget den tieniste til saa meget dis

beder udkomme, det indlagte Bref til H a m m e r i c h har jeg strax leveret ham, haver og Kiære Broder flittig at helse, og tacke for din gode skrivelse, at du dog icke haver forgiet ham endnu, men hand veed slet indetder af endnu, at hand skal blive Cammer Tienner, mens vel er det vist at alle folck siger det her og, at hand skulle være det, som vel kand være muligt, da Hand dog aldrig har søgt det, ieg bad og gierne at du vil være saa god og hielpe Monsr H a r t v i g noget til Rette om du kunde dig uden skade, nu vel ieg see om du vel holde det med at skrive mig til naar leilighed kand falde, i øvrigt beder ieg at Kiære Broder vilde være af den godhed helse gode Kiærste og kiære Børn fra mig og min Cammerat A b r e g t og ieg forb.

Friderichsberg
d 10 Februarj 1736

Høytærede Kiære broders ven og
Tienner til Døden

Otto Fabritzius

P, S, ieg vilde og lade Kiære Broder vide at min Søster Dinne Cathrine er død for 14 dage siden adieu udi største hast.

(i brevets margin):

adressen paa dit bref er ganske Rigtig uden du vel skrive det aflægges i Gh:Raad Grams gaard, og er min herres kons Hof Marchal endnu ¹⁾)

L.F.: bekommet d 14 martij 1736 med Tolder Bisgaard. Besv. d 11 May 1736 under Cow. til broder Otto med Jens Mortensen).

3. Monsr. Lauritz Findt Brøger Hafuer paa min Elskelige Broders Lauritz Fabritzi Vægne Betalt 8 Rdr. 2 Mk Siger otte Rixdaler tomærk der for mig af underskrævne Vædbørighed qviterer.

Kiøbenhafn d 9 May 1736

O t t o F a b r i t z i u s,

4. Min broder Byefoged Fabricius haver ladet mig betale ved Laers Fint som en Brudegave til min Svoger Mr. S n e l 10 siger Tij Rixdr i Croner, hvorfor taknemmeligst qviterer i K:haun d: 14 Decemb: 1736:

O t t o F a b r i z i u s.

¹⁾ Friedrich Carl v. Gram. 1702–1782. S. a. Gehejmerraad Amtmand Friedrich Gram. Blev 1730 Hofmarchal – 1741 Gehejmerraad – s. a. Amtmand efter faderen. – 14-9 1735 g. m. Sophie Hedvig v. Holstein.

Det er bleven efterlad af mig ieg ikke efter billighed strax af Lagde min tacksigelse til dig og Dydædle Kiæriste for eders gode Brudegave til Martha alt Saa skeer min ærbødigste tacksigelse Hermed til eder begge baade fra mig og dem. De mig tilsendte Lax er bleven Leverd paa Sinne Rette steder efter Breveds indhold. Minne 2 Lax skal vii spise paa Eders Sundhed og derfor tacker til viidere efter begiæring Medfølger 2 Lispund Hør ad 1 Rdlr 2 Mark 8 Skilling. Lispundet 1 aatting Sebe 1 Rdr 5 Mark Er udi alt 4 Rdlr 4 Mark. Hvad Baandet angaar som er udi Esken ønskes at maatte værre til Nøyelse fra Min Svoger Schnell uden Nogen viidere betaeling. Det brev med posten hvor ieg strax Hos L a u r i t z F l i n d t om Som forsickrede mig at Væxelen Rigtig er betalt og dig derfor med Posten giord Rigtighed Som ieg endelig maa troe at være Sandt og derfor Sender væxelen Her til bagge. Hvad mig angaar da er det vist Nock ieg Hafde i Sinde at giffte mig og baade efter Dit Raad i faarige Aar og Hr H a n s e s om ieg vilde gifte mig skulde tage Een gammel Hvorpaa ieg for Lovede mig med en gammel slagter Enke og hved Samme gamle sathan Hafuer ieg udstaaet store fortredeligheder inden ieg blev Hende Qvit igien Nu hved jeg ikke Selv vad jeg skal falde til Een gammel for drager ieg ikke og om eet ungt Menniske er mig nu tienlig er betenkkelig i Midler tiid boer min Datter og Svoger Hoes mig til viidere som tillige med mig Lader Helse dig dydige Kiæriste og børn. Med forblivende een oprigtig broder til Døden

Kiøbenhafn d 23 July 1737.

O t t o F a b r i t z i u s .

Monsr L a u r i t z F i n d t B r ø g e r Hafuer Paa min Elskelige Broders L a u r i t z F a b r i t z i vegne betalt de af mig udlagde Penge Nemlig for tvende Lispund Hør ad 1 Rdr 2. Mark 8 Skilling Er 2 Rdlr 5 Mark for een aatting Sebe 1 Rdlr 5 Mark udi alt 4 Rdlr for Hvilke Vedbørlig qviteres.

Kiøbenhafn d 2 Augusto 1737

O t t o F a b r i t z i u s .

Paa Kuverten: hermed følger en paque med hør merket L.F. en aatting med Sebe merket L.F. og en æske merket L.F.

L.F.: bekomet med Jens Gutorms: d 1 Aug. 1737, som siger at have betalt for hver Lax 17 Mark min Broder igien betalt ham. Herom skre-

vet Ham til med Niels Svends: og tillige om 2 l pund blaaer it: sent ham en Kruk syltet Bringe Bær d 14 Aug: 1737 og 1 Dusin brab: Kager NB endnu at kiøbe 2 lod f: Traae og 100 Sye Naale for Moder.

6. Kongl: Mayst: Byfoget
vdi Lauer vigen
Mons: Lauridtz Fabricius
tienst Skyldigst til hænde
ad Lauer Wigen: J Norge

Hiert Elskede Kierre Broder Lauridtz Fabricius

Jeg ynsker Af mit jertte At denne min Liden Messiu Matte finde min Elskelige kierre Broder, med yndige gode Kieriste, og Kiere Børren, ved Sundhed, glæde og Velstand, Min Kiere Broder lofued mig saa vist som Hans Messiu vdisser Af datto 1735 d 16 July, at hand ville tilskicke mig En Jern Kackeloun som hand ville forære mig Paa 26 Pund; som er slaget mig feil, Jeg solte den Jeg hafde Paa Aution J Faaborig i visse for Haabning Efter løfte At faa dend som Kierre Broder har til Sagt mig, som Jeg ville hafue Paa Mit Kammer her I Odense hos min Datter, som Jeg Beder Kierligen At Kierre Broder ville Besørge og til Sende Mig med første leilighed her til Odense, Huad Bekostning tillige Med fragt der Af Kand gaa skal Jeg taknemmelig Betalle, gud velsigne Eder Samtlig forældrene Med Børnene, og venner, Naar du skrifuer da Lad mig vide, Om Kierre Broder R a s m u s og Kierriste J Fosen lefuer, Jeg har Icke faaet Bref fra ham J 9 a 10 Aar, Intet videre vden at helse Meget flittig fra Min Datter, og hindis Mand, og Søster, og fra min Søn E l i a s, som Er her hos os, Især dig Kierre Broder og Kierriste, og Børnene fra Mig som lefuer din trofaste og Op Rigtig Broder til døden Ja vdi døden

Odense d 21 Febr Anno 1738 –

NB Hansvær Søn er

Mr. Giørts Giørtson, ... (ulæseligt)

1738 d 21 Junii sent denne min Broder Jørgen i Odense, en Vind Jern Kakloun af Kong Christian den 6.es form, vægtig 1 Sk. pund 1½ Lpund for 7 Rd med Skipper Jens Hans: fra Odense eller Seeden eller Stige som er haunen for Odense Bye.

*L.F.: bekommet fra broder Johannes
d 18 May 1738
besvart d 25 Juny 1738 og
sent ham en Kakelovn med Skipper
Jens Hansen fra Odense.*

(Paa Ombøjningen)

7.

Ombedes Sr Otto Fabricius obergraver ved Vor Frue Menighed ville se dette med første befordret.

Allerkjæreste Broder!

Min dydige Kjæreste er død d. 9 maj efterladende sig 5 levende Børn sq: 3 Sønner og 2 Døtre, og fandt for sig udi Guds Rige 3 Døtre, forhen hensovede. Dette Dødsfald har jeg straks tilmeldet Broder O t t o i Kiøbenhavn med Begiering da jeg selv paa den Tid ej kunde faa Lejlighed til at skrive dig og Broder J o h a n n e s til, han, om Lejlighed forefaldt, vilde notificere Eder det; men som maaske det af ham er efterladt, og du var min Sl: Hustru den kjæreste af alle mine Brødre, saa haver jeg ikke villet efterladt at indberette Dig dette for mig og mine smaa bedrøvelige Dødsfald. Jeg skriver nu ikke Broder J o h a n n e s til fordi jeg venter med første at faa Anledning at tilskrive ham, derfor om du finder Lejlighed saa tilmeld ham min Kjærestes Død. Nu er hun borte saa var jeg snart tilfreds at forandre og flytte op i Nærværelse hos dig, hvis det saa kunde lave sig, thi sent forglemmer jeg hende her, hvor jeg plejede at finde hende; ellers faar jeg være tilfreds med Guds Skikkelse og Villie og trøste mig over hendes saa salige Skilsmisse der var saa ekstraordinær at alle som vare hos, maatte ikkun ønske, min Sjæl dø den retfærdige Død og mit Endeligt blive som hendes! Af Broder J o h a n n e s' Brev til mig for kort Tid siden fornemmer jeg dog, det jeg ellers havde Tvivl om, at de smaa Ting jeg før i Vinter sendte til dig og ham ere rigtig arriverede. Nu Gud lade dig ikke prøve den Sorg for snart som er tilfalden mig, men forlænge din gode Kjærestes Liv med dig og dit med hende, og forlene Eder sin Naade til et fornøjeligt lyksaligt og Gud behageligt levned. Min kjærlgste Hilsen til Hende og Eders kiere Børn samt Svoger Hr. H o m b l e og dydige Kiereste formeldes fra din trofaste Broder

Rudkøbing d. 2. Juni 1738.

O. Fabricius

L.F.: Bekommet med Niels Svendsen d. 30. Juni 1731 og besv. d. 11. Juli 1738 under Couv. til Br. Otto, med J. Mortensen og sendt ham 2 røget Laks merket H.F. – 1738 d. 26. Augst med J. Mortensen; sendt ham til Br. Otto at lev. 2 store glas med Tyttebær.

8. Hiert Elskende Kiære Broder

Med din fuldmægtig A n d r e a s L u n d er mig læverd Dit bræv af 7 Juny 1738 tillige med tvende Lax til Mig og Min Datter, derfor Siger hvær for Sig tack Sigelse. Det øvrige af Samme brævs forlangede af Mig følger Hermed skipper Jens Mortensen Een aatting Seebe 2 Stycker tørklæder 10 i hvær støcke 2 Huve baand $\frac{1}{2}$ Allen taft Noked . . . hvilke alt er af det bedste ieg kunde faae Som du og dydige Kiærste tager til tacke fra Mig. Hvad sig Mig angaar er ieg i Eenlig stand og Marte boer Hos Mig ofte er ieg til Sinds at gifte Mig Mens der Hos bange Mig skulde Møde naar ieg venttede glæde Sorrig som ieg nu er mindre bequem at tage i Mod som til forren for Resten stiller ieg det i Guds villie om det Nogen tiid skulde komme dertil, ieg skal Helse æder fra Broder Hr. Hans, af Hans Hos følgende bræv Sees at Hand er Nu udi Samme stand Som ieg Med 5 Smaa Børn Som gjør Mig Hiertelig ont fra Min Svoger følger det baand efter begiæring Som Hand ikke hvil Have Noked for. Med flittig Helsen fra os Samtlig til Dig Dydædle K i æ r i s t e og B ø r n for bliver Din Hulde Broder til Døden

Kiøbenhafn d. 21. Juny 1738

O t t o F a b r i t z i u s

Hermed følge Tvende Æsker og en Otting sæbe Merket L.F.

L.F.: Bekomet d 30 Juni 1738 med Niels Svends: og besv. d 11te Juli 38 med samme Lejlighed: 1 sent et brev med 2 røget Lax til min Br: Hr. H a n s. 2: en Lax til Regimentsqvt.m. Graahe. 3: et quintin Eng: florsmæl og 21 brab: Kager til ham selv og 4: bedet at kiøbe mig disse 3 Ting, neml: 1 Aurora og Skoelespand med laag til F r i d e r i c h og 1 pd. laurbær Blade og venl: takt for baandet, begiert en Krukke T:bær.

9. Hiert Elskende Kiære Broder

Det er mig Kiært at alting Som fulde Med Mit faarie brev hvar dig og Dydige Kiærste til for Nøyelse hvad Som er Mig Sendt hvæd denne Reyse er alt efter Medfulde Bræv Rigtig Læverd og til den skibs Mand som bragde det i Mit Huus betalt 11 Mark for alting Med Dræcke Penge og alt Regimentqvartermester graae fick strax sin Lax de 2 til

Broder Hr. H a n s er Hos Mig ieg er bekymrede for at faa dem til Ham at de ikke skal blive fordærvede eftersom ingen skibrom er der fra om ikke nærmere Læylighed forre falder Sender ieg dem Med Een Svenborger som Reyser i Disse dage For Maelled og Kagerne Som ieg og M a r t h e Hafuer Deled i Mellem os Siger vi største tacksigelse forre, efter begiæring følger til Din Lille Søn Een Madspand og een bog. Til spanden er ingen Laag, vii Kunde ingen faa med Loeg, viil i Hafue Een med Loeg paa Saa Lad Mig vide Naar Skibet kommer igiæn, skal den blive bestild strax og kand faaes til de gaar bort igiæn, Laverberblade er ikke at faa Nu, uden Nogle gamle for tørrede Snafs i urteboderne Som de vil Hafue een del for Pundet af Men Med første skal skaffes fra Kongens Haue som er friske og . . er os lovede. Efter Eders æged gode tilbud Sendes Hermed een Krukke til tyttebær Saa er Her Hos til Kiære Broder og dydige Kiærieste om eders Læylighed er at miste 2 Lax Som ieg vilde Nock Hafue af de største den eene for Mig Selv og den anden til een god ven at forærre bort Som Med en godvilje giærne skal blive betalt Med flittig helsen til æder bæge fra Mig Som forbliver Din oprigtige broder til Døden

Kiøbenhafn 28 July 1738

O t t o F a b r i t z i u s

Med følger een liden Mad Spand 1 boeg og een steen Krukke.

L.F.: bekomet med Niels Svends: d 4 Aug: 1738 og besv. med ham d 13 ds at kiøbe mig ½ lod blaar ... for 8 Skilling røt naune silke 10 alen ordin: smale Kniplinger a 12-13 Skilling 1 Kurve vugge uden Hætte ½ lis pd. hvid Stivelse, 1 otting Sæbe, 1 lpd. tørre Kiersebær og 1 pd. laurbær blade, samt sent ham 2 røget Lax til foræring, og til mine ting at tage penge hos L F i n t, men intet at betale til Skipperen for Laxene.

1738 d 26de: med samme Lejlighed sent ham 1 Kruk Tüttebær, og til Broder H H a n s 2 glas dito.

Alt i en halv tønne, merket O. F.

Hiert Elskede Kiære Broder

10.

Jeg tacker kiærligst for de mig tilsendte 2 Lax og tytteber og er bange denne begiæring er ilde optagen saa ieg ikke meere skal forlange det minste af dig og med en Hiertens gode Villie Vil betalle dem hvad de skal Koste. De forlangede Sager Næmlig 1 aatting Seebe for 11 Mark og 10 allen Kniplinger for 1 Mark allen er 10 Mark og hvar ikke

for Ringere at bekomme paa denne tiid de 7 allen er i eet støcke og 3 udi det andet dog lige gode. Laverbærblade for 1 Mark stivelse for Mark, blaa og Rød traa hvær for 8 Rdl. Er 1 Mark, udi alt 4 Rdlr 2 Mark Nock een Vuge for 1 Rdlr 8 Mark de tørre Kiærseber er inu ikke at bekomme, mens kand sendis naar skibet kommer igien, med flittig Helsen fra mig og os samtidig for bliver ieg Een oprigtig Broder til Døden

Kiøbenhafn d 7 September 1738

Otto Fabritzius

Søndag efter aftensang
skreven udi Hovedpinetilstand

(paa kuerten: her følger en kurve vugge en Otting sæbe en forsæyglet Casse alt samen Merket L.F.)

L.F.: bekommet d 20 Sept. 1738 og besv. d. 20 Oct 1738 med M. Mørk og sent ham min sedel paa L. Fint for 5 Rd 1 Mark 16 Skilling item melt at min Hustrue er i Barsel Seng.

II. Allerkiereste Broder!

At jeg i saa lang tid ikke har skrevet dig til maa du ikke fortryde, thi jeg har biet efter lejlighed tillige at kunne medsende de smaa Ting, som nu sendes, sc: nogle tørre Æbler og Pærer, som du og Broder Johannes vilde dele imellem Eder samt et Glas med Moorbær til hver af Eder, endskiønt det er intet at ligne imod de store skønne Laxe samt efterfølgende Tyttebær jeg bekom fra dig. I den Hast, som dette skrives, kunde jeg ikke have Tid at tilskrive Broder Johannes, men du er vel saa god og besørger Tingene forsendte ved Lejlighed til ham, med Begiering at han dog stræber engang at clarere hans resterende til Sl. Broder Hr. Christens Arvinger; og dersom han har clareret Jacob Severins Andel maa han sende mig hans qvitering naar han vil betale Philip Ernstes som Broder Peiter er Formyndet for og observere hvad Capital og Rente kan beløbe indtil Betalingstiden, derudi han kan afkorte det, Broder Jørgen til ham sc. Broder Johannes i sidste Brev er anført at være skyldig, som Jørgen har tilstaaet at betale, paa det alting kan komme til Rigtighed, og Broder Johannes faa sin Haandskrift tilbage, som jeg vil repondere for. Hvad mig angaar saa sidder jeg endnu i min Enkestand uforandret og uden Besindelse til Forandring endskiønt jeg tænker dog med første at betænke

mig til nyt Egteskab. Imidlertid har min Sl. Kierestes Søster *H e n r i c a* vist den Trofasthed og forladt *København* for at besørge min Husholdning, og er og bliver hos mig, indtil den Gode Gud tilfører mig en Hustru, som kan afløse hende. De 3 mine Børn er hos mig; den ældste Datter *K a r e n F r i i s F a b r i c i u s* blev samme Dag, min dydige Hustru døde, afhendt af Svoger *G i ø r t z i* Odense og er der vel og til sin opbyggelse i mange gode Ting hensat. Min Søn *L a u r i d s S c h u r m a n n F a b r i c i u s* er i Frørup og kunne ingensteds saa kierlig og vel opdrages. Disse to faar jeg ikke hjem om jeg ellers vil tillade dem at blive, hvor de ere. Broder Peder paa *Ærø* lever og lider vel, dog uden Børn eller Haab til nogen efter nærværende Omstændigheder. Broder *P e i t e r s* Kone har nylig været i Barselseng med en Søn. Sl. Broder *H r. C h r i s t e n s* Søn *J e n s C h r i s t i a n* blev en Huus Capellan i Jylland, og *J a c o b S e v e r i n* har faaet Expectance paa et Degne Kald i Sælland af 300 Rdl. Indkomme. Saasnart der sker nogen Forandring med mig skal det blive notificeret. Øvrigt næst kierligst Hilsen til dine gode Kiereste og Børn, samt Svoger *H r. H u m b l e* og Familie fra os samtlige, forbliver din hulde Broder til Døden

Rudkiøbing, d. 18. Febr. 1739.

H. F a b r i c i u s.

I største Hast.

Herhos følger En liden paqv: tegnet *L. F.*

L.F.: bekommet d 18 april 1739 fra br: O t t o 19 Rdlr sent broder Johs sist og skrevet ham til om sin giæld. Besvaret d 24 Junii 1739 og sent ham 2 røget Lax it: skrevet om hand vil tage imod lille Frid: hvilket mit brev gik med N: Svends.: at lev^s broder O t t o.

Hiertelskede Kiære Broder.¹⁾

12.

Dend syltede Lax saa vel som dend rygede har ieg annammet med ald tacksigelse saavel til Syster selv som hierte Broder for saadan eders sending ieg forsickrer begge Slags har smaget ret godt, de har ogsaa bekommet os ret godt, saa vi baade har spiist og fornøyet os dermed paa Eders Sundhed, hidentil i ald Sundhed selv, vil ogsaa forhaabe herefter vel at fornøyes dermed paa Eders Sundhed og at spiise den og i ald Sundhed, saalænge der er noget deraf. De andre 2de lax til Broder *H r.*

¹⁾ Hele dette Brev er ført i Pennen af Brodersønnen *Elias Naur Fabricius*.

H a n s kommer bort herfra paa Mandag d 6te Juli med et skibrom fra Rudciøbing, som er baade første og sikkerste Leylighed. Vores Brodersøn E l i a s takker paa det kiærligste baade for brevet til Prof: Leth, saa og for det til Monsr Lund. Leth har svaret ham særdeles høfligt og løftet ham at vilde tale med dend og dend for ham, naar nogen tiid var gaaet, men hvad enten det er skeet eller ikke, veed hand ikke førend hand med første igien gaar til ham at forhøre sig videre derom, saa hvad enten det vildt frugte noget eller ikke ved hand ey heller førend hand seer Udfaldet derpaa, dog formoder hand sig til det beste og forsikrer sig at skrivelsen skal intet ondt gjøre, i hvor liden Bekiendskab der end kand være Eder imellem. Mons: Lund har ogsaa været meget skikkelig imod ham, og saavidt hand formaar at udrette, saavidt vil hand gjerne erlegge sit dertil for E l i a s, det har været hans ord, og det bliver ogsaa hans bevisning i gierninger mere og mere, eftersom hand kand formærke ieg har talt med min Svoger Snell om dend lille S ø r e n, der er saa kommet til Skade paa sin ryck, og hand har svart mig og sagt at der kunde maaske raades bod derpaa og hand faar hielp derfor ogsaa ved stift snørliv, men saadant et snørliv skal være giort med forstand og forsigtighed, ellers gjør det mere ondt end got, saa det skal være giort med meget stor agtsomhed, der maa ingen compres være paa snørlivet til at vilde trykke Knuden ind eller flad eller hvad anden hensigt der kand være, i haab at den skulle forvoxe, og allermindst maa compressen være paa det sted hvor Knuden sidder; Thi det forværrer kun Knuden til større Kraft og omgang, men skulle det være noget, saa skulle snørlivet i sig selv saa fornemmelig trykke og klemme for and lige modsats mod Knuden, at Kroppen derved kunde falde vel tilbage, og siden dend ganske Rych ved (saadan) Tvang overalt tage som imod dend ganske Knude. Min d a t t e r saavel som S n e l l lader hilse saa hiertelig som kierlig Broder samt elskelige Søster med eders 6 smaa folch, og E l i a s lader ogsaa hilse eder selv og hans smaa brødre og søstre. I det øvrige hilses i samptlige fra mig med ald erønskning af naade og velsignelse over Eder alle ogsaa følgelig hierte Broder med Syster indbefattet i samme hilsen og forynskning herom beder stedse og altid

Kiøb. d. 1. Juli Anno 1739.

O t t o F a b r i c i u s.

P.S. Krukken sendes her tilbage efter begjæring og et lidet glas med en Salve til at smøre rychraden med saa langt som Knuden strækker sig, deraf kand bruges en liden Skeefuld hver aften, men det maa bruges saa kalt som det er uden nogen varme enten i en eller anden maade,

saa barnet maa ikke være ved ilden dend tiid og varme Servietter maa ey heller bruges dertil nogen Sinde, dette skrives alenist for ydermere tydeligheds skyld, forynskende det maatte hielpe noget og Vor Herre vilde legge sin Kraftighed deri. lider vel, farer vel.

Allerkierste Broder!

13.

Dit kiere Brev med hossedte tvende skønne Laxe rigtig indhændiget, som jeg hjerteligst tacker for og vil stræbe at erkiende; men Brevet at besvare kan jeg ikke her i Kiøbenhavn, siden Brevet ligger hiemme i Rudkøbing, men naar Gud sender mig vel hiem, til hvilket jeg i Morgen udi hans navn begynder Reisen, saa skal det ske. Nemlig jeg er for en 14 Dage siden kommen her til Byen samme at besøge gode Venner, saa og efter deres Forslag at udsee og udsøge mig en Hustru, men de kiere Børn, Gud har givet mig, har været obstaculum¹⁾, saa jeg ikke reuserede; kan nu vel være, at jeg abandonnerer²⁾ videre gifte tanker og fordi jeg i disse haver gaaet i det Haab tillige at kunde melde dig om min Mariage, er det skeet at min Skrivelse lengere er udebleven.

Nu er jeg her i Kiøbenhavn logerende hos Broder O t t o, arriverer Brev til ham fra dig og tillige en Lax, som han takker for, og ved mig vil have dets Indhold besvaret, sær det som concernerer³⁾ din svage Søn; at han derom haver talt med Monsr. S n e l, som udi medfølgende Eske sender de Medicamenter, der formeenes tienligste, og foruden hvad som er antegnet der hos om disses Brug, haver bedet mig at erindre, at En skeefuld af den Balsam skal Morgen og Aften smøres kold ned ad Barnets Ryg Rad og over Knuden, saa og paa Brystet hvor han finder Lamelse; og i Henseende til Diæten skal han holdes fra Suert Salt, Melchemad, feed Mad og Kiød: Med forrige Skipper blev ikke sendt videre end du skriver at have bekommet:

Om Broder O t t o forandrer sig⁴⁾ eller ikke er uvist, dog siunes han at inclinere dertil, men skeer det ikke før Michelsdag, lader han vel de tanker fare, foruden hvad jeg oven har skrevet om Balsammens Brug som er det tyndeste, thi det stiver og haardere i det andet Glas skal bruges og smøres paa til et Plaster, da agtes, at denne Balsams Brug skal continuere saa længe der er noget, og imidlertid observeres de andre Medicamenter betræffende ligesom Monsr. S n e l l nu har diceret mig, at saasart det er Næ eller Maanens sidste Qvarter skal Barnet indgives

1) hindring. 2) opgiver. 3) omhandler. 4) gifter sig.

om Aftenen en af de hvide Piller og om Morgenen en af de sorte, naar saa den Dag er forbi, saa Morgenen efter gives BARNET af Draaberne 36 Draaber i Thee Vand og om Aftenen lige saa mange i tynd Viin, hvilket saaledes vedvarer under Smørelsens Brug indtil Næen eller Maanens Aftagelse igien kommer, da atter som før en hviid Pille indtages om Aftenen og en sort om Morgenen, ligesaa Dagen efter begyndes igien med Draabernes Brug, og med disse 3 Ting continueres som meldt her, indtil det er opbrugt, hvorhos merches vel paa Diæten og at ingen Draaber bruges den Dag han bruger af Pillerne: hernæst naar at Balsammen er opbrugt, saa stryges af det andet Glas paa et Stykke Leder saa stor at det rundelig kan skiule Knuden paa Ryggen, og skader ikke om det noget udbredes der uden omkring; ligeledes kan af samme Plaster lægges paa BARNETS Bryst hvor han finder Lammelse; samme Plaster paa Ryg og Bryst bliver bestandig liggende i 4 Uger, og derefter lægges nyt Plaster paa. Jeg meener nu alting er skrevet forstaaelig og hierteligst ønsker, Gud vil legge sin Velsignelse hertil at det kiere Barn maa bekomme sin Førlighed og restitueres.

Videre veed jeg ikke at erindre meere næst kierligst Hilsen fra Broder O t t o Monsr. Snell og Hustru samt E l i a s N a u r og m i g s e l v til Dig gode Kiereste kiere Børn og andre gode Venner med allehaande Velsigelsers Erønskning over Eder alle forbliver din hulde Broder til Døden

Kiøbenhavn d. 5. Augusti 1739.

H. F a b r i c i u s.

14. Allerkiereste Broder!

Da ieg skrev min Kiere Broder til fra Kiøbenhafn tænchte ieg iche paa det, som derefter skeed, at ieg, som ieg nu vil notificere, blef forlovet med Byeskriverens din gl. Hosbonds Sr J a c o b U r s i n s yngste Datter, ved hans første Kone, ved Nafn E l s e C a t h r i n e U r s i n 24 aar gl: med hvilcken at holde bröllop tiden er berammet til dend 21 octobr: førstkommende. Denne Mariage kom mig heel uformodentlig, thi ieg var færdig at reyse hiem, da En god ven gaf mig anslag paa hende; og som et andet Partie, jeg var overreyst for, slog feyl for mine børns skyld, og dette saa imod og uden ald min betænchning forefaldt, sluttede ieg, Gud hafde sin haand heri thi gierne naar hand vil have noget frem, kommer det uden vort eget Raad og overleggelse, paa det vi iche skal tilskrive os det self men H a n s forsiun. Herpaa ieg da med broder O t t o under Guds paakaldelse overlagde Sagen, og som ieg fick at forstaa per-

sonen var særdelis from, og baade gudfrygtig og forstandig, samt hendes forældre, og Deres huusholdnings Maade meget renomerede, holdt ieg for, hun var vel skichet for mig og mine smaa; hvorfor ieg i min Guds Nafn resolverede at begiere hende ved broder O t t o, og siden self erholdt og afhentede hendes og forældrenes Samtyche. Dend alding vel bestyrende Gud bestyret nu dette til sit store Nafns ære og alles voris vedkommende baade timelig og ævige beste!

Hvad Kiere broders forslag angaar om min Søn F r e d e r i c h L u d v i g, da skal det med hiertens god villie efterkommis saa snart jeg kand finde leylighed at resolve til at antage en Student for mine smaa og da betids blive tilskreven dig. Jeg med mine Domestiqver og børn samt voris i nærværelse værende venner ere, Gud skee tack ved helbred; og næst kierligste hilsen til dine gode Kieriste og de kiere børn samt Svoger hr. H u m b l e og andre gode venner med dend allerhøyestes velsignelsers erønskning over Eder alle forbliver til min Død din hulde broder

Rudkiøbing d 5 September 1739.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet d 18 oct: 1739 for 6 sk. og besvt d 19 januarii 1740 med posten, franco, under Couv.: til Lund og lovet Brude Gave.

Ædle Hoytærede Her. Byefoget!

15.

Da det har behaget dend gode Gud, efter sit alviidende Forsyns Raad, at stifte ægte Kierlighed imellem Deres Broder hans Velærværdighed Hr. H a n s F a b r i t z i u s, Sognepræst for Rudkiøbings Meenighed og dets Annex paa Langeland, og min Datter Jomfrue E l s e C a t h r i n e U r s i n, og samme ægte Kiærlighed er berammet ved ordentlig Copulation og Christelige Ceremonier skal fuldbyrdes Onsdagen dend 21de Octobr. førstkommende Kl. 5 Eftermiddag, saa er min og min Kiærestes tjenstlige Begiering at min Hr. Byefoged og Dydædle Kiæreste ville ovenmelte tiid med Deres Nærværelse bæere vort huus for da at bivaanc dend forehavende Gudelige Forretning, med Deres andægtige Forbønner at tilbede brudeparret lycke og Velsignelse af Gud i Himmelen, og derefter blandt andre gode Venner at tage til tacke med et Kiærligt Aften-Maaltid, hvorved de Obligerer os begge, men i sær mig, som med ald hengivenhed Forbliver

Ædle Hr. Byefogets tienstskyldigste
tjener

Kiøbenhavn d: 18de Sept: 1739

J a c o b L. U r s i n.

16. Aller kiereste Broder!

Det bedrøver mig meget af dit sidste Brev/: hvormed fulgte en Krucke Tyttebær som jeg kierligst tacker for:/ at fornemme din svage Constitution, frygtende det skulle være af Betydenhed enten til et kort eller kummerligt liv, men inderligt ønskende den naadige Gud, hvis haand kan alting forandre, ville skifte de Raad der kunde blive til Forbedring: Jeg tæncker det kunne være dig tienligt, at du lod dig lade paa din fod¹), og besynderlig til præservativ hver Jevendedøgne, det har ieg fundet mig meget vel ved, da ieg har været incommoderet noget nær ligesaa-dan; men om du skulde kunde mistæncke din Lunge, saa bliver det vel raadeligt at bruge det Raad, som Svoger Hr. H u m b l e selv har brugt, og kan communicere dig²). Skulde det ellers behage Gud at bortkalde dig fra din Kone og smaa Børn, kan du og de være forsikrede, at hverken Raad eller Daad skal spares for dem af alt det som er i min formue; hvad din Søn F r e d e r i c k L u d v i g angaar, saa har jeg svaret noget tilforne, og vil videre correspondere derom, hvis du lever, men skulle du døe, saa lad ham komme til mig, da han ikke skal savne en Fader, saalenge ieg lever.

Et fromt og Dydigt Menneske har Gud beskikket mig til Hustru og mine Børn til Moder; Sagen er dig baade fra mig og andre allerede bekiendt, og uden tvivl kiert at allieres saa nær med det Huus du elsker, du tør og intet tvifle om hendes Velvillighed til alt mueligt, hvis det skulle nødvendigt.

For det meget du har sendt mig remitteres kun lidt sc: nogle tørre Ebler og Pærer, Posen tegnet L.F. samt Et Glas Morbær; til Broder J o h a n n e s sendes ligeledes Ebler og Pærer i en Pose tegnet J. F. tillige En liden Steen Krucke med Ribs Saft. Morbærene blæste ned, før de bleve moodne, saa det dermed icke kunde strecke videre; disse ting til Broder J o h a n n e s tillige med brevet er Broder saa god at befordre med første Lejlighed.

Gud glæde mig nu, med først at høre dig restitueret, og lade dig med dine gode Kiereste og kiere børn altid være sin Naade befalet; min Kiereste med mig og andre Venner melder Eder vor kierligste Hilsen og med al Velsignelses Erønskning forbliver din hulde broder til Døden.

Rudkiøbing d. 24. November 1739.

H. F a b r i c i u s.

¹) aarelade. ²) underrette.

Herhos en liden fjerding tegnet LF og brændt HF.

L.F.: bekommet under couv. fra broder O t t o d. 10 may 1740 med Jens Mortensen og d. 27. d. med rige Christen sent broder J o h s. sin foræring, besvaret d. 24. Juni 1740 til min broder Hr. H a n s med en Mand fra Rudkiøbing ved Navn Luja, laae med sit fartøi i Staværn.

Hierteelskende allerkiereeste Broder!

17.

Det hiertelig glæder mig af dit sidstærede De Dato 19 Januari H. A. at fornemme, den gode Gud har givet dig dit Helbred igien, som dit forrige satte mig i stor Bekymring om samme der tillige med Tytte Bærene træffet mig i Kiøbenhavn, da jeg var der at holde Brøllup, jeg for længe siden har besvaret og tillige remitteret Et lidet Erkiendtlighed for dine jevnlige og kostbare sendinger:

Der blev da skrevet tillige til broder J o h a n n e s og sendt nogle tørre Ebler og Pærer til hver af Eder, samt Et glas syltet Moorbær til dig og noget Ribs Saft i en Liden Krukke til ham eller om I vil dele disse ting mellem Eder maa det staae til Eder selv; Allene jeg tæncker nock siden disse ting med brevet kom sildig paa aaret til Kiøbenhavn var vel allerede de Laurvigske Skibe afsejlede, og derover disse ting dig endnu icke indhændigede.

Det gjør mig ondt for din Søn at han skal beholde den Skavanck allene det hindrer intet i hans Salighed, og naar han lærer noget retskaffens, kan han blive lige lykkelig i Verden. Din anden Søn skal ieg med hertes god Villie modtage saasnart ieg antager Præceptor, som ieg tæncker, om Gud vil og ieg lever, skeer til førstkommende Michaelis.

Dette nyt er dig vel, icke indberettet,, som ieg derfor vil melde og du igien tilmelde Broder J o h a n n e s, at sidst afvigte 3e Juuledag døde vor Broder P e i t e r i Faaborg. Toe Børn har han efter sig med den første Kone, om nogen med den anden ved jeg icke. Tilstanden skal kun være maadelig, dog skyder vel noget over gielden, for dette Dødsfald haver Broder J o h a n n e s desværre at clare sin Debet til Sl. Broder Hr. C h r i s t e n s Sterfbøe siden restancen sorterer under Sl. Broder P e i t e r s Værgemaal der nu skal giøres Rigtighed for.

De andre Brødre og Venner lever og lider vel, ligesom jeg har Gud at tacke for mig selv og mit, at Gud giver os baade Helbred og et Fornøyet Sind. Min Kiereste med mig tacker for dine gode Ønsker, ønskende om Guds Villie var engang at samles i Verden: Hun med mig melder vores kierligste Hilsen til dig og din gode Kiereste, samt alle

Eders kiere Børn i lige maade til Svoger Hr. H u m b l e Kiereste og Børn, forblivende med al Velsignelses Erønskning over Eder alle Din hulde Broder indtil Døden

Rudkiøbing d. 9. Febr. 1740.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet d. 28. febr. 1740 for postpenge 18 skilling og communic: Broder J o h s. d. 1. Marti nestefter tillige om Sl. Jensses Død franco og besvart den 22. Marti 1740 at m i n g o d e K o n e er Natten til d. 19. hujus Sal: Død, og min Søn J e n s J a c o b døde 3 uger tilforne, it: bedet om brdr. ej veed nogen af vor Slegt til at forestaae mit Huus og 3: at være min F r i d r. fader, om ieg og snart skulle blive bortkaldt p. p.

18. Allerkieriste Broder!

Dend store Sorg, som har træffet dig og dit brev melder om, over saa umistelig En Hustrues Død kand saa meget mere røre mig, som ieg selv har forsøgt lige saadant: Det gaar i dette fald som i fleere tilfælde, mand kiender saa lidt hvad mand har, før mand savner det; og det skal være rart¹⁾ at faa en Hustru som den første; jeg negter icke, en anden kand i sig selv være lige saa god, men det er dog med den første Kierlighed, som med den Smag der først kommer i Karret, sent vil det glemme den Smag – men et forstandigt Menniske skal forglemme hvad hand icke kan forandre; Du skriver nu, om ieg enten af voris paarørende eller af tilforladelige fremmede kan icke skaffe dig Et fruentimmer der kunde besørge dit huus; min eftersøgning, for dette til Behag at besvare, er det og, som har opholdt mit Svar; men nu er ingen til at vore egne, og ingen, som dur noget, af fremmede at persvadere til saa lang en Reyse, de Enfoldige Mennisker veed icke andet, end de skal reyse ud af verden, naar de skal reyse til Norge; mit Raad skal være jo før jo heller at betænche dig derpaa, ved Guds Paakaldelse og troefaste venners Raad at opsøge En Hustrue for dig, og en Moder for dine Smaa, forslag kan jeg ingen give dig, thi om her iblant os kunde findes dem, baade du og de kunde være tient med, saa skrecher dem den vide fraværelse; imidlertid, om du Self geleydede din S ø n herved til mig, da ieg vist venter ham i Sommer, og du endda icke var Engageret med nogen, kunde ieg icke vide, hvad Leylighed der kunde falde; min Sl. Kieristes Søster er endnu

¹⁾ sjældent. Vanskeligt.

uforlovet, dog hun har haft mange gode tilbud: allene facit kand du icke giøre dig paa hende; ieg skriver kun derom, fordi ieg ynsker det kunde skee. Ellers er der vel folck i Norge; og dend barmhiertige Gud, som har bedrøvet dig, trøste igien og hvis det er hans naades Raad, du skal udj ny Egtestand, saa vilde hand føre dig paa en god vey til Et forstandigt og Gudfrygtigt Menniske, derved bliver baade du og dine best forsiunit. Nyt haver ieg nu intet at skrive, men vil overlevere baade dig og dine i Guds trygge Beskiermelse og naadige forsiun, forblivende med Kiærligste Hilsen fra min Kieriste til dig og fra mig til Broder Hr. H u m b l e samt Kieriste, din hulde Broder til Døden

Rudkiøbing d. 9. may 1740.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekommet d. 22. may 1740 for 18 sk. og besvaret d. 24. Juny 1740 med Kiøbmand Luja og Skipper Fischer derfra som laae i Stavern: 1: at ieg er forlovet med H. Canc.: Raad B r i n c k s elste Datter og 2: at ieg derfor icke i Aar sender min Søn F r i d e r i c k, men neste Aar, vil Gud, kommer hand over til ham etc.

Aarene indtil 1740

Disse aar, hvorfra de 18 breve skriver sig, danner det første afsnit af L a u r i t z F a b r i c i u s's tid i Larvik, indtil hans første hustru døde natten til d. 19. febr. 1740.

Mod slutningen af 1725 var han blevet forvalter i Larvik og fra 1/1 1726 »foged« i grevskabet og skulde for en aarlig løn af 200 rd. oppebære baade de kgl. og grevskabets kontributioner af alle arter. Da greven imidlertid erfarer, at et amtsforvalterembede er tilbudt ham, skriver han, at han »med Eders tjeneste hidtildags er vel tilfreds« og beder om et forslag om, hvorledes fogeden kunde ønske sin stilling ændret for at blive der. Dette fører til en aftale om et bytte mellem ham og byfoged J. Kielman, og 2. dec. 1728 kalder greven ham til Byfoged-Embedet i Larvik samt auktions-direktørs-embedet i Larvik og Sandefjord, – og to dage efter lover han ham sorenskriverembedet »naar det bliver vaccant«, hvad han »Eders Kiereste til hendes Efterretning allerede har notificeret«. Dette er »kongelige« embeder, og d. 4. marts 1729 giver Fr. IV kgl. konfirmation paa byfogedembedet, og 1. juni 1731 bekræfter Chr. VI løftet om sorenskriverembedet ved vaccance.

14. marts 1729 aflægger L a u r i t z F a b r i c i u s sin dommered: Eftersom Hans Kgl. Majestæt til Danmark og Norge etc. min allernaadigste herre og kon-

ning haver allernaadigst konfirmeret mig Lauritz Fabricius til at være Byfoged, skriver og auktionsforvalter i Laurvig og underliggende distrikt, saa lover og tilsiger jeg hermed (som jeg der foruden skyldig og pligtig er) at være Hans Kgl. Majestæt, som min rette arvekonige og herre huld og tro, Hans Kgl. Majest.s gavn og bedste med højeste flid at befordre, dets skade og fordærv af yderste formue hindre og afværge. I synderlighed med al kraft og formue derhen mine tanker og idrætter dirigere, at Hans Kongl. Majest.s Absolutum Dominium, Souverainitet og arverettighed over Hans Kgl. Majest.s kongeriger og lande uforanderlig conserveret og paa Hans Kgl. Majest.s retmæssige arvesuccessorer fortsat og forplantet vorder, hvorpaa jeg og vil skyldig og forpligtet være at vove liv, gods og blod. – Jeg vil ikke tilstede eller samtykke, at nogen, ihvem det og være maa, noget præjudicerligt i nogen maade derimod enten hemmeligt eller aabenbare foretager, taler eller handler; men saafremt noget saadant imod forhaabning skulde ske og til min videnskab komme, mig ikke alene straks uden nogen afsky derimod at opponere, men endog uden ophold Hans Kgl. Majest. det samme allerunderdanigst tilkendegive. – Udi de sager mig forekommer, hvad heller de er liv, gods eller ære anrørelse, vil jeg dømme retfærdig og ikke i nogen maade anse vold, magt, frændskab, venskab, gunst eller gave, had, avind eller nid, men aleneste vil have Gud og retfærdighed for øje og dømme retfærdelig efter lov og ret, og hjælpe hver til rette, saavel den fattige som den rige, den ædle som uædle, saavel den udlændiske som den indlændiske. Jeg vil og ikke før eller siden, efter at dom afsiges, hemmelig eller aabenbare, tage anammen eller oppebære formedelst mig selv eller nogen anden nogen gave, skænk, guld, sølv, penninge eller penninges værd, formedelst hvilket nogen part sin ret maatte være forkrænket.

Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige ord.

Laurvigen den 14. marts 1729.

Lauritz Fabricius.

11. april 1730 ægtede han saa i Christiansborg slotskirke sin barndomskammerat og forlovede gennem en aarrække Birgitte Marie Christiansdatter Humble, der havde ansættelse ved hoffet. Hendes broder var kort forud blevet præst i Brunlanæs, saa de blev naboer.

Det var et vellønnet embede, saa ægteparret, som allerede var midt i tredverne, fik snart en stor toetages gaard paa nordsiden af Storgaden, 1830 rd. værd. 31. jan. 1731 fødtes deres første søn, og ham gav man navn efter det høje herskab grev Danneskjold-Laurvigs ældste søn Friedrich Ludvig. Først ved den anden søn aaret efter følges tidens navneskik, og baade farfar og morfar opkaldes: Søren Christian. Og siden opkaldes barn efter barn efter slægternes mænd og kvinder.

I det velhavende og vel udstyrede hjem levede de. Byfogeden, der var oplært gennem de mange aar i nøjagtighed, viste en umaadelig og usædvanlig akkuratessse, og den finder vi, at han indtil petitesser krævede ogsaa af sønnen. Han synes af natur at have taget ret tungt paa alle vanskeligheder, men uden at skele til siderne at gennemføre sin pligt. Vi finder, at baade misundelse og arbejdervanskeligheder paa savværket har trykket ham. Derfor tog ogsaa sygelighed i familien paa ham, og aaret 1740 begyndte svært for ham: i jan. døde en lille søn, og i febr. hans kone; sønnen Søren var kommet til skade med sin ryg, nr. 12, 13, og selv klager han over sin svage konstitution og mistænker sine lunger, nr. 16, en svaghed i 1739,

som han dog kommer godt over, nr. 17; men da hustruen er død, beder han broderen *Hans i Rudkøbing* være hans søn i faders sted, hvis han selv dør. Et par aar senere klager han over »svækket hukommelse«, nr. 27, og atter et par aar efter er det galt med øjnene, nr. 55.

Pessimismen kunde dog slaa om i handlekraft! Da hustruen var død, er han ganske raadløs m.h.t. husførelse og børnenes fremtid og beder broderen om bistand, nr. 18 – men 3 maaneder efter kan han meddele broderen, at alt er vel, og at han har forlovet sig med en datter af kancelliraad *Brinch*, nr. 18! Denne senere justitsraad *Iver Brinch* var Generalskibsmaalingsdirektør for Norge; han boede i Drammen og fik i 1741 en yderst hædrende modtagelse hos Chr. VI, nr. 23, 25.

I broderflokken har disse aar bragt væsentlige forandringer. Ved Kbhvns store brand i 1728 havde broderen *Otto* mistet flere ejendomme, og i okt. 1731 var hans kone død. Barnløs tumlede han med planer om et nyt ægteskab, nr. 4, 13, men det blev opgivet, og hjemmet vedblev at være et samlingssted for familien. Den ældste broder, *Christen i Rise*, døde i okt. 1730, og flokken splittedes, men nævnes ofte i brevene. Broderen *Jørgen i Faaborg* havde mistet sin kone i okt. 1730, og 1734 flyttede han til Odense til datteren, nr. 6. Sønnen søgte forgæves embeder og boede en tid hos *Otto* i Kbhvn., nr. 12; og hos datteren, som var gift med *Giørtz Giørtzen*, skulde sønnen Frederik Ludvig senere komme til at bo. Broderen *Peiter i Faaborg* mistede i dec. 1734 sin første kone og giftede sig igen, men døde selv 3. juledag 1739, nr. 17.

Broderen *Jacob* var kammertjener i Kbhvn., nr. 2, – og den broder, der stod ham nærmest, *Hans i Rudkøbing* præstegaard, havde mistet sin kone i maj 1738, og børneflokken var splittet, nr. 7, 11. Efter en dramatisk, men rørende, søgen (nr. 13, 14) finder han som sin anden hustru *Else Cathrine Ursin*, datteren af *Lauritz's* tidligere husbond, som indbyder ham til brylluppet 21. okt. 1739, nr. 15. Fra festen er et digt bevaret, trykt i *DIPLOMATARIUM FABRICIORUM*. I. 38–43. Denne hustru, som ægtemanden kalder »et fromt og dydigt menneske«, skulde tage sig som en mor af den lille Frederik Ludvig, da han kom hjemme fra. Hun tog sig kærligt af den store børneflok, skønt hun selv var et lille og lidt skrøbeligt menneske, nr. 16.

Lauritz Fabricius, som følte sig afsides boende og havde vanskeligheder med at faa børnene i skoler, holdt forbindelsen ved lige med brødrene, især dem i Kbhvn. og Rudkøbing. Gang paa gang er de hans mellemænd ved anskaffelser, og sending paa sending udveksles med delikatesser, ikke mindst røgede laks! Men han er ogsaa ihærdig til at bede brødrene bistaa hans børn og minder om, hvem de er opkaldt efter.

Breve 1740-1744 (nr. 19-37)

19. Hiertelskende Kiere Broder!

Da af dit kiere og meget fornøvelige brev De Dato 24 Juny indhændiget ved Monsr L u j a stadfæstes mig dend ønskelige Tidende, som kort tilforn fra Sr. Møller var bleven tilmeldt, at Guds naadige forsiun allerede havde anvist dig udj Jomfru B r i n c h lægedom for dit saar og Trøst for din sorg, saa gratulerer ieg hiertelig, og inderligen ønsker du og dine smaa maa finde efter haabet, vel erstattet, hvad I forliiste. At din gode Kieriste er ung, hindrer icke saa meget, siden hun dog er øvet, og er hun from og føyelig saa er det dis lettere med hendis skrøbeligheder at være taalmodig. Hoved sagen er de kiere Børn, at hun med ret moderlig fromhed, Kierlighed og omhygelighed antager sig dem. Og du gjør ret, som du skriver, hvorfra du ey heller maa viige, at du lader dine børn skee yderste Ret; saa bør det at være, saa handlede ieg med mine. Jeg veed vel Endeel har den betænchning, børnene icke forurettes. Skjønt der delis icke saa lige naar faderen paatager sig deris Sømmelige opdragelse med arvens Conservation; men om hand dør i det samme, saa er det jo fra dem, og om hand lever, saa kand Gud Tillegge velsignelser for dem, bedst at befale Gud dend tilkommende tid og selv gjøre Ret i den nærværende. Vi leve her, Gud ske Tack fornøvede med vor deel, og om et Par Maaneder i høieste venter ieg min Kieriste i Barsel Seng; Gud styrche og hielpe hende, hun er kun et lidet kleinligt menniske, men har i sin frugtsommeligheds tid haft temmelig got helbred. Min Kieristes og min kierligste hilsen meldis Dig selv, som og din gode Kieriste, naar du taler med hende mundtlig eller skriftlig iligemaade maatte meldis Svoger Hr. H u m b l e og Kieriste med ønsker Gud vil styrche ham til dend ny byrde hand har faaet paa sig¹⁾, forblivende med ald velsignelses Erønskning over Eder alle, ældre og unge, Din hulde Broder til Døden

Rudkiøbing d. 9. Augusti 1740.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekommet i Drammen d. 12. september 1740 og besvaret med posten d. 8. november 1740. 1: hvad mine Børn arvede. 2: om min Søn F r i d e r i c k maae komme ned til ham neste aar mod aarl. penge

¹⁾ udnævnt til provst.

for Kost og Lære, og ieg selv at give ham Klæder, siden broder Johannes Søn Matz. 3: Kommer til Odense. NB gik franco til K.havn med 18 sk. a Nyborg.

Hiertelskende Kiere Broder!

20.

Siden Leyligheden saa falder med En Skipper der har lastet her ved Rudkiøbing og haver havn i Nærværelse hos Dig, saa maa ieg dog skrive dig nogle faae linier til, skjønt ieg har icke andet denne gang at skrive om, end min Kieriste nu på 3. uge har været i Barselseng med en Datter kaldt efter min Sl. Hustru M a r i a A c h t o n; Gud skee Tack baade hun og barnet ere ganske vel. Du veed vel ellers at v o r i s M o s t e r, som boer i Svendborg, er Enche siden i foraaret; hun er stachel, kun i slet tilstand, og er 75 aar gl., og har kun lidet til sit ophold uden hvad mine ringe Vilkor kand deele med hende, ligesom ieg i mange aar har fundet mig beføyet til, efter deris fornødenhed; kunde baade din Leylighed og dit hjertelaug unde hende noget saa gjør anstalt derom ved broder O t t o, til hende immediate¹), eller ved mig media til at levere. Det hafde nuværet en ønskelig leylighed at tilsende dig noget, men re for tilig og endskiønt min have importerer slet intet i dette aar, saa skal baade Du og broder J o h a n n e s nyde som billigt efter sædvane; Syltetøy veed jeg icke men saa skal dog komme noget i dets sted. Det er icke længe, siden ieg skrev dig til, men kand vel have dig undskyld at intet brev siiden er kommet fra dig. Nu Gud velsigne dig og dine, og sær dit ægteskabs forehavende, da du med dine og din gode Kieriste samt Svoger Hr. H u m b l e og hans huus kierligst hilses fra min og mine og mig. Din hulde broder

Rudkiøbing d. 23. Sept. 1740.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekommet d. 31. Oct. 1740, og besvaret med posten d. 8. nov. 1740. 1: at ieg vil give vor M o s t e r aarl. 4 rd. til hans ordre at lade betale, enten ved broder O t t o eller Mr. Lund i K.havn, og 2: lat ham vuide at broder J o h a n n e s e s værffader og værmoder er Død, og at hand har haab at faa tienesten. NB. fik franco til K.havn med 18 sk. Nyborg.

¹) direkte.

21. Hiertelskende Kiere Broder.

Siden dit Brev med Monsr. L u j a her fra Rudkiøbing der berettede mig din forandring til nyt Egteskab, haver ieg intet seet fra dig, dog ieg paa same haver svaret dig; men maaske mit er icke tilkommet dig, og du maaske og kand have skrevet, endskiønt der ikke er kommet til mig. Imidlertid haver ieg dog spurt fra Svoger G i ø r t z i Odense, at Du alt har holdt Brøllup, hvortil ieg da hierteligt ønsker Lycke at du med din gode Kieriste min Elskelige Søster i mange fornøvelige Aar maa leve tilsammen Gud til ære Eder Selv til glæde og de smaa til kierlig og christelig Opdragelse.

Jeg skulle vel i dette Aar og tilskicke dig noget, som kunde være kiert, men hvad haver ieg da min have har ganske slaget mig feyl og især mine Mooerbærtrær uddøet. Jeg sender da det ieg har kundet afstedkommen udi medfølgende Fierding nogle tørre Kirsebær og Ebler: fieringen er icke fuld thi ieg hafde icke i dend hast, Leyligheden forefaldt, at fylde med, hvorfor ieg maatte dens øfrige fylding af Hør, som dog efter sin Maade er kostbar i dette Aar; nu vild du Broderlige dele dine Ebler og Kirsebær imellem Broder J o h a n n e s og Dig og saa ved Leylighed tilskicke ham hans Deel. Jeg har sandeligt icke dend Tid, ieg kand denne gang skrive ham til; tilmed er ieg noget fortrydelig, han icke eengang gjør rigtig anstalt til sin Debet at afgjøre til Sl. Broder Hr. C h r i s t e n s Sterbbo; hand har skrevet mig tit til derom at ville have et til Endelighed, men naar jeg har svaret ham til opliusing saa er det icke kommet til videre. Jeg hører, at hans Sviger-Forældre ere henvovede, Gud hielpe ham nu at hand maatte beholde tiensten ubeskaaret. Aldting er her iblandt os meget dyrt som vi ere vandte. En tønde Smør 24 Rd Rug 4 Sld biug 10 Mk et pund siger Et Skippund grønt flesk 16 Rd 4 Mk det er venteligt at der hos eder er icke lettere.

Min Kieriste med mig formelder voris kiere Søster dig Self, Dine kiere børn og Svoger Hr. H u m b l e med Kieriste voris Ærbødigste kierligste Hilsen, som og fra os maatte formeldes Brodr Johannes og Kieriste der ieg med ald Velsignelses Erønskning over Eder alle forbliver Din hulde Broder til døden

Rudkiøbing d. 17. Nov. 1740.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet fra Mr. Lund med Jens Mortensen 24 April 1741 her hos en fierding tegnet L.F. besvaret d. 7. juni 1741 med Jens Mortensen og sendt ham 2 r. Lax it. melt om Hr. H u m l e s død.

Det kunde vel regnis mig til Last at ieg icke har besvaret dit sidste meget kierkomne af 8. november næstafvigte, men dend Post din lille kiere Søn angaaende har suspenderet mine tancker, i henseende, at siden mit sidst til dig, er skeet forandring her ved Steden, hvorover ieg indtil nu har self maatt' bie, før ieg kunde vide positiv at svare. Sagen er at dend som var Rector ved dend Latinske Skoele, der blev reduceret¹⁾ hafde igien antaget sig dend succederende christendoms Skoele og hafde Lovet at antage sig baade din Søn og mine børn, som ieg fandt os vel-tient med, da hand var en god Lærere; men imidlertid har hand resolveret til at resignere herfra, og saa lenge ieg icke vidste, hvem der skull succedere, var ieg og uvis hvad ieg kunde resolve; nu er Successor kommen, som efter renomée og betegning er en skickelig Mand, men information i Latinen et ceteris vil hand icke engagere sig med. Herpaa haver ieg maattet betæncke, hvad i denne Sag var at resolve. Mine egne Sønner er endnu ickun smaa, og deris omstændigheder siunis icke, at kunde saa strax æske En informator at tage i huuset. Men da ieg igien betænckte Din villie og din Søns længsel at komme til mig, saa har ieg fattet dend sluttning saaledes til Sommer at indrette mine værelser at ieg kand logere baade ham og en Præceptor; Du forlanger at vide, hvad du derfor skal svare; saa er det vist nock, saadant burdte icke at regnis iblant brødre; men som ieg nock forstaar, du icke lader din Søn komme her ned, uden du veed først, hvad du for hans kost og Lære skal erlægge, saa haver ieg ey heller herudi villet vegre min resolution; at naar du for disse Ting erlegger aarligen 30 Rd saa er ieg content, herpaa venter ieg nu, at din Søn kommer til Sommer, dog gjør ingen anstalt at tage imod ham før du først tilskriver mig, thi for mine egne børn allene tager ieg ellers endnu Et aar ingen Informator i mit huus; fra voris g a m l e m o s t e r haver ieg mange velsignelser at indsende, fordi du og vilde betæncke hendes aldermdom; hun er en skickelig og iblant honnete folk agtet Encke, derfor vilde ieg icke, hun skulde leve af almisse. Nu meener ieg, det er best at du gjør anstalt ved broder O t t o for det afvigte aar og for indeværende, at erlægge til mig, hende at levere 8 Rd, for hvilcke ieg skal indsende dig hendis tacknemmelige qvitering. Siden det bref, du melder at have bekommet fra mig in octbr. haver ieg atter tilskrevet dig, og tilsendt baade Dig og broder J o h a n n e s En liden portion af tørre Ebler og Kirsebær,

1) Latinskolerne i de små byer nedlagdes ved kgl. forordning 17. april 1739.

som var det eeniste afvigte aar kunde afkaste og var icke stort at omskrive, uden i henseende, mand kunde dog vide, om det var arriveret; kand du self icke følge din Søn herved, /som ieg saa hjertelig ønsker, thi jo længere tiden gaar hen jo mindre haab at see hinanden her i verden, som dog var særdelis glædeligt paa min side/, saa maa du endelig lade din gode Kieriste følge ham, og følges Broder J o h a n n e s Kieriste med sin Søn; Men kunde det icke være mueligt at Mændene følger deris hustruer, O! det var en ynskelig ting! forandring med os brødre er icke skeet, siden ieg sidst skrev uden at broder Jacob er kommen i C r o n p r i n t z e n s Liverie; Slutelig formeld dig min kiere hustrues ærbødige kieligste hilsen tillige med min til din gode Kieriste og dig Self samt Svoger hr. H u m b l e Kieriste og andre gode venner, forblivende med ald velsignelses Erønskning over Eder alle.

Din høytelskende hulde broder.

Rudkiøbing, d. 30. Jan. 1741.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: 1741 d. 19. febr. erholt for porto: 18: herom skrevet til br. Joh. med posten d. 21. do. besv. til min broder Hr. Hans med posten d. 28. febr. 1741 at min Søn af saadan aarsag ey kommer need i aar men vel næste aar, og da vil ieg villig betale for ham aarlig 30 rd: 2: sent ham min anvisning paa 8 rd. hos Mr. Lund i Khaun at lade annamme og levere til v o r m o s t e r i Svendborg for det afv. og indev. aar, it. lovet at følge f r i d e r i c h need selv, om det er muligt, franco til Nyborg med 26 s. 3 tilstaaet at hands mig sendte Kirsebær og tørre Ebler er kommen til Khaun.

23. Hiert Elskende Kiære Broder!

Siden mit seeneste til broder, er paseret Noget, som ieg ingenlunde kand forbiegaa at io give mon Frere notice om, da hr. Cancellie Raad B r i n c h haver nødt saa stoer en Naade ved vor naadige konge og Dronning, som mangan stoer herre ønskede sig gierne dend halve Part af, Cancellie Raaden icke alleneste haver haft dend Naade paa det nye Slott i Kiøbenhafn, at komme ind til Kongen i hans Cabinet 2de gange, mens og Paa Hirs-Holm, da h a n s M a y t e tog Cancellie Raaden med sig ud i haugen ganske alleene og spaceerte med ham over en tiime, kort at sige, dend Naade som Cancellie Raaden er veder faret kand ingen troe, uden de som samme er bekiendt, hvilket ieg er forsickeret broder tager sig glæde udi, Gud være ævig lovet og lade samme Con-

tinuere saa lenge een af hans Familie er til, Næst ald velstands ønske til broder og gode kiæreste og Kiære børn, med helsen fra min kiæreste og mig som livstid forbl.: broders op Rigtige broder og Tienner

Hirsholm d 6 Junij 1741.

J a c o b F a b r i c i u s.

L.F.: bekomet i Drammen d. 24. Junii 1747.

Allerkieriste Broder!

24.

Dit sidste brev af 7de Junii sidstleden og de medfølgende 2de skionne Laxe haver ieg rigtigen erholdet og tillige med min Kieriste tacke dig og kiere Søster, for ønskende dette aars frugter kunde afkaste noget til Repræsaliær. Jeg gratulerer til din Kones frugtsommelighed, og hierteligt ønsker lykkelig forløsning; hos mig staaer det samme for mod 2 Maaneders tid i høyeste, saa disse to Søstre vil nock certere med hinanden. Hvem der skal først i barselseng, dend naadefulde Gud hielpe dem begge! Det gjør mig meget ondt, at hr H u m b l e skuld saa tiilig fratages sin hustru og mange smaa i saa slet Tilstand, dend barmhiertighedernes fader som i sit ord saa særdelis forbinder sig til Encker og faderløse være Deris Trøst og Tilflugt, at børnene især maatte finde ved Guds forsiun saadanne Christelige gemytter, der vil see paa Deris opdragelse til timelig og ævig vilfærdt!

Der er nu skeet saadan forandring med Præsterne Residentzer her i Dank. udi Kiøbstederne, at Kircherne skal icke meere være besværgede med deris vedligeholdelse¹⁾ med Præsterne annammer dem nu udi betaling efter Siun og Taxation efter dend Stand, hvorudi de in præsens befindes med Clausula, at (?) Meliorationen skal til Sterbboerne betales indtil 500 Sld af successore, men og Deteriorationen af Sterbboerne betales til successoe dog efter billig taxation; herved er ieg besværget med En Snees Rigdlrs Udgift aarlig, som formænd vidste intet af; for nogle aar blev paalagt til En 4 Rd. aarlig Studieskat og Cathedraticum, som de forrige Præster og vare fri for; dog ieg skiøtter icke stort derom, Thi Gud haver givet mig det sind, at ieg aldtid har været nøyet med min Del

¹⁾ I Gejstlighedens Privilegier af 24. juni 1661, 4. artikel pålagdes der landsbypræsterne en ekstraskat på 500 daler ved at tvangssælge til dem den gård, som var en del af deres løn; siden skulle eftermanden »indløse« den for samme pris hos formandens arvinger. Byernes præstegårde tilhørte imidlertid kirken, som skulle vedligeholde den. Ved skrivelse af 24. april 1741 lægges denne udgift over på præsten, idet man »skænker« ham præstegården, men med forpligtelse til at vedligeholde den og overgive den i samme stand til eftermanden.

og aldrig begierit meer end efter Pauli Regel Klæde og føde, hvormed enhver kand nøyis.

Kommer du snart til Broder J o h a n n e s eller hand til dig, saa bring ham til gemyt at ieg icke vel kand fuldkomme hans begiering at faa ham hans til Sl. broder Hr. C h r i s t e n udgiven Seddel indløst før ieg faa de quiteringer, hand beraaber sig paa at have fra J a c o b S e v e r i n, som nu er død og P h i l i p E r n s t hvilcke begge hand skriver selv at have betalt deris deel; Svoger G i ø r t z udi Odense er det til sidste 17te juni kommet med til dend fortrædelighed, at hans Boe er tillucht, registreret og skal auctioneris til Creditorene baade ind- og udenlandske; ieg har nyeligen haft brev fra hans Koene, der vel meener udfaldet skal dog icke blive dem saa slet som frygtedes; men ieg frygter dog at det enten vil gaa dem self nær, eller de fornærmer deris næste; men denne Materie skrives kun for dig self og broder Johannes. Nu hilses fra min Kieriste og mig og vore smaa Du Self din Kieriste og kiere børn Eder ald Guds Naade befaled af din til døden hulde broder

Rudkiøbing d. 9. Julii 1741.

H. F a b r i c i u s.

Noteret i Margin: Indlagd maatte med første befordris til vedkommende.

25. Hiert Elskede kiere søn og søde Børen.

Med nærværende gode leilighed kand ieg ikke efterlade at tilmelde mine hierte Børen, at dend store Gud være I al Evighed lovet og priset, som til denne tid haver ladet os leve i Helsen og fræd, ieg og alle mine hiertl: ønsker at vie det samme fraa vores kiere Børen matte høre? Min kiere søn holder det vel forundl: at ieg strax ikke reiste til hafnia daa ieg kom hiem, mens dersom ieg muntl: talte med mit søde Baren, tror ieg at hand vilde give mig rett i det ieg har giort, ieg har givet en underdanigst tacksigelses Memoriale til Hans Mayst. for hidindtil beviste store Kongl: Naade, og til Herr Geheime Raad v o n H o l s t e i n har ieg givet min aller underdanigste forestilling, at hand vil gifve mig hans tanker til Kiende om ieg skal reise mod eller ej, siden ieg for nærværende tid endelig for en ves aarsag skyld nu maa blive her, og som ieg af alle ting kand merke, sigter det til mit beste, og gaar det vel af, har jeg dend glæde med det første at embrogere mine søde Børen i Larvigen, paa en reise, som ieg dog foraarsages at paa tage mig på Vester Kanten, som dog vil ske saa snart vandet bliver navigabl, thi der kommer eet skib

fra Arendahl som skal laade der i Larvigen (uden interesse) ...
Min Kone er endnu sterk angreben af forkølelse, saa naar Husten tager
Hinde maa mand ønskes over Hinde, Hun er møget af taget, gud i
naad see til hinde ... beder ieg maatte formeldes fraa os til dend søde
Oberste og naadige frue U l d v i g s D a h l, med deilige Børen min li-
den svoger ej at forgiette – nu gud velsigne Eder hierte søde Børen, lefe
fornøjet og vel, det ønsker ieg som med en serdeles Hengivenhed stedse
lever mine Hierte Børens skyldigste tiener og hulde fader

Strømsøe d. 14. Sept: 1741.

..... B r i n c k

Hiertelskede hulde Broder!

26.

Siden dit sidste, som tilmeldte mig din gode Kieristes glædelige for-
løsning, tvivler ieg nok at have tilskrevet dig; altsaa staar det endnu til-
bage, som min Skyldighed er, hierteligt at gratulere paa egne og Hu-
strues vegne, med inderligt ønske, at denne sidste kiere Pøde med alle de
forrige maa opvoxe dend himmelske fader til ære, de jordiske forældre
til glæde og Sig Self til velfærdt og Salighed. Men En dobbelt sørgelig
forandring iblant min børneflock har ieg herhos at tilmelde; in augusti
sidst afvigte nedkom min Kieriste i barselseng med Et dødfødt Pigebarn,
og in Octobri derefter døde i børnekopper voris saa elskelige og yndige
M a r i e A c h t o n som var fød i September aaret tilforn, saa min
Kieriste i mindre end Eet aar var i barnefødsels Smerte, og i mindre end
Et fierding aar besørge toe børn; dend sidste Sorg glemte dend første
men seent vil glemmis.

Dette brev skammer sig da det afgaar, paa en tid af aaret, der pleyer
noget at følge med, som billigt var, men aldrig saa lenge ieg har været
her, har det været som i dette aar; Mine skønne Moorbær træer ere
døde, intet blef derfra at sylte, De faa, som bleve i live af mine valdnød
Træer, blev dog saa svage, at de endnu i dette aar icke bar En Nød,
saa der kom og intet fra; ieg tænckte da paa nogen tørre Ebler, men
min egen store have frembar neppe Een skp. frugt, som endda faldt af
før tiden; og paa landet haver ieg icke med ald min fliid kundet giøre
fal meer end 12 skp. nu staar det derpaa, om vi fra denne ubevandt
liden Provision kand skachre en lide portion, saa vil vi see et noget andet
meere, om icke saa rart, saa dog nyttigt i huusholdningen at sende til
foaraaret. Du maa saa lenge nøyes med haabet som vel intet tvivler om
villien. Med Svoger G i ø r t z i Odense, som ieg meldte noget om i mit

sidste, er det endnu icke kommet saa vidt, at ieg veed eller kand skrive videre, imidlertid er broder J ø r g e n hos mig og bliver for først indtil Paaske. Voris gl. M ø s t e r har nyeligen besøgt mig paa en 8te Dags tid og velsigner dig for din Godhed imod sig. Broder P e d e r lever og lider vel, dog i Sommer har været noget svag. Hr. H a n s B a g e r som var Sogne Præst i Faaborg og gift med min Sl. Kieristes Søster er død i disse dage fra 5 børn; Gud aldene ved hvor lenge vi andre gaar her, og naar det skal være forleene os i Naade En Salig afgang. Midlertid ere vi endnu alle her i huuset, Gud skee tack, ved temmelig helbred. Alle ting ere her heel dyre, 1 lp. færsk flesk 6 til 7 Mk 1 lp. tæle 2 Rl, 1 tønne Smør 25 Rl 1 tønne Erter 2 Rdl. Rug 2 Rl 4 Mk Biug 10 Mk haure 1 Rl; ieg maa vel frygte, det er icke ringere hos Eder; men ieg kand tacke min Guds forsiun at ieg afler snart aldtning self af slige ting. Min Kieriste med mig og vore Smaa samt Broder J ø r g e n og A n n e K i r s t i n e Sl. Broder Hr. C h r i s t e n s Datter som siden hans Død har været hos mig, formelder alle voris kierligste helsen. Din gode Kieriste Dig Self og alle kiere børn, Eder alle Guds Rige Naade troeligt befalede af din til Døden høytelskende hulde Broder

Rudkiøbing d. 18. Nov. 1741.

H. F a b r i c i u s.

Skriver du Broder J o h a n n e s til eller taler med ham saa formeld ham samme hilsen, samt hvad dig tyckes af mit brev Indhold.

L.F.: Bekommet d. 17. Dec. 1741 for postp. 4 s. og besv. med posten d. 6te Febr. 1742 franco til Nyeborg med 26 s at min Frederick kommer ei, men om hand kand skaffe mig en Student til alle børnene, it: ieg recommanderede og strax med Posten at svare derpaa. –

27. Hiertelskende Kiere Broder!

Dit meget kierkomne af 6te Febr. rigtig indkommen glæder baade mig og mine over din og dines Sundhed og velgaaende, som vi hierteligt ønsker at maa continuere med Tilvext efter Guds naadige Villie udj alle de Ting som høre til livet og til Gudfrygtighed. Du erindrer om Hukommelsens svæchelse formedelst mangfoldig forretninger og aarenes tiltagelse. Det gaar ligesaa hos mig, der følger dig nærmere end paa et aar udj alderen, thi naar jeg dend 28 martis saa har ieg fyldt de 46 aar, og lige som Du er overveldet med mange forretninger, der nu ere saa meget tungere som sindets og legemets kræfter bliver kiendelig rin-

gere; Gud formeere os dismeere sin Naade, at som det udvortes Menneske aftager det indvortes kunde tiltage dag fra dag! Vi kunde saa tælle paa vore aar med glæde, som nærmere Trin udaf En verden, hvis væsen i mildeste Terminus er dog forfængeligheds forfængelighed, til Dend Himmel hvor reene og rette Glæde og Roe kand alene fornøye En opliust Siæl. Vel kand den ømme Kierlighed for de kiere børn opvæche nogen lyst til lengere liv, ligesom vort blivende hos dem kunde være heel fornøden for dem; men tager Gud os til sig, saa vil vi troe hand skal dismeere optage dem i sin forsorg. Midlertid enten du for mig eller ieg for dig kaldes først bort, saa kand du saa vel være forsichret om mig, som ieg intet tvifler om dig, at de faderløse beholder en fader i dend efterlevende. Dine Tancher for dine Sønner, hvad hver skal appliceres til, kand være gode nok, dog kand de vel fattes vissere, naar de bliver eldre, da deris naturalia bedre ytrer sig; og faar du self en Præceptor i huuset, saa maaskee med tiden dend ene eller anden ytrer sig med capacitet til andet; I hvad og Gud kand have bestemt dem til, saa er det dog tienligt noer leylighed er, at de faar noget studeret; Saa er mine tancher for først med minc endskiønt ieg snart er resolveret at applicere min ældste søn til verdslige ting.

At forskaffe dig en habil Student til dine børn, der og kunde assistere dig har ieg vel hørt mig om og vigileret for; her paa landet var en Eene-ste, ieg kunde tænche dig tient med, ieg og haver opholdt med at skrive i formeening at faae ham persvaderet; men som har endnu iche sin attestats vil hand ingen condition meere antage før hand ved dend er bleven klar; Ellers skal det være mit Raad, at du giver Broder O t t o eller Monsr. L u n d i Kiøbenhafn dend Commision, thi de finder vel en blant saa mange, men lad det blive en gudfrygtig Person uden griller, og leg heller noget mere til hans løn, naar du kand faa saadan en baade du og dine børn kand være tient med, og der findes vel En eller anden skikkelig Familie, som kand staa i med dig.

Jeg er for faa dage kommen fra Fyen hvor ieg var til min Sl. Kieristes Søsters H e n r i c h c e brøllup i Frørup, der blef gift med Præsten i Næraae Hr. O l u f S t ø e d t, som i nogle aar hafde været hoffmester i Geheime Raad Rosenkrantzes huus, da talte ieg med vor gl. M o s t e r, som inderlig tacher og hilser dig. Broder P e d e r var nyelig hos mig, er nu frisk og vel og hilser dig; Broder J ø r g e n er endnu hos mig og bliver end videre, hans hilsen formeldes.

Hvad nu mit huuses tilstand angaar, saa kand ieg melde, Min Gud til Ære, at alding staaar vel til med helsen, og god fornøvelse hvortil

Vi og iche mangler paa allehaande Guds Velsignelse, der atter har vel-signet min hustru med livsfrugt, saa hun venter sig i barselseng ungefær i July maaned. Mine 5 levende børn ere dend eldste og yngste Døtre, **K a r e n F r i i s** og **A n n e**, og de 3 mellemste drenge **J e n s S e v e r i n**, **L a r s S c h u r m a n n** og **C h r i s t e n**, hvoraf dend ældste Datter, som er 11¼ aar er udj Odense og baade i læsning og skrivning saa og adskillige fruentimmervidenskaber saa vel er avanceret som kunde pas-sere for en langt større alder; dend mellemste Søn, som in Julio bliver 8te aar, er i Frørup Præstegaard, og temmelig vel forstaar sin børne-lærdom, skriver heel got og har begyndt paa Latinen. De andre tre, som ere hiemme haver og, Gud skee lof, nogenledes hver efter sin alder taget til i videnskab, og tegner Gud skee tack, alle vel.

Nu formeldes kierligste hilsen fra min og mig til Din gode Kieriste og dig samt broder **J o h a n n e s** og Kieriste med alle gode venner i Drammen, forblivende din hulde og høytelskende Broder

Rudkiøbing d. 18. Martij 1742.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekommet d. 1. April 1742 for post. 18 s. og besut. den 17. july 1742 under Convolut til broder O t t o med J. Mortensen at ieg for 14 dage siden har faaet 1 Student til mine børn. og sendt ham 2 r. Lax.

28. Hiertelskte Kiere Broder!

For kort tid siden tilskrev ieg dig med Posten og besvarede dend Commission om en Skolemester til dine Børn; Siden dend Tid haver dend Student, som ieg skrev om, og hafde øye paa været hos mig, og erindret, hand hafde vel lyst til at antage Conditionen, men kunde icke erklære sig til visse før hand var kommen til Kiøbenhafn og hafde talt med sin Broder som er Handelsforvalter for dend Finmarkiske handel; kunde der da lave sig saa ved Broderens Raad og du kunde bie ham indtil Michaelis, saa vilde hand applicere sig dertil; da ieg nu er forvisset du vil kunde være tient med ham, siden hand er en god Student, perfect i Regning og Skrivning og fører et skikkeligt lefnet, saa haver ieg lovett at skrive med ham til Broder O t t o, naar hand nu med første reyser til Kiøbenhafn, at om enten O t t o eller Monsr. L u n d er blevne givet Commision fra dig om en Skolemester, de da skal antage ham, hvis hand vil forbinde sig til Condition, og ingen anden før er blevet antaget.

Jeg sender herhos 2 Skp. Byggryn af mangel paa andet, saa og en liden Portion af tørre Æbler og Kirsebær, de haarde Vintre har dræbt vores Moorbær Træer og Valnødetræer, og Kirsebærtræerne har her ichun lidt baaren frem siden dend tid; lad da dette icke forsmaaes fordi det er saa ringe thi villien feyler icke til noget bedre, dette nyt kand ieg dene Gang meddele, at Broder J ø r g e n s Søn E l i a s N a u r F a b r i c i u s er befodret i disse Tide til Et got Præstekald i Sælland. Vi ere alle Gud skee tack ved Sundhed og med Kierligst hilsen til dig Self og gode Kieriste samt Børn og gode Venner fra, min og miig og mine Forbliver din hulde Broder til Døden.

Rudkiøb. d. 1 may 1742.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet rigtig d. 4 Juny 1742 med min Svoger Leuth. Brinch og som da hidkom fra Dramen og besv. d 17 July 1742 med Jens Mortensen : og sent ham 2 smaa r:¹) Lax it. at ieg har Student til mine børn. 1743 d 24 april skrevet ham til med Niels Kruse der fra.

Hiertelskende kiere Broder!

29.

Med S. Niels Kruse her fra Rudkiøbing erholdt ieg dit brev, og tacke for din artighed imod ham, thi hand er og en skkelig Mand; men ieg mercher og deraf at du icke har erholdt mit sidste, som ieg for lenge siden addresserede til Broder O t t o i Kiøbenhafn, der i besynderlighed betræffende alles vores her i Dank, fuldmagt til Dig, at foranstalte og besørge voris Ret ved Skiftet efter Sl: Broder R a s m u s i Christiansund, eftersom hans Enches Tilbud icke kund accepteris, fordi her ere umyndige arvinger af Sl. hr. C h r i s t e n s, P e i t e r s og C h r i s t i a n s børn; hvordan nu det kand henge sammen, at bem. mit brev er dig icke indhændiget, kand ieg icke begribe; ieg sendte det aabent til O t t o at hand og Broder J a c o b kunde underskrive det og for deris Partes befuldmægtige dig, ligesom ieg paa egne og de øvrige Medarvingers. Om de da har fundet nærmere Leylighed end at besværgе dig med denne fuldmagt, veed ieg icke; dog maate en af dem da have tilmeldt mig det, da de og siden dend tid have tilskrevet mig; eller hvad Fata brevet kand ellers have haft, forstaar ieg icke; midlertid i forvisning, at du hafde faaet dette brev, haver ieg tilskrevet Soeren Skriver L a n g e i

¹) d.v.s. røgede.

Christiansund, der som Skiftets forvalter skrev mig til i denne Sag, at ieg paa egne og medarvingers vegne hafde givet dig fuldmagt at bestyre dend Ting; nu faar det da gaa som det kand; efter hans allerede gjorde forretning i Sterbboen mig tilmeldt, kan arven ligne Tilbudet.

Dette brev foruden hafde ieg vist skrevet dig til for lenge siden, hvis icke ieg i lang tid hafde haft forsichring om et fartøy som skulle gaa til Drammen, og nu først afgaar, med hvilcket ieg da sender til Dig og Broder J o h a n n e s nogle ringe Ting, der icke maa taxeris efter deris værd men Min villie; min have har i de haarde vinter taget skade paa de beste Ting, der kunde være anseeligere og behageligere Sending. Det som nu sendes er en Portion Tørre Ebler og Pærer, samt smaa malet boghvedgryn hvilcket alt, saa lidet som det er, delis imellem Eder begge.

At din hustru har formeeret din børneflokk med en Søn, saa der nu ere 7 levendes, det ynsker ieg naade og velsignelse, siden du icke har faaet mit sidste brev, saa kand det vel være nyt endnu at communicere, det min hustru afvigte Sommer ligeledes lagde en Søn, kaldet J a c o b U r s i n, til min flokk, saa de nu ere 6 men ieg har 5 døde. Min hustrues fader døde for vinter, ligeledes Morbroder M i c h e l T ø n d e r som var Soerenskriver ved Bergen hun skal arve efter den begge, men hvad, vides icke; for afvigte aar 1742 haver ieg af Monsr. L u n d hos Stiftsprovst Gerner annammet de udlovede 4 Rd. til vor gl. Moster og leveret dem til hende for hvilche hun saa inderlig tacker dig. Broder P e d e r lever og lider vel, dog ieg snart i et ganske aar icke har seet ham; ieg kand icke saa vel komme til ham som hand til mig men maa-ske gierighed og gnieri forbyde ham at koste et Par marches penge paa Reysen, meere veed ieg icke at melde uden at vi her ere, Gud skee lof, ved helbred, dernæst at formelde min Kieristes og min kierligste hilsen til Dig og Dine, Eder alt Guds Naade befalende af Din til Døden hulde Broder og tienere

Rudkiøbing d. 10 May 1743.

H. Fabricius.

Noteret i Margin: Grynene til Eder begge er kun 20 Pund, Pæerne 8 Pund, Eblerne 6 Pund, lidt og slet, men tager for got denne gang, det kand en anden Gang blive bedre.

L.F.: bekommet fra min broder i Dramen d. 9. Junii 1743. besvt. d. 26 dito fra Drammen.

Hiertelskende kiere Broder!

30.

Nu ieg er i Kiøbenhafn, kommer der til dels for Skiftets Skyld efter min Sl. Svigerfader Byeskriver Ursin, saa ankommer din gode Sending og treffer mig hos Broder Otto, da ieg er der i Besøgelse, thi ellers Logerer ieg hos min Sviger Moder; nu for same ypperlige Lax, hvoraf ieg forærede min Sviger Moder dend halve, tacker ieg kiere Broder, ønskende Leylighed det igien at erkiende.

Jeg melder da, at ieg er her i Kiøbenhafn /: min Kieriste og voris lille Søn J a c o b U r s i n tillige :/ som i andre affaires, saa besynderlig udi meening dis snarere at fremme Skiftets Slutning, men forefinder, at et udstæd Proclama i Norge, allene for M i c h e l T ø n d e r s Skyld, som var Soerenskriver ved Bergen, hensætter det til aarets udgang som er in octobr: Midlertid finder ieg den opliusning om Sterbboets Tilstand, at ieg kand vente mig ungefær 700 Rd, da de beholdne Midler bliver En 18 til 19 tusind Rdr.

Bem.te Soerenskriver T ø n d e r, som var min Kieristes Morbroder; døde ungefær paa samme tid som min Sl. Svigerfar, efter lod 5000 Rd hvorudi min Kieriste haver en 15tende Del; men det lader, som Thara vil blive de 2 tusinde altsaa arven ichun 200 Rd, men noget og saa uformodentlig ogsaa got. Jeg har for icke lenge siden tilskrevet Dig og medsendt en liden Kiendelse, addresseret med et fartøy fra Rudkiøb. til Broder J o h a n n e s i Drammen. Med kierligst ærbødigst hilsen til Din og Dig og dine, fra min og mig og mine forbliver din hulde Broder

Kiøbenhafn d. 4 July 1743.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekommet d 12. Juli 1743 med Abr. Dale, og besvaret d. 25. feb 1744 franco til Nyborg med 26s om at tage min Friderick til sig neste Sommer for 30 rd aarlig – for hans Kost og information.

Hiertelskte Broder!

31.

Leylighed har der icke forefaldet til Laurvigen eller Drammen udj lang Tiid, derover det og er hengaaet saa lenge at ieg icke har skrevet dig til, ieg ey heller har haft noget synderligt at skrive om; dog dette maa og være gyldigt iblandt at meddele hinanden voris Tilstand, som nu kand meldes at være god af Sundhed og fornøyelse; ieg veed icke vist om ieg har tachtet for dend tilsendte Lax, som ieg annammede i Kiøbenhafn, hvis icke saa vil ieg nu gjøre det med Ønske at kunde

blive noget kiert mægtig til at igiensende; men haver der i forrige Tider og iblandt kundet forefalde noget, da min have var i Stand, saa feyler det nu, da hand i de haarde Vintere blef fordervet og iche endnu er kommet sig igjen. Det ieg ellers kand melde er om broder J a c o b s Employe til Sølf Popp hos hans Kongl. Høyhed C r o n - P r i n d s e n, at min Kieriste venter sig om 2 Maaneder i barselseng med 4de barn, dog et ichun af dem er i live men 5 af de børn med min Sl. Kieriste. dernæst at broder Peder med sin hustru lever og lider vel.

Men hvad bliver der af med Skiftet efter Sl. broder R a s m u s, ieg haver Erindringer fra baade en og anden Vedkommende derom og veed slet intet at svare derpaa, endskiønt det skal iche hielpe dem meget, som de har at forvente; Skulde du have erhholdet noget fra Christiansund, saa tilmeld mig det; og skulle arven være dig tilstillet, saa kunde du til broder O t t o assignere de deele, som tilkommer arvingerne her i Dank. da ieg skal besørge dig qviteringer fra dem alle. Vores g l. M o s t e r har nu qviteret Svendborg og er flyttet til Sælland til sin datter; thi hun var meget affældig og kunde iche være uden en Pige som hun iche formaade at holde: ieg haver efter dit engang giorte løfte forvisset hende om din aarlige gave, ligesom hun og nyder af mig og haver behov, thi hendes datter har mange børn, saa hun iche vel kand bære dend hele byrde, for afvigte aar haver hun endnu iche oppebaaret din gave, men som ieg er forsichret, du tilstaar hende dend, saa gjør ieg med første dend anstalt, at hun annammer de 4 Rl. hos Monsr. L u n d som endnu uden Tvifl er din Commissionair i Kiøbenhafn. Min Sl. Svigerfaders Skifte er endnu icke til Ende, hvad ieg faar til arv kand ieg da iche vide, dog efter Sterbboets Tilstand, saavit mig er bleven bekiendt venter ieg dog en 7 til 8 hundrede Rixdlr. Videre falder mig nu iche ind som ieg dig kand melde uden til dig self og din gode Kieriste og alle kiere børn formeldes kierligst hilsen fra Min mig og mine, Eder alle eet lychsaligt Nyt aar med allehaande aandelige og legemlige Velsignelser hierteligst forønsket af din hulde broder til Døden

Rudkiøbing d. 6. January 1744.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: 1744 d 19 January bet.postp.18 s. besvaret d. 25. Febr. med Posten franco til Nyborg med 26 s. og begiært at tage min Friderick til sig neste Sommer for 30 rd. aarl. for hans kost og Information, it. om arven efter Sl. broder Rasmus og tilsagt ham: at Mr. Lund skal betale de 4 rd. til min Moster for 43.

A Monsieur
 Monsr. Lauritz Fabritius
 Velbetroede Oberinspecteur
 ved Grefskabet Laurvigen

à Laurvigen.

Franco Christiania.

(Paa konvolutten er skrevet:) 1744 d 26 Januarij bet: postp: 6 sk.

Høyt ærede Kiere Broder!

Som ieg af Broderlig Kierlighed er forbunden til, at glæde dit Hierte, af mit Hiertes Glæde: Da Hans Kongl: Høyhed vores allernaadigste Cron Printz indførte sin elskelige Gemahl, er ieg af Høyst bemelte allernaadist beskikket til være Sølv Popp ved samme Hoff. og som Gud af Naturen haver beskikket Mennisket at foreene sig og fortplante det Menneskelige Kiøn; saa haver ieg med den alviise Guds Raad og Villie besluttet at indgive mig i det hellige ægteskabs Baand med Jomfrue Lovise Christine Fricke til min dagl: Fornøyelse, med hvilken ieg nærværende dag dend 24 January, næst Guds hjælp agter Høye og fornemme Venners nærværelse, at bekendtgjøre vore hierters forbindelse, ved een Gudelig Copolation, altsaa forventer ieg Høye ærede Broder indslutter os som fraværende i sine bønner om Guds forsiun og velsignelse, vi ønskede intet hellere end at see Dig nærværende med kiere Familie, men det som omstændigheder forhindrer, tillader dog hiertes Samfund, og saaledes ervarter ieg den Kierlighed af dig, som ieg i lige og andre tilfælde altid forbinder mig at give igen, hvornæst ieg med min ermeldte Kiereste og tilstundende Hustrue af Hiertet ønsker dig med familie, med dette Nye-aar, nye velsignelse timelig og ævig Lyksalighed, da vi begge med kierligste ærbødighed lever dig bestandig bevaagne og forbliver min Livstiid

Høytærede broder tjenstfærdige broder

Kiøbenhavn d 13de January 1744.

Jacob Fabritius

L.F.: Besv: med Posten d 18 febr 1744 franco til Christiania og bedt ham at tage imod min Hans. item arven efter Sl: broder Rasmus 17 April sent ham anvisning for arven efter broder Rasmus store 12 Rd 17 Mk. af Monsr Lund at indfries, it: anvisning for Broder Ottos arv 24 rd 1 Mk 10 Sk 2: igientaget min begiering om min Søn Hans strax eller siden, og lat ham viide at ieg har opkalt ham.

33. Hiertelskte Broder!

Dit seeneste af 25 Febr: erholdt ieg først d 14de martij, deraf ieg seer Din Resolution at have din ældste Søn under Information hos mig tillige med mine, hvorudi ieg og gjerne vil fyldistgiøre din Villie, da ieg nu har resolveret at antage en Student i Huuset, thi hidtil har mine som ere ickun smaae gaaet uden Huuset. Han kand da være forvisset at nyde baade af mig og min Kieriste ald kierlig omhue og begegnelse efter vort Huuses Leylighed. Du adresserer vel da Din Søn med første afgaaende Skibsrom til Broder O t t o i Kiøbenhafn, som med et fartøy her fra Rudkiøbing, der ick fattes i Kiøbenhafn om foraaet, besørger ham befordret til mig; d 6 martij sidst afviget er min Kiereste nedkommen i barselseng med en Søn, som d. 13 Ejusdem ved Daaben er kaldt O t t o, opnævnt efter Broder Otto i Kiøbenhafn, deels fordi hand haver hverchen i Værn eller i Vente noget Barn der kand opkalde ham, deels fordi hand var Middel til vor fornøjelige Egteskab og min Kiereste i Besynderlighed derfor vil honorere ham. Jeg haver saa 7 levende Børn, som er 5 Sønner og 2 Døtre, derforuden haft 5 Døtre, som ere døde; Dette gjør da Dosinet fuldt. Og som ingen af mine Brødre endnu har bragt det saa vit, saa staar det derhen, om ieg skal træde i min Sl. f a d e r s fodspor, lader Gud min Kiereste og mig leve saa lenge tilsammen, saa kand det vel være mueligt, og som vi begge ere af en frugtbar stamme, være venteligt.

Angaaende Arven efter Sl. broder Rasmus i Christianssund seer ieg da og hvad der er at forvente sc: til alle arvinger fri Penge 198 Rdl. hvorefter $\frac{1}{2}$ broderlod bliver 12 Rl 2 Mk 4 Sk som da Kier Broder i sin Repartition nedsætter til 11 Rl 3 Mk 14 Sk. Naar nu Pengene indkommer, saa vilde du til Broder Otto eller din Commissionair adressere til mig at erlegge ey allene broder P e d e r s og min egen deel, (med Blyant i Margin: i sted remit ham Jørgens) men og de deele til Sl. broder Hr. C h r i s t e n, P e i t e r og C h r i s t i a n s Arvinger, da ieg vil besørge enhver af sin Part indhændiget og dig qvitering fra Myndige og umyndiges Værge tilsendt. Dette bliver da 4 heele broder Lodder som gjør efter min Calculation tilsammen 99 Rdl.

Ved Skatte Commissionen angaf ieg mit Kalds Indkomme, som var og det høyst aarlig kunde beregnes til 500 Rd, og skal svare ialt efter forordningen over 60 Rd, og det gjør ieg gjerne skjønt det falder mig besværligt, /thi ieg har mere giæld end rede Midler /siden mand nu forvisser sig at beholde fred.

Endelig som du melder om din Kieristes frugtsommelighed, saa skal

hendes barselseng uden tvivl være redt paa ens Tid med min Kieristes, i det mindste maa ieg haabe, at hun inden dette brevs ankomst er kommen deri og ieg da hierteligst vil gratulere dertil udi haab, ald ting er vel.

Endnu er det icke kommet til Ende med Skiftet enten efter min Sviger fader eller min Kieristes Mor Broder; dog haver ieg efter den sidste allerede bekommet 126 Rdl, som vel og bliver det meeste endskiønt der var over 5000 Rdl efter ham, hvoraf mig kunde tilkomme $1/15$ deel, men det lader som den arv, der har langt at reyse, lettes meget under veys. Min Kieriste med mig og vore børn samt Broder P e d e r e r e /Gud skee Tak vel:/ og ingen videre forandring, siden sidste brev, uden som bekiendt er; Sluttelig formeldes til Dig og Din og D i n e kierligst hilsen med ald Velsignelse Erønskning over Eder alle fra min og mine og mig. Din hulde broder til Døden.

Rudkiøb: d 16 Martij 1744.

H. F a b r i c i u s .

L.F.: besv. d. 17. April og sent ham anviiisning paa Mr. Lund for Arven, stoer 97 Rd 1 Mk 18 Sk: 2: at min Friderich reiser herfra i Juny Maanet og 3.: at min Kone er i Barsel Seng.

1744 d. 30 May ved min Søn Friderich atter skrevet ham til og beg. at lade ham faae hvad hand behøver, som ieg betaler foruden de 30 Rd aarl. for hands Kost og Lære, og sent min broder Liste paa hands Medhavende Tøy og penge, it. i foræring 2 røget Lax.

Hiertelskte Broder!

34.

Det er vel kun kort siden ieg med Posten tilskrev dig Svar paa dit sidste Brev, som og for længe, før dette arriverer, maa være dig indhændiget. Men siden at en Kiøbmand herfra Rudkiøbing nafenlig Niels Kruse, som før har været i dit Hus, reyser nu herfra og agter sig øster paa i Norge, saasart til Laurvigen eller Drammen, som et andet Sted, dog uvis hvor hen, men givet mig dend visse forsikring at besørge mit Brev dig tilsendt, saa haver ieg villet skrive dette kun for at melde dig vi alle ere ved helbred, dernæst og besynderlig for din Søns skyld som beqvemligt med denne Mand kunne transporteres hertil Rudkiøbing, om bemtl. Kruse enten anlangede og udlossede i Laurvigen eller dog i Nærverølsen; ieg haver aftalt med Manden, at i hvor Hand kommer ind agter paa i Norge, saa sender hand Dig mit Brev og tillige ved en Convolut lade dig vide paa hvad sted hand udlosser, da du, om det icke falder for langt fra dig, kan see din Søn befodret til ham, som gjerne

tager imod ham; men skulle der icke blive Leylighed at faa din Søn med Kruse, i henseende maaske Kruse kunde arrivere for langt fra Laurvigen, saa kand det forblive ved første Adresse til Broder Otto i Kiøbenhafn, da der vel enten om Een eller faa uger bliver vel Leylighed fra Kiøbenhafn med fartøyer hertil. Tiden tillader icke meere og synderlig meere har ieg icke at skrive, uden ærbødigt kierligste Hilsen til d i n K i e r i s t e, d i g S e l f og Broder J o h a n n e s med hans, naar du taler med ham, dig og dine Guds Naade befalet af Din hulde Broder.

Rudkiøbing d. 31. Martij 1744.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: først ind. d 12 Juny 1744 med Bertel Davidsens fartøj og besvar. d. 16 do. i mit Brev til min Søn, men ieg skrev ey til min Broder selv.

35. Deres Høygrevelige Excellence Herr Greve Laurvigen Hands
Velbetroede Over-Inspecteur over Grevskabet Laurvigen –
velædle Lauritz Fabricius a Laurvigen.

Hiert Elskende Kiære Broder

Din skrivelse Som mig for 6 Dage Siden ved Monsr L u n d er Læverd angaaende for Næmmelig lille S ø r e n da er min ForMue ikke Som andre forrestiller Sig du væd Selv hvor yderlig ieg blev Ruinered i Branden 1728 og Siden Mistede Hustru og Maatte skifte Med Min Datter Som viste lige Saa vel Som ieg alt hvad ieg eyedede bekom og Sin part Redelig deraf Saa ieg beholt udi alt 600 Rdlr til bage væd skifte og delling Saa det Lidet ieg Siden den tiid Hafuer forbedrede Mig Kan værre Lige Suma der af er lont til J a c o b 188 Rdlr for uden af Mine Møbeler dem er Londt Een part af Saa og Haft Hans Konne i Midt Huus at forsørge Eet Aar for uden alle de andre Brødre Børn Som stedse plucker. Med dette Hafuer værred Min størstede Reson vorfor ieg ikke Hafuer gifted Mig ieg ved hvor ofte Min Sl: Hustru gred der over at bærre Selv Min byrde Hafuer da værred Mit forset Siden Min eenlig stand begyndte og at ingen af Mig skulde værre Nogen til besværering efter Min Død da ieg væd Mine vænner de som gud Hafuer gived Noged Hafuer selv Børn Nock der til hvad Mig angaar da skal Kiære broders børn Nyde deris part Rundelig Nock af det ieg efter Lader Mig Hr Løytenant F l e i s k e r skrev Mig til for Nogen tiid Siden angaaende Een Sølv Kande Som fandtes udi Min Sl: Kones boe da ieg blev Hendis

Mand, Samme Kande Sagde Hun for Mig var Hende udi den første Mands tiid Solt af Hendis forældre i Brønshøj Saa ieg ved ingen Pandt Settelse af, Mens Hafuer benyttede Mig der af Som eyenDom for Lang tiid Siden Saa den er ikke at faa Med flittig helsen til Dydædle Kiærst og børn forbliver ieg en oprigtig Broder til Døden

Kiøbenhafn d. 6 April 1744.

O t t o F a b r i t z i u s .

L.F.: besv. d. 2 May 1744 under Couvert til L u n d og bedt 1: om Raad for min Syge og 2: at min F r i d : maa logere hos ham, til hd kand komme til Langeland og besv: videre d. 30te Maj 1744 med min Søn Frid som ieg paa beste maade recom: at faae ham til Langeland og helst til lands paa min bekostning. it: sent ham 1 stor r. lax til deeling med Sr. J a c o b . Videre skrevet ham til d 13 July 44 under Couv: til Lund, med Ab: Dale, og beg: Copie af Tetestament etc.

Høytærede Kiære Broder!

36.

Dit meged ærede af 18 February er mig Rigtig indhandiget, hvor af ieg med stoer fornøyelse haver seet at du saa vel som gode Kiæreste og Kiære børn alle Gud være loved ere ved god sundhed, da ieg og min kone icke nock som tacke den gode Gud for det samme, Gud lade det tillige med ald fornøyelig velstand paa begge sider Continuere, indtil det behager hannem der udi at giøre en forandring, at tiiden skal om vexas med Evigheden, du haver meldet om en af dine Sønner som du ville have til mig, hvilket ieg og gierne hafte ønsket, om hand først hafde været saa stoer, der næst om der endnu hafte været noget ledig, mens som ieg af Mon Freres bref seer at hand konds er en 9 Aars tiid gammel og ieg ingen maa tage i min tjeneste under 16 Aar saa er der endnu lang tiid, da Gud veed at min tilstand for nærværende tiid icke tillader at ieg kunde tage hannem i mit Huus, hvilcket ieg og er forsickret, ikke at vær Mon Fréres forlangende, næst ald velstands erønskning med Gratolation til en glædelig Sommer og flittig Helsen fra min Koene og mig til dig og gode Kiæreste og Kiære Børn forbl. ieg til min død op Rigtige broder og Tienner

Kiøbenhafn d. 15 April 1744.

J a c o b F a b r i c i u s .

L.F.: i hands brev til Broder J o h s . af 13. ejusd: forsikrer hand at vil forsee hands Søn, naar der bliver noget leedig sc: Svar paa J o h s :

brev af 21 marti 44. ieg sent min Br: J o h s: sit brev med Posten d 5 may 1744.

37. Hiertelskte Broder!

Førend ieg fik dit sidste Brev, hvorudi var indsluttet den assignation paa Monsr. L u n d, ved ham til mig at erlægges til adskillige voris Medarvinger det tilfaldne efter Sl. Broder R a s m u s da tilskrev ieg Dig med en Kiøbmand her fra Byen nafnlig Niels Kruse som har været i dit Huus, og er en skickelig mand, om hand, som icke vidste hvor hand indtræffede i Norge, kom enten til Laurvigen eller i Nærværelsen, kunde da tage din Søn med, men som ieg seer, at dit forsæt, som og var mit forrige Brevs forslag, er at sende din Søn direkte fra Laurvigen til Kiøbenhaffn, og ieg fornemmer, Kruse er arriveret til Christiansand, deraf sluttende, mit Brev er dig maaske icke tilhændiget, eller dog fra saa langt fraliggendes et Sted, din Søn icke kand ventes med ham, saa venter ieg ham da efter dit Brevs melding; at din Kieriste er kommet i Barselseng med en Søn dertil gratulerer ieg, at min er forekommet hende, meener ieg at have tilskrevet dig. Det var billigt at tilsende baade dig og Broder Johannes noget, men ieg har intet som æquivalent mod Eders Sendinger. Dog blant Brødre agtes icke Sagen saa meget som Villien; ieg da, som vilde meere, sender kun det lidet som ieg formaar, og er til lige Deeling mellem Eder begge, 2 Skp smaa biug gryn nogle tørre Æble og Pærre, samt et Glas syltede Berberisser; herhos følger et glas hylle Sirup, som med indlagde Brev maatte tilstilles Sr. C l a u s M ø l l e r paa Bragnæs.

Det øfrige er kierligst hilsen til dig og gode Kieriste med kiere Børn fra min mine og mig, Eder ale Guds Naade befalende af dine hulde Broder.

Rudkiøbing d 22 May 1744.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: Tilkommet med Ab: Dale d 4 July 1744 og d. 12.de besvaret, under Couv. til Lund, skrevet om min misnøjelse og sendt ham 2 Pund Engelsk Carduner Tobak.

NB 1744 d 11 Sept: sent ham en anviisning fra M. Lund stoer 30 Rd: hvilket brev gik under Couv. til Lund med Ab: Dale. paaskr. franco til Nyborg.

1744 d 17 Nov. franco til Nyborg med 26 s skrev ieg baade til min Broder og Søn: at lade mig viide deres tilstand.

Aarene 1740-1744

De aar, da disse breve sendtes til Larvik, bragte en vigtig omdannelse af hele hjemmet.

D. 11 april 1740 havde Lauritz Fabricius haft bryllup i Strømsø kirke med generalskibsmaalingsdirektør Ivar Brinchs datter Sophia Magdalene, og især i stedsønnens senere breve vil vi høre de varmeste ord om hende. Men ligesom broderen Hans om sin højt elskede Else Cathrine skriver, at »hun er kun et lidet kleint menneske«, saa skal de kommende tyve aar i Larvikhjemmet ogsaa bringe megen sygdom, samtidig med at børneflokken voksede næsten aar for aar.

I samme tid sker der en forandring i embedsstillingen. I 1742 døde overinspektør Ditlef Lindemann, og 8. nov. samme aar gør greven vitterligt, at han har beskikket byfoged og sorenskriver monsieur Lauritz Fabricius til at være ober-inspektør i grevskabet. Og han udsteder en instruks paa 30 punkter.

Vi faar i denne instruks et levende indtryk af, hvor betroet og derfor krævende dette embede har været. I § 19 hedder det: »Som ingen enten stiftsbefalingsmand eller amtmand efter de grevelige privilegier maa sig med mit grevskab eller hvad dertil hører paa nogen maade befatte, men Jeg selv i mit grevskab skal besørge alt hvad loven og forordningerne en amtmand paalægger, saa haver ober-inspektøren paa mine vegne og i mit sted udi grevskabet i almindelighed nøje at iagttage alt hvad loven og forordningerne om amtmændene og deres embede allernaadigst byder og befaler, alene med denne forskel, at ligesom han i dette tilfælde ikkun er i min vicarius, saa skal han sine angivelser og indberetninger ikke som virkelige kongl: amtmænd immediate til kongen selv, eller de kongl: collegier, men til mig indsende, da det siden mig og ingen anden tilkommer efter sagens beskaffenhed enten selv derudi at resolve, eller ogsaa Hans Kongl: Maytt derom at gøre allerunderdanigst forestilling«.

Da greven altid boede i Kbhv., paalaa hele det faktiske ansvar altsaa overinspektøren – men samtidig skulle han i alle sager handle paa grevens vegne! Instruksen slutter: »Denne ovenstaaende instruktion har ober-inspektøren i alle punkter og poster med al optænkelig iver, nidkærhed, forstand, forsigtighed, troskab, flid og vindskebelighed at efterleve, og dersom endnu noget skulle forefalde der kunne være til mit eller grevskabets nytte og dog her være forglemt at anmeldte, da har han det samme saa fuldkommelig at i agt tage som om det udi denne instruktion var blevet ham in terminis terminantibus foreskrevet.« – At en saa betroet og ansvarsbebyrdet stilling maatte nedføre bryderier, er klart, og allerede i hans brev 4. juli 1744, nr. 37, skriver han om sin misfornøjelse; men der skulle senere komme mere. Al magt og ansvar og fortrædelighed for grevskabet, lige fra skatter og godsregnskaberne til misfornøjelser mellem smedesvendene, hviler paa ham.

Børneflokken vokser, og de ældstes uddannelse trænger sig paa. Frederik Ludvig var født i 1731, og allerede 1740 beder faderen sin broder Hans i Rudkøbing om at tage den niaarige dreng i huset til oplæring for at komme i Odense latinskole. Men det forhales foreløbig, og farbroderen raader til at antage en huslærer, præceptor ☉: »en gudfrygtig person uden griller«; men selve sagen henlægges ikke, og 25. febr. 1744 fornyes bønnen, og 16. marts svarer farbroderen Ja, og man er enige om, at der for ophold og undervisning betales 30 rd. aarligt. Den

yngre søn som nu er 9 aar, vil han gennem broderen J a c o b have ind paa sølvkammeret, om end forgæves, da der kræves mindst 16 aar. En knugende uro for sine børns fremtid piner faderen, og broderen i Rudkøbing tilsiger, at »de faderløse beholder en fader i den efterlevende«. – I de følgende breve vil vi høre den ældste søns oplevelser og barnlige tanker i det nye hjem.

I søskendeflokken har aarene bragt visse forandringer. Den ældste, J ø r g e n, som har boet i lange perioder hos broderen i Rudkøbing, og som har haft det vanskeligt i sin datters alt andet end velordnede hjem i Odense, hvor hendes mand Giørtz Giørtzen gik fallit 11. juni 1741, flytter i 1742 til Kjøng præstegaard paa Sjælland, hvor hans søn Elias Naur har faaet embede, men han dør et par aar efter 68 aar gammel.

11. nov. 1742 druknede broderen R a s m u s ved indsejlingen til Tronhjem fjord, og da han var barnløs, bemyndiges L a u r i t z til at varetage arvingernes

interesser ved skiftet, som man nok egentlig havde ventet sig noget af. Der blev 12 rd. og 17 mk. til hver; som H a n s udtrykte sig om en anden arv: »det lader som den arv, der har lang rejse, lettes meget under vejs« nr. 33.

I Strømsø var broderen J o h a n n e s's svigerforældre Hans Emitz og hans hustru døde i efteraaret 1740, nr. 20, og han havde faaet embedet som toldkontrollør. Svogeren P e d e r H u m b l e i Brunlanes var død i 1741. Broderen J a c o b var samme aar kommet »i Cronprintzens Liverie«, og 6. jan. 1744 blev han kronprinsens betroede sølvpop, altsaa ansvarshavende for sølvkammeret. D. 24. giftede han sig med L o v i s e C h r i s t i n e F r i c h og meddelte broderen det. I 1741 havde han berettet broderen, hvorledes dennes svigerfader var blevet modtaget med usædvanlig hæder af kongen, som »tog Cancelliraaden med sig ud i haven ganske alene og spadserede med ham over een time«.

Det var L a u r i t z F a b r i c i u s magtpaaliggende at gøre ret og skel over for sine børn af 1. ægteskab, da han giftede sig igen. Boet efter den første hustru viste stor velstand, og i samraad med sin broder i Rudkøbing gav han ogsaa døtrene lige arvepart med sønnerne. Senere hører vi om hans omsorg for at sikre en ordentlig enkepension, og en gammel moster, en søster til hans i 1703 afdøde moder A n n a L a u r i d s d a t t e r, understøttede han sammen med broderen.

Man har indtrykket af, at nu er hans lykkeligste aar egentlig forbi. Han er stegt i anseelse og magt og ansvar, men de kommende aar kom ikke blot med stigende embedsfortrædeligheder og økonomiske brydninger, men desuden med stadig tilbagevendende af sygdomme i hjemmet, med følelse af egne legemlige skrøbeligheder og med bekymringer for børnene, af hvilke F r e d e r i k L u d v i g stod hans hjerte særligt nær.

I de kommende breve møder vi ham og hans nye omgivelser.

Breve 1744-1746 (nr. 38-64)

(Deres Høygrevl. Excellence, Høybaarne Hr. Grev Danneskiold Laurwigen's Velbetroede Ober Inspecteur over Grevskabet Laurvigen velædle Lauritz Fabricius 38.

franco Laurwigen)

Franco Christiania.

Allerkieriste højstærede Forældre!

Jeg vil nu efter Hierte Forældres befaling og min skyldighed skrive dem til og lade vide at ieg den 5te Juny /:som var i gaar:/ lykkelig og vel anlangede her til Kiøbenhafn om eftermiddagen klokken halvgaæn fem hvorpaa ieg fulte Forvalter Terchelsen op til L i n d e m a n d s, som da ikke var hiemme men var paa Contoiret, og herfra gik vi lige op til Farbroders som meget kiærlig og vel tog imod mig, og sagde at om ieg behøvede nogle penge, da skulde ieg faa hos ham. F a r b r o d e r har ellers været for kort tid meget svag men nu er hand alt restitueret af sin svaghed, i dag var ieg hos Monsr. L u n d som blev hiertelig fornøyet over min andkomst. Det som Papa har begiæret at hand skal købe for mig, vil hand høre om i eftermiddag. Hos F a r b r o d e r J a c o b har ieg ikke endnu været eftersom Farbroder O t t o siger at hand og hans kone er med hoffet paa Jægerspris, icke heller har ieg været hos Morbroder B r i n c h, saasom ieg endnu icke har faaet ham opspurt. Hvad Laxene andgaar da er de endnu om bord, eftersom ieg icke maa faae Tilladelse af Skipperen at føre dem eller min Koffert i land, førend Skibet er inqviret; ieg har ogsaa aflagt min undskyldning hos Monsr. Lund for, at han ingen Lax fick denne gang, og lofte ham at ham skulde sendes een den anden reise; paa Mandag agter ieg efter Forvalter Terchelsens raad at gaaen hen til Ober Inspectør L i n d e m a n d, ieg har Hierte Forældre saa flittig at hilse fra F a r b r o d e r, Monsieur L u n d, Forvalter T e r c h e l s e n, Madame B l o m e t B a j, Forvalteren beder at helse sin kone, Madame Blom beder at helse Mad.me Heegaard, og Madame B a j sin Mand, vil Hierte Forældre være af den godhed og helse M o s t e r, Præceptor, C o ð g i u s, mine S ø d s k e n d e og andre venner og tacke dem for deres godhed de beviste mod mig. Jeg vil nu slutte med tacksigelse til hierte forældre for deres Kiærlighed imod mig, og med dette stedzevarende ønske: at Gud vil opholde kiære Forældre i live med mig og mine Sødskende, og Gud vil velsigne deres huus at det maa florere i stedze varende velstand,

ieg vil og stræbe med flittighed og artighed at fornøye mine Forældre og dem ieg skal til, dette ønskes og loves af den som er og stræber at blive Allerkiæreste Forældres lydigste Søn.

Kiøbenhafn d 6te Juny 1744.

Friderich Ludvig Fabricius

P.s. skriver hiærte Forældre til Drammen, da hels alle gode venner fra mig. Ferdinand Heegaard beder at helse sine Forældre og tacke for tilsendte tøy.

Mr. Friderich Fabricius har i Dag besøgt mig og sagt at hand igaar aftes kl. 4½ efter middag kom her, det er joe en liden flink Karmand, seer brav munter ud, i Dag skal vi ud tilsammen og kiøbe Hat Pung etc. I førstningen af denne uge blev Mr. Otto Fabricius noget svagelig, og som dend bestod af bindelse og saaledes beskaffen at hand icke vidste hvad der kunde blive af, saa sente hand bud efter mig og begierte ieg ville Reenskrive Testamentet, som og skeede paa 1 rd Papir tilligemed een Memorial til Kongen om Confirmationen. Men siden hand nu mest er restitueret, saa veed ieg ei hvad videre der bliver af, Confirmationen bliver noch stilt i beroc. I Torsdags fik ieg med Posten en Vexel fra Hr. Ober Inspecturen tillast Hr. Banco Commissair Svelberg stoer 50 rd, som er accepteret. Med Friderichs Reyse drager Mr. Otto Fabricius ald mulig omsorg og kand ieg gjøre noget dertil, skeer det med Plaisir, baade for hands Moder, som ieg tilstaar ieg har ærbødighed for saa og for faderens skyld som ieg ønsker aldrig maa blive Stifefader, det ieg haaber. Hvad ieg mere kand faae anledning at skrive om skal skee med Galiothen.

Ieg forbl. med megen ærbødighed. Velede Hr. Ober Inspecteurs tienstydmye tiener

Khafn. d. 6 Juny 1744.

A. Lund.

L.F.: 1744 d 14 Junij bet: postp: 6 Mk og besvt. d 16de med Posten til Khaun, dog med opskrift til min broder Otto, men inden i til min Søn. besvt. til Mr. Lund d 13 July 1744 med Christen Lougerød.

Jeg vil nu efter min skyldighed skrive kiere forældre til og lade dem vide, at jeg er gudskelov frisk og vel, saa og at ieg i Mandags var hos *L i n d e m a n n*, som da ikke var hiemme, men paa Comptoiret, og som hans Kieriste bød mig derhen til Bords den anden Dag, saa var ieg der i Tiirsdags, samme Dag blev mig beviist den Naade at ieg fik *G r e v e n i T a l e*, som spurte mig, hvor mange Sødskende vi var: hvor gammel ieg var, om Pappa var frisk, og om ieg havde Løst til at være soldat, hvorpaa ieg svarede, at vi var 8te levnedede børn og 1 dødt, det var paa det 14de Aar siden den 31te januari at Pappa var svagelig, og til det sidste svarede ieg nej, han spurte mig ogsaa, hvorfor ieg var reist hened, hvorpaa ieg svarede, at ieg skulle til Langeland til miin *F a r b r o d e r* for der at Studere, saasom min Fader ikke havde længer lejlighed at holde Præceptor for mig, Grevinden fik ieg ikke den Dag i tale, thi hun havde Fremmede, i Onsdags var ieg paa Gyldenlund, om Torsdag Formiddag blev mig beviist den Naade at ieg blev præsenteret for *G r e v i n d e n* som spurte mig hvor mange Sødskende vi var. Jeg sagde vi er 8te, da sagde hun: Ih Gud bevare os vel, er I saa mange, hun spurte mig og om ieg var den eldste og hvad ieg agtede at applicere mig til, og da ieg svarede: til Bogen, sagde hun det er smukt, Gud give dig Lykke dertil; saa og om ieg havde faaet en god Moder, svarede ieg at ieg ikke bedre kunne forlange, hun sagde: Det er mig ret kiert; da ieg sagde: jeg skulde til Langeland, bad hun mig at hilse Greve *A h l e f e l t*. Jeg har ikke været hos de unge Grever, saasom de er ude paa Jægerspriis hos Cron Princen; ieg har Pappa saa flittig at hilse hos Ober Inspecteur *L i n d e m a n n* og Kieriste, ligesaa fra Morbroder *B r i n c h* som takker for tilsendte Lax; fra *F a r b r o d e r* Monsr. *L u n d* og alle gode Venner, vær ogsaa god og hils Moster, Præceptor, Coëgius, mine Sødskende og alle andre Venner, er Pappa og Mamma og alle andre saa friske er det mig hiertelig kiert. Ieg agter at reise herfra om en 8te Dages Tiid til lands og Monsr. *U r s i n* følger mig derhen, næst sønlig Taksigelses for kiere Forældres kierlighed imod mig forbliver ieg altid allerkiereste Forældres lydigste Søn.

Kiøbenhavn den 12-6 1744.

F. L. L. F a b r i c i u s.

P.s. Det som Pappa skrev til Monsr. *L u n d* om, har ieg rigtig bekommet, hvorfor takkes hiertelig.

Ved Adressen er skrevet: ved een Ven over vand, Gud deres ledsagermand.

L.F.: bekommet med Abr. Dale d 4 Jyly 1744 og besvaret med ham d 12 do – under Couv: til Mr. Lund, og skrevet om min misnøyelse, it: et brev fra Moder og Søren. 1744 d 22 Sept: med Mr. Lunds broder Nicolai Erichsen fra Rudkiøbing skreevt ham til og sent ham 1: 2 hviide Dametz Sommer Trøyer og 2: 1 Bout: Frid: st: Snuus. it. at ieg har sent min broder en anvïsn: d 11 hujus paa Mr. Lund, stoer 30 rd: og bedet ham, ei at sørge for mit sidste brev.

40. Hiertelskende kiere Forældre!

Det havde været min skyldighed at ieg ved min afreise fra Kiøbenhafn skulde skrevet kiere Forældre til men som ieg først om Fredags Aften vist fik at vide at ieg kunne følges med Monsr. Ursin som vilde reise om Løverdags Eftermiddag som var den 20de Juni saa fik ieg hverken Tid til at skrive eller til at tage Afsked med andre end Monsr. Lund, hvorføre ieg vil ydmygst bede at kiere Forældre ikke vil tage det ilde op. Altsaa gave vi os paa reisen om Løverdagen, men vi havde 2de Vogne lige til Stisnes som er det Sted hvor vi gaar over til Langeland og er 14 Miil fra Kiøbenhafn, for hvilke Vogne vi hver gave 9 Mk. danske, hvoraf Farbroder Otto strax betalede mine 9 Mark til Monsr. Ursin, over Vandet gav ieg een $\frac{1}{2}$ Rdl., hvor Farbroder Hanses Vogn mødte os, med hvilken vi drog lige til Rudkiøbing, hvor vi komme om Aftenen Klokken 9 den 23 hujus. Der for uden gav Farbroder Otto mig 1 Rdl. i reyse penge hvilket ieg altsammen til Pappas Efterretning haver anført. Da ieg ankom til Rudkiøbing, blev ieg meget vel imodtaget af Farbroder og Faster, hvorpaa ieg om Torsdagen strax begyndte at gaa i Skole, min Præceptor er Sal: Farbroder Hr. Christens Søn Hans Tage Fabricius. Farbroder Hr. Hanses Laxe er endnu i Kiøbenhafn som skal gaae med et Skib fra Rudkiøbing, som laa i Kiøbenhafn. Ieg lever her meget vel og dersom ieg kand høre det samme hiemme fra, er det mig hiertelig kiert. Ieg har kiere Forældre saa flittig at hilse, fra Farbroder og Faster og Mamma i Særdeleshed fra Faster som siger, at have kient hende i Kiøbenhafn. Vær ogsaa god og hilse Moster, mine Sødskende og alle andre gode Venner, næst kierligst og sønligst Ønske at kiere Foreldre maa leve i stedsevarende Lyksalig og Fornøyelse med mig og mine Sødskende forbliver ieg Allerkiereste Forældres Lydigste og ydmygst Søn.

Rudkiøbing den 29 Juni 1744.

F. L. L. Fabricius.

L.F.: besvt. d 19 Juli 44 i mit brev til min broder Hr. H a n s, under Couv: til Mr. Lund med Ab: Dale. – 1744 d 22 Sept: med Lunds broder skrevet ham til og sent 2 Dem: Trøier og 1 B: Snuus.

1744 d 17 Nov: frnco til Nyborg med 26 Rdl: it brev skrev ieg baade til ham og min broder, strax at lade mig vüide med posten deres tilstand.

Allerkieriste Broder Laurids Fabricius!

41.

Din kiere Søn og baade min Kieriste og mig ganske Kierkommen er med min Kieristes Broder her ankomne til Rudkiøbing næstafvigte den 23 Juny. Jeg haver 3 Sønner som studerer, men som de hverchen har hans Aldr eller har haft hans Information, saa haver og F r e d e r i k L u d v i g Et got Spring for dem; derover hand og udi de meste Ting maa undervises for sig self, til Præceptor haver ieg Sl Brodr Hr. C h r i s t e n s Søn Nafnlig H a n s T a g e et særdeles got og Discret Gemyte, som med iche mindre Kierlighed end alvorlighed beegner Børnene. Hand haver ich attesteret men er i Stand at lære dem alt hvad endnu kand apprehenderis af dem: hand bliver vel hos mig et aars Tid eler lidt mere der hand agter sig til Kiøbenhafn at sustinere Examen Theologicum og ieg da om Gud vil ieg lever, forskaffer mig efter ham saa habil en Præceptor, som kand Dimittere dem til academiet, hvis ieg saa findr for got.

De med din Søn tilsendte skjønt endnu iche ankomne 2 de Lax tacher vi kierligt for, og beklager os kun at vi har intet got og rart at remittere. Fra Monsr. L u n d haver ieg alt erholdet de assignerede arvelodder imod min qvitering indtil hvers især kand samles og sendes, skjønt ieg holdr for at dend min qvitering til Dig er dig noch, hvorpaa det gielder kun mig. Vi ere Gud ske Lof alle vel, Broder P e d e r og andre Paa-rørende i Nærværelsen ligesaa. Endelig er Skiftet efter min Sl Svigerfadr i Kiøbenhafn bleven sluttet, dog veed ieg ich endnu saavist hvad min Lod bliver meener ungefær 800 R, hvorved ieg da sættes i Stand at udrede min Gield baade til mine Børn og andre, og at overskiude en 3 a 400 Rd som mine Egne at udsætte, heraf du seer mine Tilstand. Øfrigt er kierligst hilsen til din Kieriste og Dig self samt alle kiere Børn fra min og mine og mig, Eder alle Guds Naade befalende af din hulde Brodr til Døden

Rudkiøbing, d 30 Juny 1744.

H. F a b r i c i u s.

For Postpenge paa begge Sider at spare lod ieg Brevene uden forseyling til Broder J o h a n n e s som gjør Convolut derom.

L.F.: Besv. d 19 July 44 med Abr: Dale: og d 11te Sept. 44 atter med ham og sent ham min anv. paa Mr. Lund stoer 30 rd.

42. Hjertelskende kære Broder
Laus Fabricius.

som er overinspektør paa Grev Larvigs gods i Larvigen. Dette broderligt med en ven, den Gud ledsage.

Hjertelskende kære broder.

Eftersom der er lejlighed at her er en mand med en tømmerlast Ole Jackobsen af Grinholm sund dog vil jeg lade dig vide at min kæreste og jeg er ved helbred og slider der tiden. Men min profes(sion) er kun slet for her er saa mange om det brød ellers takker vi Gud for helbred og fred og rolighed og vi er kun ene to *vi for megen hjælp vort brød*. Gud lade mig spørge det samme fra dig og din kæreste og dine kære børn. Ellers har broder hr. H a n s sagt mig at din ene søn skal til ham; om han er kommen, ved jeg ikke. Og den store arv, vi skal have, haver jeg ikke heller fornummen endnu. Jeg ved ikke tilvisse, om du haver skrevet mig til, siden du fik din kæreste, og jeg ved ikke heller, om jeg haver skrevet dig til, det ved jeg ikke, dog vil jeg ønske dig lykke og velsignelse med hende, at I maatte leve længe og lide vel med eders kære børn. Om din søn er kommen, det ved jeg ikke; naar han er kommen, saa mener jeg med Guds hjælp, at han kommer over til mig med broder hr. H a n s. Det er saa tilskikket af den naadige Gud, at vi skulde saa vidt fra hverandre, dog er det en trøst, at vi er dog tvende i nærværelse sammen, men det fornemste, at den naadige Gud har¹⁾ sat os hver i sin stand og faar skikkeligt vort brød. Gud være lovet, som har hjulpen broder J a c o b. Gud hand give os helbred og lykke og velsignelse og være velfornøjet i sin stand, og naar vor tid er ikke i denne verden længer, dog Gud lade os saa leve, at vi kan samles med sjæl og

¹⁾ Som eksempel på stavemåden gengives resten af brevet:

sedt os ver i sin stan og faar Skegelig vor brød gud vere lovet som har jolpen broder Jacob gud hand give os helbred og løche og vel Sinelse og vere vel for nøje i sin stan og nar vor tid er iche i denne Verden lenger dog Gud lade os saa leve at vij kand samles med Siel og Legeme i Guds Riige Nu intet videre En du ville vere saa god at Skrifve mig til naar du skriver broder Hr. Hans til om al din til stand og vor mange børn du har ieg for bliver din hulde broder til Døden

Peder Fabricius.

legeme i Guds rige. Nu intet videre end du vilde være saa god at skrive mig til, naar du skriver broder hr. Hans til, om al din tilstand, og hvor mange børn du har. Jeg forbliver din hulde broder til døden.

Ærøskøbing d 4. juli 1744.

Peter Fabricius.

Hiertelskende Kiere Broder!

43.

Som nu denne Leilighed forre falder med Roers Manden Laers Svendsen her fra Drammen, da søyer min Kone dend Leilighed og sender til Søster 10 Stk. Lemoner og 6 flasker Slagvan¹⁾ som hun beder Søster ikke ville forsmaa, hun hafde gierne ynsket at kunne sent noget andet tillige med, mens ieg kand vidne med hende at hund ikke med noget andet er blevet regaleret hun hafte gierne ynsket at kunde sent baade ollie, Cappers ollibers, ansiorses, mens er icke det Ringeste paa denne tiij forrefalden. Skulde det her efter Ske bliver det fornøelse for Min Kone at hund der med kunde tiene Søster, her sendes og Een Halse Krave, som lille broder F r i d e r i c h hafte glæmt, saa og 2de Ærmer som Søster F r i d e r i c h e hafte leveret min M a d d z Ellers beder ieg at broder ville see at tiene mig med det. Sølv som jeg talte med dig om nembliq 2 hundre Lod Ringeste priis, og Kunde det være muligt ynskede ieg gierne at maatte blive sent med denne Leilighed, ti ieg haver lovet Monsr Jacob Smith som er guldsmedt at ieg ved broder skulle hielpe hannem der til, og Manden er Contant at betale med Rhee-de Penge, og saa hastig at han bekommer samme skal ieg der for Remitere broder samme Penge, hvor Næst ieg bestandig lever din hulde broder og tienner

Strømsøe d 11 Julij 1744
udj stor hast

Fabricius

Min Kone beder og at denne tyne, og dend forsend stoere flaske maatte hende igien blive sent – ieg haver at helse fra din Datter og Mine 4re Sønner.

(i Margin: P:S: guldsmeden haver noget bestelt Arbeide paa sig hvor-

¹⁾ Vellugtende essens f. eks. imod ildebefindende.

med hastes, og dertil maatte hand samme behøve som skal være til brude gave –

Hermed følger 1 Tiun forseiglet.

L.F.: bekommet d 18 Juli 1744 i min fraværelse og da af Moster med samme bud sent tilbage flasker og Tyenen.

44. Hjertelskende Kiere Broder

Din Seniste Skrivelse af 14 de hujus haver ieg Rigtig er holdet og det Indlage til Hr. Cancellly ganske forsigtig Leveret, Mens ieg Maatte dog Spasere 3 gange op og nee paa gaden for at finde saa dan Leilighed som Kunde være Tienlig og icke Skadeligt, og som ieg da Maatte fornemme at Fruen ville udj Bedsøgelse til Madamme Michel Møllers, saa gick ieg saa længe ind paa Cantoret Hos Arboe for at passe paa Naar fruene var gaaen, og der efter War ieg hos Cancellly Raaden alleene, og som ieg da først leverte hannem Søsters brew og gaw Hannem tij at læsse det, saa wiste ieg hannem der efter mit brew fra broder som og gaw mig Andleening til, at ieg Maatte formaae Cancellly Raaden til at Skrive dig til med denne Post, som hand og Soer mig til at skulle skeep, og forsickret mig at icke Noget skulle Mangle paa hans side som Kunde skeep til derres fornøyelse, og hand war hiertelig wel fornøyet der med at broder og Wille gjøre følge med til Khafn, Mens som ieg Maatte fornemme saa er icke Cancellly Raaden Noget wiis paa sin Reise, før hand erlanger under Retning om hans hafte Commission om der Widre med skal forretages det gjør mig hiertelig ont at Kiere broder for sin Vigilanse skal lide saa meget og have mange hadere, hierte Broder ieg beder at du wil være Tolmodig og icke Agte det Noget, tij dine hadre winder icke noget derwed, Mens wel Muligt Kommer til at for tryde det, Jeg wil haabe at dend Almægtige gud holder sin haand over dig og dine, og styrrer alle tiing til det bæste saa haaber ieg og, at der med tiden Kand opwæckes noget bedre for broder, Jeg bekom j dag med Posten brev fra broder Hr. Hans hvor af ieg for nemmer at lille broder Friedrich er wel ankommen til Rudkiøbing, og blev hiertelig Wel imod tagen af broder Hr. Hans og Kieriste, og finder sig meget wel fornøyet, udi samme mit brev blev mig tilsendt disse 2de breve saaledes som ieg nu sender dennem igien til broder, i øf Rogens heler ieg med Min Kone hierte broder og Søster med alle Kiere børn, og Jomfrue Søster som og

helses Kierligt fra din Datter og Mine børn, og lever ieg bestandig til
min Døe din hulde broder og tienner

Strømsøe d 17de July 1744
udj hast

J. Fabricius.

P.S.

Cancelly Raaden hafte ganske wist til skrevet broder med forrige Post der som hand hafte wæret hiemme, Mens war udj Christiania, og Kom hiem først i Fredags aften gandske Silde, Mens ieg haaber at hand wist Skriver med denne Post til Broder og Søster – dit seniste til sente brev haver nu alt opbrænt efter forlangende, og det samme lofte og Cancelly Raaden mig at Skulle Skee med hans brew – Adieo

Allerkieriste Broder!

45.

Begge dine sidste Breve af 12te og 19de Julij samt medsendte 2 Pund Tobak der staar mig meget vel an, haver ieg rigtig erholdet og tacher for. Hvad din Søn angaar, saa er baade min Kieriste ieg og hans Præceptor ganske fornøiede med ham; hand maa self melde hvorledes hand er og kand være forøyet med os. Angaaende din Tienistes besværlighed, saa maa du troe det treffer fler end dig; og endskiønt Nidkierhed er vist at rose, saa bliver den dog rosværdigt naar dend er tempereret med Sagtmodighed og geleydes af Taalmodighed – det ene kand formilde de fortrædelige, og det andet forlette os self deris fortrædelighed. Vi lever ibland adskillig sindet Mennisker; naar vi end gjør aller best, kand vi iche vente at det tages af alle saaledis op; var alle just lige sindet som vi, saa kunde det staa til os self at anstaa alle; nu raader vi kun, og knap, for vor egen humeur, hvad vi da iche, naar vi betæncher os det beste, vi kand, kand raade og rette, faar vi bære med Taalmodighed, og tænche som Salomon: hvem kand gjøre alt kroget ret. Om forslag til forandring kand ieg slet intet skrive, endskiønt ieg inderligen ønsker dig i Nærværelse, vilde ieg gjøre forslag til en Expectantz, saa ved ieg her omkring intet, du kunde være tient med, naar ieg skulle regne paa Mændenes alder, uden det maaske skulle være Tolder Tienesten i Nyborg, om Expectantz iche allerede er givet; dog at søge Expectantz kunde maaske gjøre Greven fortrydelig, som strax kunde blive videndis derom; var det saa, at noget vircheligen var vacant og du kunde være vis, din ansøgning kunde reusere, saa var i sidst fald iche saa meget at resicere; men fra mig at gives rapport om

vacancer vilde blive seent til at gjøre ansøgning, derfor i dend henseende, om du kunde være forsichret om Kongens Naade, vilde formaes En ved Collegierne som kunde paa dine Vegne gjøre ansøgning. Jeg ved iche, om ieg sidste Gang skrev det, som ieg derfor nu vil melde, at Frederick hafde aldtig rigtig med sig efter medgivne Specification baade over Klæder bøger og Penge, uden maaske et Par Støfler. Det øvrige ieg kan melde er alles vores Sundhed, Gud være ære, som du vilde notificere broder Johannes, naar du taler med ham eller skriver til ham. hernest følger kierligst hilsen til din gode Kieriste og dig Self samt Venner og børn fra min mig og mine, samt Frederick vel self erindrer sine, med ald Velsignelses Erønskning over Eder alle forbliver til døden din hulde broder,

Rudkiøbing d 19 Sept. 1744.

H. Fabricius.

L.F.: fra Mr. Lund indl d 20 dec. 1744 og besv. med Posten d 9 febr 1745. –

46. Hiertelskende kiere Pappa!

Ieg vil efter min skyldighed og hierte Pappas begiering denne Gang skrive hierte Pappa til og svare ham paa hans Brev af 12te Juli hvilket ieg rigtig haver bekommet. 1te angaaende det Brev som Pappa skriver at have sent til Kiøbenhafn med Posten da har ieg ikke bekommet det. 2. begierer han at ieg skal tilmelde ham om ieg har talet med de unge Grever, hvilket heller ikke skeede, dog ieg var toe gange hos Ober Inspecteuren derom, men de var ikke hiemme. 3de skriver Pappa at ieg skal lade ham vide om mit Tøy gik til Lands hvilket ieg allerede har skrevet i mit siste Brev hvilket ieg formoder Pappa har alt faaet. 4de at ieg skal specificere det som Monsr. Lund kiøbet for mig i Kiøbenhafn, da var det en Hat, en Flaske Jarmain, en Kam og Spejl og Haarpung. Hvad det angaar at Pappa skriver at ieg tilstaar for fremmede Mammass kierlighed imod mig og mine Sødskende da er det ikke meer end min Skyldighed jeg takker ogsaa baade Pappa og Mamma for den Kierlighed de har til mig hvorfore ieg aldrig med Guds hielp forglemmer dem i mine Bønner, men de skal ikke sørge for mig thi ieg skal med Guds hielp saa opføre mig, at ieg med Glede skal snart komme hiem. Det gjør mig og særdeles ondt at ieg maa fornemme af Pappas Brev at hand bliver meget brudt i sit Ober Inspecteur embede, men hand maa glæde sig ved sin gode Samvittighed og at ingen kan

giøre ham skade naar hand handler retfærdig ey heller skal mine bønner mangle og Gud forbyde ogsaa at Pappa skulde dø fra mig og mine smaa Sødskende, det fornøyer mig ellers meget at Søren skal lære Latin efter som hand har et godt hoved, P i l i p E r n s t kommer efter hands Broders sigelse ikke til Norge. Pappa vil og at ieg skal lade ham vide 1. hvem min Præceptor er da har ieg meldt derom i mit sidste Brev, 2. hvor mange Børn Farbroder har af hvert køn da har hand 5 sønner nemlig J e n s S e v e r i n, L a r s S c h u r m a n n, C h r i s t e n, J a c o b U r s i n, O t t o, og 2 døttre, K a r e n F r i i s ' s og A n n a. 3die hvilken af dem der skal holdes til Bogen, da skal de to nemlig L a r s S c h u r m a n n og C h r i s t e n, ey heller er nogen af dem saa vidt som ieg, for det 4de hvorledes ieg er fornøyet med Landets væsen, da er ieg meget vel fornøyet thi dette er et meget fornøyeligt land. Ieg vil og søge med Guds hielp at efterkomme Pappas formaning -- saa I skal aldrig høre andet end skikkeligt om mig. Ieg har Pappa og Mamma saa flittig at hilse fra Farbroder og Faster samt fra Farbroder P e d e r og alle andre gode Venner. Ieg beder ogsaa flittig at hilse Mamma, Moster, mine Sødskende, samt alle gode Venner som ieg skal skrive til med det første. Nu maa ieg formedelst Budets hastighed slutte med at Gud ville udøse sine Velsignelser over Pappa og Mamma samt gandske Familie. Jeg forbliver hierte allerkiereste Pappa lydigste Søn til Døden

Rudkiøbing den 20 september 1744. F. L. L. F a b r i c i u s.

P.s. Jeg viiste F a r b r o d e r Pappas Brev efter hands begiering.

L.F.: fra Lund indl: d 20 dec: 1744 og besvt. med Posten d 9 febr 45 dog var brevet dat: d 7 do.

Hiertelskende allerkiereste Pappa!

47.

Det skulle for lang tid siden været min Skyldighed at skrive hierte Pappa til, men som her paa den Tid af Aaret gaar ikkun sielden leylighed saa har ieg maatt tøve indtil nu, og da vil ieg træde til at besvare hierte Pappas Brev af 22 September som ieg ved N i c o l a i E r i c h s o n bekom den 9 October hvorudi ieg fornam, at M a m m a, M o s t e r og alle mine S ø d s k e n d e vare friske og vel, som var mig hiertelig kiert, men ieg maa for at komme til mit Forsæt igien begynde at besvare Pappas Brev hver Post for sig. 1. Angaaende hierte Pappas Brev af 12 Juli som ieg vel haver faaet men ieg ikke ret kan erindre

dato naar jeg fik det, men forresten har ieg alt besvaret det med et Brev af 20 September som ieg formoder at Pappa har alt faaet. 2. Angaaende den stud., neml. Monsr. H a n s T a g e, der er hos Farbroder J o h a n n i s i Drammen, formoder ieg at det er Sal. Hr. T a g e s Søn i Allerup, hvis saa er da er det min nuværende Præceptors Sødskendebarn. For tilsente Trøyer og Snus takker sønligt og hierteligt og ieg vilde ønske at ieg kunne være Pappa og Mamma til nogen tjenste igien, anlangende de to pund engelsk Karduus Tobak som Papa sendte til Farbroder H a n s som han rigtig haver bekommet og takker meget for og vil nok have noget mere dersom den kand bekommes. Ieg maa for Budets Hastighed slutte og har Pappa og Mamma saa flittig at hilse fra Farbroder, Faster og alle gode Venner som alle ere Gud skee Lov friske og beder at hilse Mamma, Moster mine Sødskende Thomas, og Coëgius som ieg takker for at hand har gjort mig den Ære med et Brev og skrevet ham til, men denne gang kand ieg ikke for Budets Hastighed, det skal skee en anden Gang. Nest kierlige og velmænte Ønsker at Gud vil udøse sin Velsignelse over Pappa og Mamma samt ganske Familie forbliver ieg Hiertelskende kiere Pappa og Mamma lydige Søn til Døden

Rudkiøbing 8 November 1744 i Hast. F. L. L. F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet med Ab: Dale d 7 dec: 44 – besvt. d 7 febr 1745 med Posten d 9 dito.

48. Hiertelskende allerkiereste Pappa!

Siden ieg af Hierte Pappas Brev af Dato 17 November erfarer, at hand af 3 Breve som ieg siden min Ankomst til Langeland har skrevet Pappa til, ikkun har faaet det ene, nemlig det første af 29 Juni, hvilket ieg strax ved Ankomsten skrev Pappa til og de andre 2de neml: af 20 September der var et Svar paa Pappas Brev af 12 Juli, og et af November, Svar paa Pappas Brev af 22 September ved Nicolai Erichson ere kommet i Urigtighed vil jeg nu ordentlig efter Forlangende i Kort-hed besvare ethvert Brev i sær, hvad sig da anbelanger Pappas Brev af 12 Juni hvorudi Pappa forlanger: 1. at viide, hvorledes ieg er fornøyet hos F a r b r o d e r, da er Gud skee Lov ieg ret vel fornøyet, hvilket ieg ei har anden aarsag til saasom baade hierte Farbroder og Faster ere særdeles artige imod mig. 2. at ieg skal specificere hvad Monsr. L u n d har købt til mig i Kiøbenhafn som er 1. en Haarpung, 2. en hat, 3. en Flaske Jarmain, 4. en Redekam. – 3. begierer Pappa at

ieg skal lade ham viide vor mange Børn Farbroder har saa har han
 7 neml: **K a r e n F r i i s** der er den eldste af de nulevende 14 a 15 Aar
 og er i Odense hos **M. G i ø r t z. J e n s S e v e r i n** 12 Aar og læser
 Latin, men skal dog ikke blive ved Bogen, thi Farbroder agter at have
 ham til Farbroder **J a c o b i K i ø b e n h a f n**. **L a r s S h u r m a n n** 10 Aar
 skal være ved Bogen tillige med **C h r i s t e n** der er 8 Aar hvilke sidste
 ere lige langt avancerede (dog ingen af dem alle saa langt som ieg),
A n n a 7 Aar, **J a c o b U r s i n** 3 Aar og **O t t o** $\frac{3}{4}$ Aar, hvilke 2de
 siste ere ved min nuværende Faster men de øvrige ved den forrige.
 4. hvem min Præceptor er, da er det Sal. Farbroder **H r. C h r i s t e n s**
 yngste Søn **M o n s r. H a n s T a g e F a b r i c i u s** som her i conditionen
 studerer lidet til sin Attestatz og agter naar hand har faaet den som nok
 skeer om et Par Aars Tiid, at bese de Norske Klipper, angaaende ellers
 hvorledes hand lærer mig (hvortil Pappa hierte giver mig Andledning i
 sit siste Brev ved det hand roser Sørens flittighed og formaner mig til det
 samme) da at hierte Pappa skal see vi ei heller ligger paa den lade Side,
 sender ieg en Prøvestil, som ieg Dagen tilforn gjorde førend ieg skrev
 dette brev, tillige med følgende Specielnotification; da ieg nu har tyed
 de 7 Bøger i Curtio, de 4 i Phædro har læst heni Typto, har lært
 min Theologi og Catechesis; Videre i dette Brev melder Pappa ikke at
 ieg skal lade ham viide. Og derfor vil ieg nu besvare Pappas Brev af
 22. September, hvorudi hand først melder om en Assigation paa **M o n s r**
L u n d i **K i ø b e n h a f n** som Farbroder nu først den 5 December bekom,
 2. takker ieg hierteligt for tilsente Trøyer og Tobak men Tobakken fik
 Farbroder intet af saasom hand bruger bar spanske, saa ieg selv saa vel
 som min Præceptor har den alleene, dog min doese blev **F e r d i n a n d**
 forliebt i og paa en behændig Maade tog den fra mig efter som en god
 Ven havde gjort det samme ved hands. 3. hvad sig røge Tabacken and-
 gaar, som Pappa forlanger at viide, om Farbroder er fornøyet med da
 smager den ham vel og hand tager nok imod meere, siden Pappa til-
 byder ham den. Angaaende Pappas siste Brev af 17 November da er
 der ikke noget i det som ieg kand besvare, dette allene undtagen at vi
 alle saavel hierte Farbroder og Faster, deres Børn saa vel som ieg og de
 andre ere ved godt Helbred, hvilket og skal være mit hiertens Ønske
 som ieg alleneste nu til ny Aar vil til Gud indsende, men end ogsaa dag-
 ligen fornye, at den barmhiertige Gud i hvis hænder alle Ting ere,
 satte, vil lade sin Naades Velsignelse og Beskærmelse hvile over hierte
 Pappa og Mamma saa de stedse maa boe under den Høyestes Be-
 skærmelse at dem intet Ont kand vederfares, men at de i mange glæde-

lige og fornøyelige Aar maa leve med hinanden, til vore samtliges saavel min som mine smaa Sødskendes opdragelse og Velfærds Forfremmelse. I det øvrige beder ieg hierte Pappa og Mamma ey fortryde paa, at ieg ikke saa tidt som ieg burde og gierne vilde have skrevet dem til hvilket er Tidens Skyld, som er saa knap for mig og Leylighedens, som saa sjelden forfalder. Ieg burde vel denne Gang a parte at have skrevet et Brev til M a m m a med et Nye aars gratulation, men beder, at hun hermed tager til takke, at ieg i et Brev gratulerer begge. G r a n p a p p a og M a m m a, Farbroder og Faster, saa vel som Moster burde ieg ogsaa have tilsendt min Nye aars gratulation men som ieg ei torde sende saa mange Breve med Posten beder ieg hierte Pappa mundtligen at aflægge Gratulation med et lyksaligt Nye aar til hver især fra mig som stedse (næst flittig Hilsen fra hierte Farbroder og Faster, min Præceptor som ønsker det samme som ieg saavel som fra andre gode Venner til Pappa og Mamma Moster mine Sødskende Farbroder og Faster i Drammen) lever og forbliver Hierte Pappas og Mammass lydige Søn

Rudkiøbing den 8 December Anno 1744. F. L. L. F a b r i c i u s.

P.s.: Her foruden er Sal. Farbroder Hr. C h r i s t e n s yngste Datter A n n a K i r s t i n a her hos Farbroder.

L.F.: bekommet d 20 Dec: 1744 under min broder H a n s e s Couvert med Posten og besut: d 7 febr 45: under brev til broder Hr. H a n s franco til Nyborg d 9 dito med 26 Sk.

49. Hiertelskte Broder!

Dine sidste breve af 11te Sept. og 17 November bekom ieg paa engang med Posten d 5 Decembr. og kommer mig sært, at ingen af dem veed af noget brev fra mig eller F r e d e r i c k yngre end 3ote Junij, da ieg dog veed at Eet om icke tvende fra os hver ere afgangne til dig; vi have derfor begge skyndt os strax at opfylde din lengsel og Communicere vores Tilstand, da som ieg kand melde det Gud til ære at hand med mig og ganske huus er ved god Sundhed saa og at hand er meget skikkelig i sin opførsel samt icke mindre lærvillig og flittig i sine Studeringer, at du med hans Moder kand i dend Sag være ved et roeligt Sind; hvad hans Progress angaar saa sender hand et lidet Specimen her indlagd, og foruden hvad hand har avanceret udj Græsken, som hand for kort siden har begyndt paa, icke lidet har taget til i

andre stycher. Det er mig kiert som ieg seer af dit brev, det og er dig self at Monsr. H a n s T a g e haver tillige med broder J o h a n n e s børn faaet din Søn under Information, thi ieg kiender ham, og tvifler iche hand jo skal opføre sig til fornøyelse baade i sin underviisning og sit lefnet og Comportement. Skulle det endelig skee, som du meestendels forestiller dig at du kom til Kiøbenhafn, saa vilde det blive mig en stor glæde at see dig hos mig, og var det mueligt broder J o h a n n e s da kunde følge med, saa var glæden dobbelt; og hvor ynskte ieg det! da skeede det ieg ellers saa neppe kunde vente at see Eder engang endnu her i Verden. Dend anviisning paa Monsr. L u n d stor 30 Rl har ieg med brevet rigtig erhholdet dog ieg alt tilforne, efter F r e d e r i c k s brev, som hand fik for nogen Tid siden, hafde givet ordre at annamme dem, deels fordi ieg ventede L u n d hafde alt brev fra dig derom, deels fordi ieg med sidste leylighed herfra kunde annamme dem for vinter, nu faar ieg snart at vide, om L u n d haver honoreret min anviisning, hvis iche kand ieg sende din egen, saa dend Sag kand blive lige rigtig. Jeg tacker for tilsendte Tobach, som ieg nu har consumeret, og snart af ald Tobach staar mig best an. Gives leylighed saa vil ieg gjerne tache for meere. Næst kierligste hilsen til dig S e l f og gode K i e r i s t e, broder J o h a n n e s og K i e r i s t e, samt begges børn og venner fra min mine og mig lever din hulde broder

Rudkiøbing d 8 Decembr: 1744

H. F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet d 20 dec. 1744 for 18 Sk og besv: d 9 febr 45 franco til Nyborg med 26 Sk og sent ham min anvisning paa Mr. Lund stoer 12 Rxd. 1745 d 13 april franco til Nyborg med 26 Sk communceret ham min sal. Søn H a n s C h r i s t i a n s død, og sent hands grauskraft.

Hierte kiære Pappa og Mamma!

50.

Hierte Pappas siste Brev af 7 Februari har ieg bekommet ved Posten den 28 Februari hvoraf ieg 1. seer at mine Breve af 20 September og 8 November og 8 December 1744 ere blevne hierte Pappa indhændiget, hvilket ikke lidet fornøyer mig saasom deraf kand sees at ieg derudi har efterkommet baade hierte Pappas Forlangende saa og min sønlige Pligt, i at berette hierte Pappa og Mamma saavel mine Reyser som Fornøyelse her baade med Folk og Land. Hvad sig nu anlanger

de 2½ Rdl. som hierte Pappa skriver at Monsr. Lund har assigneret paa ham hvilke Farbroder Otto flyede mig da ieg skulle reyse herover neml: 1½ Rdl. til Vognleie til Stidsnæs, og 1 Rdl. til Fortæring saa ved ieg ikke enten det skulle være en foræring eller et laan, dog kand sluttes saa som de føres Pappa til regning at det kuns har været et Laan; men for uden disse ovennævnte 2½ Rdl. gav hand mig 1 Mk 10 Sk som hand sagde ieg skulde give hands pige til Drikke-penge hvilket ieg og gjorde. Her foruden seer ieg og at hierte Pappa har været saa god og assigneret 12 Rdl. paa Monsr. Lund til mig til Bøger og andet, som ieg her kunde behøve hvorfor ieg i sønlig ærbødighed takker og vil ønske saa vel som daglig bede at Gud stedse vil holde sin Beskærmelse over hierte Pappa og Mamma at de længe maa leve med mig for at høste nogen Glæde og Fornøjelse af den bekostning som de sætter paa mig. I andledning af hierte Mammass Brev angaaende Mangel paa Klæder, da fattes ieg Gud skee Lov intet paa nærværende Tid enten af uldent eller linned og om ieg skulde fattes noget sligt i Fremtiden, har hierte Farbroder og FASTER lovet at besørge samme. Dog dette maa ieg melde at ieg ikke længere formedels min sterke Vækst kand have Nytte af mine graa Klæder saasom de ere blevne mig for smaa og derfor vil nu spørge hierte Pappa og Mamma enten ieg skal sende dem til Kiøbenhafn med leylighed til viidere befordring saa som jeg venter at en af mine Sødskende kand have Nytte af dem eller hvorledes ieg skal bære mig ad med dem. Ieg skulde vel ogsaa relatere Pappa og Mamma noget nytt hvilket ieg ey ved uden at Farbroder Jørgen er død først i Januari Maaned som vi ey fik at vide førend hend i Martii, men fra Als er os beretted: at en Kromand, som tillige kunde udbore Pumper og derfor blev sendt af en Mand af nærmeste By ved den, som han boede i, at hand skulde udbore ham en Pumpe hvilket og skeete men da hand nu dette sit arbejde havde forrettet og vilde gaa hiem blev han som han gik borttaget og et stort Skraal hørt ey allene i nærmeste, men endog omkring liggende Byer saa der tros efter som Rygtet gaar at hand skulde have været en ugudelig Krop; at hand er blevet af den Onde Aand borttaget, enten det nu er saa eller ikke veed man ey tilvisse. Nok er det Personen blev ganske borte og ey har kunnet være at finde ey heller noget Tegn til ham, undtagen hands Handsker Hat Kiep, og verktøiet som hand havde brugt, hvilket blev af en Mand som lidet efter ham kom ad samme vey fundet men hand blev formedelst dette fæle raab nødt til at gaa tilbage. Farbroder og FASTER deres Børn tillige med Anne Kirstine saa vel

som min P r æ c e p t o r (der lader hierte Pappa og Mamma takke mangfoldig for deres Nye-aarsgave og ønsker at Gud vil velsigne ham og hands ganske Hus) ere alle friske og lader hierte Pappa og Mamma og andre gode Venner meget flittig hilse, saa vel som ieg selv, der Gud skee Lov er ved god Helbred og ønsker stedse, at høre det samme fra dem hvilket ikke lidet skulde fornøye mig som næst flittig Hilsen til Farbroder og Faster, Granpappa og Granmamma, Moster Fridericha og Antonette og andre gode Venner i Drammen samt alle mine Sødskende Coëgius, Thomas og andre gode Venner i Laurvigen fra mig stedse forbliver

hierte Pappas og Mammass lydige søn
Friderich Ludvig Larsøn Fabricius

Rudkiøbing den 11. april 1745.

P.s: Som ieg ved at syltede Østers er at faa enten i Laurvigen eller Drammen naar Vesterlændingerne kommer saa har Farbroder bedet mig at ieg vilde skrive Pappa og Mamma til om de ikke vilde sende ham nogle syltede Østers og Hummer, hvilke begge ting ere her en stor raritet.

Ved Adressen er tilføjet:

Skulde dette arrivere til Drammen, saa vilde Controlleur F a b r i c i u s see det med første Leylighed befordret.

L.F.: 1745 d 9 May bet: postp: fra Tønsberg 4 Sk. - 1745 d 25 May besvt: under cowt: til min broder med Abr: Dale og sent 1: syltet Lax. 2. 1 glas østers og 3. 2 Pd. af Pesb: Tobak at levere til Mr. Lund i K.haun.

Hiertelskte Broder!

51.

Med det sidste Brev af 9de Febr. næstleden til sendte du mig En assignation paa Monsr. L u n d stor Tolf Rixdlr besynderligen at anvende til din Søns fornødenheder af Klæder og Bøger, samt deraf 2 rd som nytaars Gave til hans Præceptor, men da du melder i dit brev, at af samme 12 Rd skulle betales din sædvanlige Gave til vor gl. M o s t e r 4 Rd for aar 1744 og ieg lenge for dit Brev hafde assignered samme 4 Rd hos Monsr. L u n d som din Commissionair at annamme og derefter

intet har hørt, hvad enten hand har udtaet dem og ført dig dem til udgift, eller icke, saa maa ieg erindre dette, at hvis det er skeet af L u n d, saa haver du disse 4 Rd til gode hos mig som kand for indeværende aar blive hendes Pension; hvis icke saa haver ieg, naar ieg er legger self til hende, kun 8 Rd at gjøre rede for enten self eller ved F r e d e r i c h.

F r e d e r i c h skriver self, det ieg meget gjerne vilde skrive var en Specification paa Sender, men Facit kand F r e d e r i c h vidne bliver ey muligt uden O, enten til dig eller Broder J o h a n n e s, thi smaa Ting som kunde være kiere, haver ieg icke haft afviget aar, i hvad der skal blive leylighed til i det indeværende; og maa ieg derfor erklære for Eder begge, at I intet skal sende mig udi Haab at faa noget igien, men noch i den forvisning, at kunde ieg paafinde noget til vederlag, er det mig self fornøylegt. Min Kieriste er Gud skee Tack frisk, uden hvad man kalder siugelig, hvorudi ieg haaber Forandring in Julio. Nu vilde du for dig self tage kierligst Hilsen fra min Kieriste og mig formelde samme til din gode Kieriste og børn samt Broder J o h a n n e s Hustru og Børn, deres Venner og dine udi Drammen tillige med Monsr. Tage, forblivende med ald Velsignelses Erønskning over Eder alle

Din hulde Broder til Døden

H. F a b r i c i u s

Rudkiöbing i Hast

d. 11 April 1745

L.F.: (paa Foden af Arket: Besv. d 24 May 45. Ab: Dale og sent 1. Lax 2. Østers og 2 Pund Tobak).

52. Hiertelskte Broder!

Det er nogen Tid siden, at baade F r e d e r i c k og ieg skrev Dig til, men som det skeede med een Leylighed, saa er det skeet som vi see at dit ærede under 13de april, at samme vor skrivelse saa seent indhændiges dig. Vi have derfor resolveret med Posten i Dag, at tilmelde dig saa kortelig vores Omstændigheder at du icke skulle gjøre dig lenger nogen ufornoden Frygt: Hvad F r e d e r i c k angaar, som self skriver, saa kand ieg baade for hans Sikkelighed og Flittighed give ham allerbeste Skudsmaal, Hand har nu saa vit avanceret i Grædsken at hand paa 4de Capitel har analyseret i Apostlernis Gierninger; Hvad mig an-

langer, saa Gud ske Tak for got Helbred, dette alene at ieg er meget incommoderet ad Catarrh, som ieg har været i nogle Aar; min Kieriste er nogenledes ogsaa ved Helbred nu, men paa en 8te dages Tid haver været meget plaget af Kulde Siuge, da Hosten har været hende saa meget mere besværlig som hun er i lige Tilstand som din Kone og haver nep 3 Maaneder tilbage. F r e d e r i c k med hans P r æ c e p t o r hvilke begge, dog mest den sidste paa nogen Tid haver haft stor uleylighed af Udslet, ere nu vel saa vel som alle mine 7 børn, hvoraf dend ældste som er en Datter er endnu hos Svoger G i ø r t z i Odense. Broder P e d e r er og i forrige omstændigheder. Det ieg har tilbage er Condolence over din k i e r e S ø n s og min Nafnes Død; ieg har prøvet det self at et kiert og velartende barns Død gaar Forældre nærmere til Hierte end de kand forstaa som har icke forfaret det; men naar det første Andfald er forbi, kand mand vel finde sig udi at de ere velfarne for sig self, og Forældrene fritagne for megen bekymring der er uafvendelig naar mand kiender dend onde og farlige Verden deres Vey videre skulle faldt igiennem. Her nest er min Kieriste og min samt alle mines allerkiertligste Ærbødigste Hilsen til Din gode K o n e D i g og d i n e samt Broder J o h a n n e s og h a n s, forblivende din hulde Broder

Rudkiøbing d 3 Majj 1745.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: 1745 d 16 May bet: postb. 18 s. og besv.: d 24 do med Ab: Dale og sent ham 1, 1 Krukke syltet Lax. 2: et glas Østers og 3. 2 Pund af Perbøls Tobak. – 1745 d 2 Juny med Skipper And: Rasmussen fra Svendborg sent ham 1 stor røget Lax og mit brev hos.

Hierte kiere Pappa og Mamma!

53.

Af hierte Pappas sidste Brev til Farbroder, som hand bekom den 1te Mai (og lod mig læse) fornemmer ieg 1. at min kiere Broder H a n s C h r i s t i a n er død meget hastig den 2. april, hvilket meget bedrøver mig, at vi saa hastig skulle skilles ad, helst da ieg var fraværende, dog maa ieg trøste mig ved at hand er vel forvaren, og stræbe at leve saa at ieg kand komme til ham; samt at Mamma, Moster og mine to Brødre ere syge og altsaa Pappa i bekymret Tilstand, hvilket og meget bedrøver mig, dog haaber ieg Gud med første til vore samtlige Glæde skienker dem en ønskelig restitution. Dernæst at Pappa har ingen Svar

faaet fra mig paa hands sidste Brev til mig af 7 Februari, da ieg dog skrev Pappa og Mamma til den 30. Martii med en Apotheker-Svend her fra Byen navnlig Monsr. O f f e n b e r g, som agtede sig til Kiøbenhafn og derfra enten til Laurvigen eller Drammen saa maa sluttes at hand opholder sig længe i Kiøbenhafn og hierte Pappa og Mamma altsaa ikke saa hastig kand vente samme Brev hvorfor ieg og vil gientage det fornemmeste deraf, og besvare hierte Pappas af 7 Februari: Hvad sig nu anlanger de 2½ Rdl. hierte Pappa melder at Monsr. L u n d har assigneret paa ham, hvilke Farbroder O t t o flyede mig da ieg skulde reyse herover, nemlig 1½ Rdl. til Vognlei til Stidsnes og een Rixdaler til fortæring ved ieg ikke enten det var et laan eller en gave, dog kand sluttes at det var et laan siden de føres Pappa til Regning. Her foruden ser ieg og i samme Pappas Brev at hierte Pappa har været saa god og assigneret 12 Rdl. paa Monsr. L u n d til mig til behøvende Bøger og andre Ting hvorfore ieg i sønlig ærbødighed takker, og vil ønske saa vel som daglig bede, at Gud stedse vil holde sin Beskiermelse over hierte Pappa og Mamma at de maatte leve længe med mig for at høste noget Glæde og Fornøjelse af den Bekostning de sætter paa mig. Fremdeles maa ieg og melde i anledning af hierte Mammass Brev, at ieg ikke længere formedelst min sterke Vækst kand have Nytte af mine graae Klæder, og derfor vil spørge hierte Pappa og Mamma enten ieg skal sende dem til Kiøbenhafn til viidere Befordring saa som ieg venter at en af mine Sødskende kand bruge dem eller hvorledes ieg skal bære mig ad med dem. Ieg skulde vel og relatere Pappa og Mamma noget Nyt hvilket ieg ey veed uden at Farbroder J ø r g e n er død først i Januari Maaned hos sin Søn E l i a s N a u e r Præst i Kyng i Sjælland som vi dog ey fik at viide førend i Martii. Farbroder og Faster saa vel som deres Børn tilligemed A n n a K i r s t i n a samt min Præceptor (der lader hierte Pappa og Mamma takke mangfoldig for deres Nye Aars Gave, og ynsker at Gud vil velsigne ham og Mamma samt deres ganske Hus) ere alle friske og lader Hierte Pappa og Mamma og andre gode Venner flittig hilse, og ieg selv, der er Gudskee lov frisk og hiertelig ønsker, at ieg maa snart faa høre at de samtlige hiemme vare restituerede, hvilket ikke lidet skulde fornøye mig, som nest flittig Hilsen til mine Sødskende og alle andre gode Venner til Døden forbliver Hierte Pappas og Mammass lydige Søn.

Rudkiøbing den 4 Mai 1745.

F. L. L. F a b r i c i u s.

L.F.: 1745. besvt: d 25 May med Ab: Dale.

Begge dine Breve med dine skønne Sendinger haver ieg erhødet, dog det første lenge efter det sidste, men aldtig rigtig; imidlertid haver det førstes saa sildige ankomst forvoldt at ingen af dem før er besvaret; Min Kieriste med mig tacker da hierteligst for saa mange og gode Ting, sær for den store og rare Lax, hvis Liige ieg endnu icke har seet; Som det nu bliver min Pligt saa skal det og være min Plaisir om ieg af dette Aars Grøde, som ieg har Tegn til, kand igien indsende noget, skønt intet saa rart, men Villien er nock iblandt Brødre og Venner. Vi ere, Gud skee Tack, alle ved god Sundhed og min Kieriste iligemaade dog hendes Barnefødsels Tid er icke langt borte, og som du skriver, vil vel indfalde paa een Tid sidste i denne Maaned. Dend Gud, som er en naadig Hielper i Nøds Tid, være dem begge naadig og hjælpe dem til en lykkelig Forløsning i rette Tid.

Det er mercheligt, at broder J o h a n n e s efter Guds Behag har skuldet følge vor gode Sl. Fader deri, at afle Tvillinger; Gud være ære at Moderen og Børnene ere vel, resten kand mand sickerlig overlade til Guds Rige forsiun, der har lige saa mægtig en Haand til at give Brød som at skabe Børn. Og om nogen anden kunde undskyldes i deris Mishaab eller Tvivl om dette, saa maa vi skamme os, som Guds forsiun har sat til Exempel for mange. Formeld baade ham og hans, naar du skriver eller kommer til ham Broderligst Hilsen fra min, mig og mine. Din Søn er os icke mindre kier endnu end fra først for sin vedvarende flittighed og Skichelighed. Øfrigt har ieg icke at melde, uden M i n K i e r i s t e s og m i n samt T a g e s kierligst hilsen til Dig self gode Kieriste og Børn end forblivende Din hulde Broder til Døden.

Rudkiøbing d 6te Julij 1745.

H. F a b r i c i u s.

(Paa ydersiden): Brevet med Paqven leveris til Monsr. Lund hos Stifts Provst Gerner, med begiering, at med første visse leylighed maatte bortsendes til Laurvigen.

L.F.: bekommet med Ab: Dale den 4 Aug: 1745. og besv.: d 12 Ditto og sent ham en Eng: Ost v: 1 L. Pund 20 Mk. samt com: min K o n e s Barsel, adres: til Mr. Lund med Ab: Dale igien d 28 Sept: 1745 med Ab: Dale skrevet ham til: om Frid: skal i Odense Skole, og med hvad fordeel.

55. Hiertelskende allerkiereste Pappa og Mamma!

Hierte Pappas Brev af 25 Mai har ieg rigtig bekommet med et skib fra Kiøbenhafn den 30 Juni, hvoraf ieg seer: at hierte Pappa er Gud skee Lov ved got helbred, undtagen hands øjne, som hand iblandt har ondt i, hvilket ikke lidet bedrøver mig, dog igen ligesom finder ieg fornøelse ved at læse, han nu igien begynder at blive helbredet af den universal Balsam som ham er blevet tilsendt fra Ober Inspecteur L i n d e m a n n, hvilken Cuur ieg af hiertet vilde ønske maatte faa et lykkelig Udfald, haabendes Gud ei straffer os saa haart at hand endnu i vores ungdoms Aar skulde borttage os den, til hvilken vi skulle helde os; samme Velsignelse vil ieg og ønske maa hvile over hierte Mamma, saavel nu i hendes forestaaende Barselseng som i den øvrige Tiid; at hun med hierte Pappa længe i Velstand og Sundhed maa leve med os. Mine graa Klæder har ieg (siden her ingen Leylighed paa denne Tid er til de i Pappas Brev anførte Steder i Norge) sent til Monsr. L u n d efter hierte Pappas og hierte Farbroders villie til videre Befordring. Knapperne til Buxerne, som ere forbrugte til Klædernes Forlængelse paa Ærmerne har ieg lagt i den eene Lomm i et Stykke Papir. Videre har ieg ikke denne Gang at skrive hierte Pappa og Mamma til men nest flittig Hilsen fra hierte Farbroder og Faster her paa landet, Farbroder P e d e r og F a s t e r, H r. R e i n i c h e og kieriste, Sognepresten i Ærøeskiøbing, Monsr. G u d e (hvilke tilsammen, min Præceptor tillige med min Farbroders Børn og ieg besøgte strax efter Pintzedag), min P r æ c e p t o r, S a l: F a r b r o d e r H r. C h r i s t e n s D a t t e r A n n a K i r s t i n e og ieg: til hierte Pappa og Mamma, mine Sødskende (blandt hvilke ieg vil bede hierte Pappa at bede S ø r e n, naar hand skriver ham til, at hand, saasom Leylighed gives bedre derfra og hertil end herfra og dertil, og som ikke har saa meget at tage Vare paa, vilde dog skrive mig til, hvorledes hand lever) og andre gode Venner, forbliver stedse hierte Pappas og Mammass lydige Søn.

Rudkiøbing den 7 Juli 1745.

F. L. L. F a b r i c i u s.

P:s: Engelsk Ost veed ieg ikke ieg har hørt nevne her paa Landet og altsaa maatte være rar og kierkommen dersom hierte Pappa og Mamma sendte noget herved.

L.F.: 1745 den 28 September atter skrevet ham til og adr: Brevet til L u n d, med Ab. Dahle: om han skal i Odense Skole. Bekommet den 4 Augusti 1745 med Ab. Dahle og besvaret den 12 om Moders

Barselseng it: at ieg har sendt en Ost addr: til Monsr. Lund med Ab. Dahle.

Hiertelskte Broder!

56.

Ieg har bekommet dit sidste med hosfølgende skønne Engelske Ost, som siden den var saa stor haver ladt sig deele i nogle Portioner, som har fornøyet gode Venner her paa Landet, da saadan Ost sielden kommer her til Lands. Min Kieriste har ungefær paa samme Tid været i Barselseng som din i lige maade med en Søn som er kaldt *L o r e n t z P e i t e r* udi hvilchet første Nafn du hafver deel, ligesom ieg seer af dit brev udi din Søns Nafn at være hukommet. Gud tænche paa dem til det beste, og om Hans Viisdom seer det fornødent lad os leve noget baade med dem og de andre at anføre dem til Guds Rige! Jeg har nu 6 Sønner levende 3 med hver af mine Hustruer, desuden 2 Døtre levende af den første, med 5 døtre døde 3 af første og 2 af sidste Egteskab.

Hvad *F r e d e r i c k L u d v i g* anlanger, saa avancerer hand Gud skee Tack ganske vel, at ieg til foraaret kand forvente ham et skicheligt sted udi Mester Lectien i Odense Skole, endskiønt det endnu ey resolveret saa just da at *Dimitere Ham* derhen, men Omstændighederne kunde maaske blive saaledis, at det skeede, dog efter din *Villie*, hvorom vi nærmere vil Correspondere, men i samme henseende, da hand har baade Lærdom skønsomhed og alvorlighed dertil haver ieg dog besluttet at hand førstkommende Paaske skal til Confirmation, da mand endda siden kand gjøre hvad mand finder for best.

Sagen er denne, at *H a n s T a g e F a b r i c i u s* som er Præceptor hos mig vilde gjerne til foraaret til Kiøbenhafn at tage sin Attestats men som hand at studere videre dertil maa opholde sig noget ved *Academiet*, saa før videre at resolve vil hand forvisses at kunne nyde der et Stipendium, som hand er indskreven for, thi slaar det feyl, forbliver han end videre hos mig og *F r e d e r i c k L u d v i g* ligesaa, eller om *H a n s T a g e* qviterer, har ieg agt paa en Student, som er fød her i byen og nogle aar har præceptoreret hos Byfogden i Moss, saa du maaske kiender ham, siden *F r e d e r i c k* siger du er kiendt med samme Byfoged, dette er en meget velstuderet Karl og Skichelig i alt sit Væsen; kand ieg faa ham, om *T a g e* qvitterer, saa er min Tancke, om ieg lever, og kand beholde ham at hand skal forblive et par aars tid, da *F r e d e r i c k* kan komme paa *Gymnasium* i Odense, og mine toe Sønner, som

studerer, i Mester Lectien. Det kunde vel være mig en stor Menage, om ieg til foraaaret sendte dem derhen, thi de kunde dog faa det Sted at de kunde nyde fri Kost paa Klosteret, men mine især ere saa unge og smaa, at om ieg ingen Præceptor videre skulde holde i Huuset, saa kommer de icke dog saa hastig fra mig, men ieg kand lade dem gaa til Klockeren, som før vor Latinske Skoles Reduction var Rector, og er en vel studeret Mand; ieg kunde vel gjøre det samme med F r e d e r i c h, men da hand er saa vit avanceret, holder ieg det icke tienligt for et aars Tid at forandre fra T a g e til Klockeren, saa fra Klockeren til Odense, thi saa lenge lod ieg ham icke blive hos Klockeren, som ieg vilde, hvis dend Student, som var i Moss kunde succedere T a g e, imidlertid seer ieg helst endnu et aar at beholde T a g e, da hand saa skal bringe dem alle til Odense eller i hans Sted at faa ermeldte Student nafnlig R a s m u s G r e g e r s e n L i n d, da hand skal forblive, om hand vil og kand, at befordre dem som sagt er; og er kun dette saaledis meldet dig i foreveyen paa det om dine Tancker ere anderledis, du i Tide kand tilmelde mig den.

Nu skulde ieg svare noget vircheligt paa dine mange gode Sendinger, men det ieg har er kun lidt af værd, men kommer fra en meer undende Villie, til Dig Selv nogle tørre Ebler og Pærer i en Papir Pose, en dito Pose med tørre Kirsebær og Kreeger, disse sidste er for min smag lige saa gode som Kirsebær, Item et glas med syltede Berberisser, dette alt merchet L.F. iligemaade sendes noget af hvert slags til Broder J o h a n n e s som er merchet J.F. og du ved leylighed vilde se ham indhændigt. Det ene med det andet er indpachet i en Fustagie merchet L.F.

Vi ere her i Huuset, Gud skeep Tack, alle ved Sundhed, ey heller, Gud være Ære, Er nogen grasserende Svaghed her paa Landet enten iblandt Mennesker eller Qvæg, hvilche sidste baade i Holsten Sælland og Fyen paa adskillige Steder i mangfoldighed ere døde. Min Kieriste med mig og vor Familie formelder min Kiere Broder og dydige Søster hans Hustru voris kierligste Hilsen samt alle kiere børn og Venner, særdelis Broder J o h a n n e s og Kieriste og Venner i Drammen, forblivende din hulde Broder til Døden.

Rudkiøbing i Hast d 18de October 1745.

H a n s F a b r i c i u s.

L.F.: indl: d 10 May 1746, med Ab: Dale. Besvaret d 25 May 1746 med Posten.

Hierte Pappas Brev af 12 Augusti i Aar har ieg rigtig bekommet; hvori ieg intet andet ser at besvare, end at lade Pappa viide, hvem den Monsr. G u d e er som ieg i mit sidste Brev af 7 Juli hilste ham fra; da er det Justitz-Raad H e i n s Broder paa Steensgaard i Fyen og har til forn conditioneret paa Bragnæs i Norge hos Monsf. v o n C a p e l n, og har talt med Pappa i Laurviggen, da hand paa sin Nedreyse fra Norge hertil Danmark opholdt sig paa en kort Tiid paa Brunlaugnes hos Sl. Morbroder H u m b l e. Viidere har ieg ikke at svare Pappa paa men vil aleene efter hierte Farbroder Befaling lade hierte Pappa og Mamma viide at mine gule Klæder ere formedelst min sterke Vekst blevne ganske for smaa til mig, saa ieg umulig kan bruge dem lengere end til Paaske da de dog er snart ikke det ringeste slidt; hvorfor ieg vil spørge om de enten skal sendes til Kiøbenhafn at de derfra kand komme til Norge siden ieg nok troer at een af mine Sødskende kand have Nytte af dem, eller hvorledes hermed skal forholdes; og som hierte Farbroder nok har i Sinde ifald det er med mine hierte Forældres Villie at ieg til førstkommende Paaske skal til Odense Skole hvor ieg haaber at komme i Mester Lexien, saa vel og her først med Guds Hielp samme Tid til Konfirmation, vil ieg derfor bede at ieg om Pappa og Mamma saa synes maa faa sorte Klæder hvilket altsammen hierte Farbroder nok i sit Brev fuldstændigere lader hierte Pappa og Mamma viide. Ieg takker og hierte Pappa for hand har været saa god og erindret min Broder Søren om at skrive mig til, skønt ieg intet Brev har faaet fra ham, da ieg dog har skrevet baade Farbroder Johannes Broder Mads og ham til siden ieg skrev hierte Pappa og Mamma sidste Gang til. For Resten har ieg intet at skrive hierte Pappa og Mamma til uden at hilse dem fra hierte Farbroder og Faster her, Farbroder Peder paa Ærø, Hr. Bernt Reiniche og kieriste, Hr. Jacob Hees, Sogneprest i Øster Hæsinge i Fyen hans kieriste som er Sal: Farbroder Hr. Christens Datter hvilke allesammen tillige med Hr. Hees' eldste Søn der i Aar blev Student, og datter besøgte os i Sommer. – Til Slutning ønskes at Guds naadige Beskiermelse stadig maa hvile over hierte Pappa og Mamma og hands Haand stedse afvende alt ondt fra deres ganske Hus at de med Glæde og Fornøjelse maa leve med mine smaa Sødskende og mig som stedse forbliver hierte Pappas og Mammars lydige Søn.

Rudkiøbing 18 Octobris 1745.

Friderich Ludvig
Larsøn Fabricius

P:S: Min P r æ c e p t o r beder hierte Pappa og Mamma (som ieg nok haaber nu er restitueret af sin Barselseng) flittig hilset og ønsker og at hilse Moster mine Sødskende og alle gode Venner.

L.F.: bekommet med Ab: Dale d 10 May 1746 og besvt: med Posten d 25 May nestefter.

58. Hiertelskte Broder!

Lenge før dit sidste af 28 Sept. arriverede, hafde baade F r e d e r i c k L u d v i g og ieg tilskrevet dig, og ieg anført mine Tancher om Ham, som hand self aldt for tillig har vildet giette af vores Raisonnement og tilskrevet sin b r o d e r; men som samme mit brev er, tillige med nogen liden Sending sendt herfra med leylighed til Kiøbenhafn, derfra med et Laurvig Skib at and-hændiges Dig, og det da er uvist, om det før vinter kand arrivere, saa haver ieg iche vildet holde dig i Tvifl, men melde dette med Posten; som mine Tancher om din Søn og er et kort begreb af meldte mit brev. H a n s T a g e som er hans og mine børns Informator vilde gierne til foraaet reyse til Kiøbenhafn at studere til sin attestats men det staaer derpaa om hand da til sin Subsistence kand niude et Stipendium hand er indskrevet for, derom hand har skrevet til Kiøbenhafn, men ingen Svar endnu faaet; Bliver T a g e hos mig saa gjør og F r e d e r i c k men kommer hand bort, saa vil vi, naar hand derom kand slutte noget vist af det svar, hand venter, videre conferere, da ieg ingen forandring foretager med F r e d e r i c k uden med dit samtyche. Ellers kand ieg berette i forveyen, at om saa skeer, F r e d e r i c k kommer til Odense Skole i foraaet, forvisser ieg mig, hand faar et hæderligt Sted i Mester-Lektien og kand være visse noch om fri kost paa klosteret, som ieg har været end Bordgienger i min skolegang, og begich mig vel ved, hand ogsaa kand ved tilhjelp af frokost i sit logement samt driche og maaske et smørrebrød imellemstund; men andre Beneficia kand ieg iche vide uden maa skee 4 ad 5 Rd; hand skal da og før hand her fra qviterer komme til C o n f i r m a t i o n.

Angaaende de 12 Rd af mig annammede af Monsr. L u n d, da bliver derudj til avdrag de 4 Rd til M o s t e r pro Anno 1744; hvorimod Monsr. L u n d kand betale broder O t t o hans udlagde 4 Rd, som ieg refunderer imod at erlegge til M o s t e r de ellers foranstaltede 4 Rd til Moster pro Anno 1745. I saa maade ieg for dend assignation haver kun 6 Rd at gjøre Riglighed for; hvad bøger eller andet som din Søn haver bekommet er endnu ikke saa stort at skrive om; men som hand

self i forrige brev har skrevet vil der til foraaet giøris nogen mere be-
 kostning, enten at hand da kommer til Odense Skole, eller hand bliver
 hos mig, siden hand fra sine beste Klæder er ganske forvoxen /: ieg tror
 mer end 1 kvarter :/ og Klæderne snart uskadte kand komme tilbage
 til brøders Nytte. Jeg erindrer og med Tachsiggelse dend skønne Engel-
 ske Ost du sendte mig at du kand vide ieg bekom dend. Iligemaade at
 min Kieriste kort for din kom i Sommer i barselseng med en Søn kaldet
 L o r e n t z P e i t e r, i hvilket første Nafn du haver Deel. Broder Peder
 lever endnu og lider vel. Din Søns fremgang seer ieg, hand self har
 meldt om, og approberes af mig; hans forhold og flid roeser ieg; ald-
 ting meldes kort, siden det i seeniste er udført vitløftigere. Resten bliver
 min K i e r i s t e s og m i n kierligste hilsen til Dig og Dydige hustru,
 samt børn og Venner, særdelis broder J o h a n n e s hustru og Venner
 i Drammen, Eder alle Guds Naade til Velsignelse i det aandelige og
 legemlige troeligen befallende af din hulde broder til døden.

Rudkiøbing d 17 Nov. 1745.

H. F a b r i c i u s.

P.S. At ieg iche strax besvarede dit sidste brev var, fordi ieg ventede
 det skiberom fra Kiøbenhafn, som det did blev medsendt, at forfare,
 om det strax kom bort med et Laurvigs Skib, hvilchet som ieg endnu
 iche har faaet at vide, saa gaar dette.

*L.F.: Besvt. den 24 dec. 1745 med Posten fra Moss og sent ham en
 anviisning paa Mr. L u n d s o e r 25 rd deraf de 2 rd i nye aarsgave til
 Mr. Tage, og de øvrige 23 rd til Klæder til min Søn, imod at sende de
 andre hiem.*

Hierte Kiære Papa og Mama.

59.

Hierte Papas Brev af 28de September bekom ieg rigtigt d. 23de
 october, hvoraf ieg med Fornøyelse seer, at Hierte Papa Mama og mine
 Sødskene ere Gud skee lov ved got helbred hvilket ieg hiertelig vil ønske
 fremdeles maatte continuere. At min Besvaring paa Hierte Papas Brev
 af 12te Augusti ikke er bleven ham inhændiget, kand ieg ej viide Aarsag
 til, da ieg dog sente Brev hvorudi ieg forbemelte Brev besvarede til
 Kiøbenhafn til viidere Befordring. For Hierte Papas recomendation til
 Farbroder O t t o i Kiøbenhafn takker ieg mangfoldig, saasom det ej
 kand være mig til liden Nytte, naar ieg som et ungt Barn kommer til
 Kiøbenhafn, at ieg da iblant saa mange ubekiente kand have een god
 bekient Ven, ved hvis Raad ieg i een og anden ubekient sag kunde

veiledes. Hvad min avancement er angaaende, som Papa forlanger at viide, for derved at consulere andre, som ieg til Odense-Skoles Mesterlexie duelig kunde være, da er den saaledes som følger: Jeg kand tye Acta Apostolorum, Skrivelsen til Romerne, og Skrivelsen til Hebræerne samt Curtium Cornelium, Horatii Epistler begge Bøgerne og Phædrum ieg kand Vøldiches Epitome Theologia Teticæ Catechesis Baumacteriologica, Historien og Geographien¹), men Aarsag til denne Forfløttelse veed ieg ingen anden end denne at F a r b r o d e r holder det ikke for skadeligt, at frequentere een publicve Skoele før end mand kommer paa frie Foed hvorom Hierte Farbroder nok i sit brev giver viidere efterretning. Forreften kand ieg intet nyt tilmælde Hierte Papa og Mama denne sinde uden at Gud hidentil har bevaret dette land fra den grasseerende Qvæg-Syge, som dog i Fyen og andre Stæder har græbet vidt om sig. Hierte Papa og Mama hilses flittig fra Hierte Farbroder og Faster, som tillige med deres Børn Gud skee Lov ere friske, hvilket ieg og kand Gud skee lov sige om mig selv som i største sønlig lydighed Forbliver Hierte Papas og Mamas lydige Søn.

Rudkiøbing d. 18de November 1745.

F. L. L. F a b r i c i u s

P.S. Min Præceptor beder Hierte Papa og Mama flittig hilset. Ieg beder og at hilse mine Sødskende og alle gode Venner.

I Vinter skal ieg og begynde paa Hebraischen saavit mine andre Sager vil tillade.

L.F.: franco Christiania. bekommet d 5 Dec: 1745. besvt: d 24 do: franco til Nyborg fra Moss med 18 rd og sent min broder H a n s en anv: paa Mr. Lund stor 25 rd:

60. Hiertelskende Papa og Mama!

Hierte Papas Brev af 24 December 1745 har ieg rigtig bekommet d 8 Januarii i Aar, hvoraf ieg med Fornøjelse fornemmer, at Hierte Papa og Mama samt alle mine Sødskende ere Gud skee Lov! friske, som ieg hiertelig ynsker fremdeles maatte continuere, baade til mit og mine Sødskenes Beste, ieg ser og deraf at Hierte Papa har været saa god og sendt Hierte Farbroder een Assignment paa 25 rxdr til hvad ieg kand behøve, hvorfor ieg taker hiertelig og ynsker at ieg saaledes med Guds

¹) Dette er det væsentligste af, hvad forordningen af 17. april 1739 kræver i »de mellemste klasser«.

Hielp maa opføre mig at Papa maa have Lyst til at hielpe mig. Hvad min Forfløttelse til Odense andgaar, kand ieg ey andet svare Hierte Papa derpaa, end at ieg nok maaske til Sommer kommer til Odense Skole, effter at ieg først faar været til Confirmation, hvorføre ieg ogsaa til den Tiid faaer to nye Klædninger, een affarvet, og een sort, siden alle mine Klæder ere mig for smaae, hvorum Hierte Farbroder i sit Brev nok giver Papa viidere Efterretning. Det nyt ieg kand lade Hierte Papa og Mama viide, er ikke andet end det har behaget Gud at hiemsøge Langeland med den grasserende Qvæg Syge saa at den ogsaa har indfundet sig her i Rudkiøbing, ja den har endogsaa angrebet Hierte Farbroders og Fasters Qvæg, af hvilke nogle ere syge, mend endnu er Gud skee Lov, dog ingen døde, her har gaaet det Rygte, at denne Plage skulde og være kommet til den østre Kant af Norge, hvorum ieg gierne vilde viide noget vist. Til Slutning vil ieg lade Hierte Papa og Mama viide, at vi alle her ere Gud skee Lov friske, og mest flittig Hilsen til Hierte Papa og Mama fra Hierte Farbroder og Faster, min P r æ c e p t o r og hands Broder P h i l l i p E r n s t som i Vinter var her paa Besøgelse, samt alle andre gode Venner, ynske at Himlens Gud vil holde sin Beskiermelse over Hierte Papa og Mama og fylde dem med ald aandelig og legemlig Velsignelse saa de maa leve med mine Sødskende og mig, som til min Død forbliver Hierte Papas og Mamas lydige Søn.

Rudkiøbing d 22de Marty 1746.

F r i d e r i c h L u d v i g F a b r i c i u s .

P.S. Jeg beder flittig at hilse mine Sødskende, Søster U l r i c a H u m b l e , Monsr. C o e g i u s og H i c h m a n , samt alle gode Venner.

L.F.: 1746 d 3 April bet: postp: 18 sk. og besvt: med Posten d 25 May 46.

Hiertelskte Broder!

61.

Dit meget kierkomne af 24 Dec. 1745 haver ieg med indlagde Assig-
nation paa Monsr. L u n d stor 25 Rlr rigtig erhholdet, og naar Frederich
Ludvig haver faaet de nye Klæder som hand behøver, saa skal tilsendes
Regning og Rigtighed baade for disse og forrige, ieg haver for nogen

85

Tid siden faaet Brev fra Monsr. Lund angaaende de 4 Rlr til vores gl. Moster, hvorudi hand endnu er tvilende, saa ieg slutter, at dend Anstalt du melder om at ville gjøre i dit sidste Brev maa iche være ham bekendt, da hans afgik til mig, men dend Sag finder sig noch, Ieg og vil tilskrive Ham med første at opliuse Ham derom. Nu kommer ieg til de vigtigere Ting: F r e d e r i c h kommer til C o n f i r m a t i o n nu Paaske Tider og uden Tvifl til Odense Skole om Pindse Tider, og enten Hand kommer der eller ei saa behøver hand dog baade (en) sort og en affarvet Klædning, tillige med videre fornødenhed, thi alle hans Klæder er hand fravoxen, og de fleeste uden synderlig Skade kand remitteres. Jeg har resolveret at sætte min ældste Søn J e n s S e v e r i n paa Nyborg Apoteek i Lære udi 7 Aar, thi ieg holder for got medens ieg lever, da ieg har 6 sønner, at sætte dem efter Haanden, som de kand tiene til, paa Vey til Velfærd; Broder J a c o b har vel lovet, om hand lever, at ville see ham befordret til Hove, naar hand blef noget ældre. Men som det ene med det andet kun beroer paa det uvisse, saa bruger ieg den visse Leylighed som Gud biuder mig, og mecner, naar hand faar lært noget got og vil frygte Gud saa finder Guds Forsiun noch Brød for ham; ieg reyser da strax efter Paaske med min søn til Nyborg og har saa i Sinde at tage Frederich med mig at lade ham examinere af Rector i Odense, at vide hvad Sted, hand kand niude der i Skolen, og hvad niude af Skolens Beneficii, derefter ieg tager min Messures med ham og videre skal tilmelde dig; Hans Tage har i 8te uger været sengeliggende og Døden forventende men nu er dog kommet sig vel igien, og forbliver endnu et Aar hos mig, saa som mine toe Sønner, der skal blive ved Bogen, ere saa smaa og unge, at ieg iche vel tør lade dem fra mig; men ieg mener at Frederich, som har baade Alder og Vext og god Forstand kand noch under Guds naadige Forsiun begaa sig blandt Fremmede, og om hand kommer til Odense skal blive indlogeret paa det Sted hvor hand hvercken skal mangle Opsium eller fornøden Forflegning, dog at hand tager sin Kost paa Klosteret som hand gjerne kand nøyes med, naar ieg foranstalter hans Frokost og nogen Tilhielp, naar det behøves, derudi ieg skal handle saa troeligen som for mit eget Barn, og accordere hans Logement og Nødtørft paa billigste Maade, at det i ringeste iche skal overgaa hvad han koster dig hos mig.

Den bedrøvelige Qvægsiuge grasserer nu og her paa Landet og i Byen. Jeg haver 6 Køer og en Kalv, Kalven er død i Dag, de 3 Køer har været siuge, de toe ere det endnu og tegner til Døden, men dend 3die siunes at have overstaet Siugdommen. Det er en Guds Refselse som er

meget mildere end vi Syndere fortiener; ieg slutter med Job, Herren gaf, Herren tog Herrens Nafn være Lof. Det er meere at hand i Naade lader mig og Hustrue med vore smaa et got Helbred som ieg hermed vil notificere ønskende min kiere Broder og Familie dend samme Naade, der i øfrigt med Kierligst Hilsen fra min, mine og mig til Dig, gode Kieriste og Børn samt Broder Johannes og Hans, Eder alle og alle andre gode Venner Guds overflødige Barmhiertighed befalende, forbliver din hulde Broder til Døden

Rudkiøbing d. 22 Martij 1746.

H. Fabricius.

Hiertelskte Broder!

62.

Jeg haver nu været i Odense med din Søn Frederick Ludvig for at lade ham Examinere af Lærerne der i Skolen, før ieg vilde sætte ham der thi hvis hand iche kunde faaet et honorabelt Sted i Mester Lectien, vilde ieg fremdelis have beholdt ham hos mig; men nu hand efter holdte examen er forsichret at faa Sted ved Translationen, som skeer til St. Hans Dag, paa øverste Par i Mester Lectien, følgelig 1747 enten kommer paa Gymnasium eller om mand vil kand komme til Aca-demiet, saa er resolveret at hand strax efter Pindsehelligt skal reyse derover og sættes i Skolen. Det er mig tillige forsichret af Rector, at hand strax niuder fri Kost paa Klosteret, og hans logement har ieg bestilt hos Svoger G i ø r t z som er gift med Sl broder J ø r g e n s datter, og boer nu i Sl. Mag. E l i æ N a u r s Gaard paa Torvet, hvor hand finder god leylighed og kierlig beegnelse, er og der fritaget fra de andre Disciplers besøgelse der iche altid er nyttig. Svoger G i ø r t z haver ieg tilsagt aarligen 30 Rd for Kammer Ild og lius, samt Tvæt Item frockost og ellers hvad hand af øl eller mad skulle behøve naar Klosterføden enten iche var god eller iche tilstrechelig noch; thi om skjønt der fremsættes paa Klosteret ved hver Maaltid 3 Retter Mad saa kand det vel være at de iche altid kand eller vil mætte sig deraf, og naar mand seer paa nærværende Tider, da alding er dyrere end før, seer ieg iche at de 30 Rd er for meget, besynderlig i et huus, hvor hand i paakommende Tilfælde, saa som hand af og til har været in-commoderet af Rosen i hans been, kand være forsichret iche at fattes nogen slags fornødenhed; til denne hans Expedition haver ieg da ladet ham forskaffes en sort Klædning til at gaa i Kirche med og en affarvet til daglig Skoelegang, efterdi det er tilladt at gaa i Skoele affarvet;

hvad dette med videre tilhørende beløber, skal udj en General Regning for dend Tid, hand har været hos mig, med første vorde dig tilstillet, og med samme Eqvipage er hand da ganske velforsiuet for de 2 aar, mand venter hans forblivende i Odense, at ieg iche seer, hand kand behøve noget saa lang tid, uden Skoe og Strømper, og hvad Klæderne at vende kand koste Hans guule Klædning bliver herimod hiemsendt, og snart uskad, til nytte for hans mindre brødre. I samme hans forfløttels hensigt haver hand og næstleden qvasimodo genitj. Søndag under min administration været til Confirmation til største behag for Tilhørerne; og Gud skee Tach, hand er lige saa gudelig af Sind som Grundig i lærdom, at naar hand saa bliver ved, som ieg vist haaber, at forfremis i Guds Kundskab og frygt samt gode Videnskaber, saa kand du vente at see en Søn om en 2 aars Tid ved Academiet til Glæde og Ære.

Hvad nu mine egne Sager angaar saa tacher ieg min Gud for got Helbred, hos os alle, men mine Kræ er døde, saa nær som 2 Qvier, og om ieg maa beholde dem, er ieg baade fornøyet og lychelig, efter som Qvægsiugen her paa landet lige som andre steder neppe lefner 1 af 10 hvor dend kommer til et sted, men ieg har beholdt 2 af 7. Min ældste Søn J e n s S e v e r i n lidet over 13ten aar haver ieg sat paa Nyborg Apoteck udj 7 Aar; thi hand var iche kvalificeret til Studering, og at lade ham drive sin ungdom bort, uden at lære nogen retskaffen kunde ieg iche forsvare, tilmed har ieg 7 levende børn foruden ham; nu ieg har eqvipeert ham, koster hand mig iche videre, og mand kand iche vide, om Guds forsiun kand beskiche ham et apoteck hist eller her, som er et vist brød. Hvis det og iche skulle være i Guds Raad saa har han dog lært noget got og beqvemere til at employeres, hvad anden leylighed Gud vil vise. Mit seeniste brev med Posten er vel allerede indhændiget, det forrige og for Vinter ligger vel endnu med dend fattige hos følgende Sending i Kiøbenhafn. Min Kieriste med mig og vores Domestiqver formelde Kiere broder og gode Kieriste Børn og venner særdelis og ved leylighed broder J o h a n n e s og Kieriste med børn og Venner voris Kierligste hilsen, altid forblivende din trofaste broder til døden

Rudkiøbing d 26 April 1746.

H. F a b r i c i u s.

(I margin:) broder P e d e r og H u s t r u lever endnu som før.

L.F.: besvt. med Posten d. 25. maj 1746: og d. 18. juni med Ab: Dale samt 1 roget Lax addr: til Lund.

Hierteelskende kiære Papa og Mama!

63.

Saasom ieg icke udi mit siste Brev til kiære Papa kunde give nogen vis underretning om min translation til Odense-Skoele, vil ieg herved nu til visse lade Hierte Papa og Mama viide at det bliver gandske vist, da ieg den 22de April blev af Professorerne i Odensee examineret i min Hierte Farbroders Paahør, som ieg lykkelig og vel overstoed med Forsikring at komme paa øverste Part i Mester-Lexien, som ieg først til St. Hans Dag skal freqventere, saasom ieg icke strax kunde blive, siden ieg behøvede nye affarvede Klæder, da ieg allerede har faaed een soert til min confirmation, som her i Rudkiøbings Kirke blev holdet den 17de April. Kosten paa Klosteret har Rector Aabye givet Løfte paa at bekomme, saasnart ieg kommer. Mit Logement bliver hos Monsr. G i ø r t s boende i Sl. Professor N a u r s Gaard paa Torvet, men hvorledes accordten er ved ieg icke som Hierte Farbroder i sit Brev nock beretter. Nest flittig hilsen fra alle goede Venner og Hierte Papa og Mama, saa og mine Sødskende og andre goede Venner forbliver ieg Hierte Papas og Mamas lydige Søn

Rudkiøbing d 26de April 1746.

F r i d e r i c h L u d v i g F a b r i c i u s .

L.F.: besvt: d 17 May 1746 med Hans Ove, som seigler til Odense og videre d 25 do: med Posten i brev til broder Hr. H a n s . –

(Dette til sin kiære fader Seigr. Lars Fabricius Velbestalter Over-Inspector og Birke-Dommer i Laurvigs Grevskab Sønlig a Laurvigen).

Hierte kiære Papa og Mama!

64.

Siden denne gode lejlighed faller ved Oluf Jacobsen fra Tiømøe, som har losset en Træladning her i Ærøs-Købing og jeg ej heller har faaet svar paa tvende breve som ieg har skrevet dem til siden ieg fikk det siste brev fra hierte Papa den 2. January, saa de forventelig ikke ere blevne hierte Papa indhændigede, vil ieg skrive hierte Papa og Mama til og lade dem vide at ieg er gudskelov frisk og vel og at ieg opholder mig her paa Ærø hos mitt sødskende Barn, som har Hr. B e r n t R e i n i c k e Sogneprest her paa stedet tillige med min Præceptor for at begive os til Faaeborg og derfra til Odense, hvor ieg nu skal tiltræde Skolen hvor ieg mener at komme saa højt op paa nederste par i Mesterlexien at jeg til St Hansdag kan komme paa øverste part. Videre har

jeg ikke denne gang at skrive hierte Papa og Mama til, men nest flittig hilsen fra Farbroder og Faster paa Langeland, Hr Reiniche og kiæreste, Monsieur Gude og Præceptor, til Papa og Mama mine sødskende og alle gode Venner forbliver hiertekiære Papas og Mamas lydige søn

F. L. L. Fabricius.

Ærøskjøbing den 2. Juni 1746 i største hast formedelst reisen derfor bedes skriften at undskyldes.

PS. Indlagte brev til Monsieur T age i Dramen fra hans søster som bedes at befordres.

L.F.: bekomet d 23 Juny 1746 – og besvt: d 9 Aug: 46 under Couv: til Lindem:

Aarene 1744-1746

13 aar gammel rejste Frederik Ludvig den lange vej til Rudkøbing for at blive hjemme fra i fire aar. Disse breve har givet indblik i hans og kredsens oplevelser og planer, medens han læser i Rudkøbing.

Rejser var usikre og langvarige. Vi hører i andre breve, at modvind kan holde skibene tilbage i ugevis ved indsejlingen til sundet, sml.f.eks. nr. 84 og 92. Efter modtagelsen hos farbroder Otto gaar et par uger, dels med visitter hos faderens forretningsforbindelser og hos familie, dels hos grevens. Og saa skulle der findes en ledsager til turen. Ved at vente nogle dage kom han sammen med farbroder Hans's svoger, broder til Else Cathrine Ursin, som ogsaa skulle til Rudkøbing. Lørdag Eftermiddag den 20. juni begynder den 14 mile lange køretur til Stignæs syd for Skelskør; det kostede 9 mk. for hver. Turen over bæltet til Lohals kostede $\frac{1}{2}$ rd., og der hentede rudkøbingpræstens vogn ham til de sidste 4 mil, saa han havde naaet sit rejsemaal kl. 9 tirsdag aften. Om torsdagen begyndte undervisningen, og til præceptor, privatlærer, havde han sin fætter Hans T age Fabricius, søn af den afdøde farbroder Christen i Rise paa Ærø. Han havde faaet det skudsmaal, at han har et særdeles godt og discret gemyt, som med ikke mindre kærlighed end alvor omgaas børnene.

Den gamle præstegaard laa, hvor den nuværende ligger, og var stor, men skrøbelig. Stuehuset var med sine 18 fag 42 alen, altsaa c. 28 m., langt med bislag og udhængsgavl imod torvet. Men dertil var der fire andre bygninger og uden for byen en gaard med kostald til en halv snes køer.

Hjemmet var smukt udstyret med lanipetter, forgyldt spejl, chatol, 10 forgyldte læderbetrukne stole, lænestole og et spejlbord i storstuen, 12 ryslæderstole m.m. i dagligstuen foruden i øvrigt mængder af borde og stole i kamrene, jernvindovne med tud, skilderier, et utal af dyner og puder, lagener og duge og meget fuldvægtigt sølvtøj.

Det var et godt og patriarkalsk præget hjem, hvor husfaderen, der hylder foretagsomhed, dog samtidig anser sagtmødighed ledsaget af taalmodighed som et godt grundlag for hjemlivet. Han skrev med Salomon: »Hvem kan gøre alt kroget ret?« Det var en velstuderet mand med et for sin tid meget stort bibliotek paa 23 folianter, 98 bøger i kvart, 111 i oktav og 21 i duodez. Kun faa var paa dansk, de fleste paa tysk og latin, men ogsaa hollandske forekom. Endogsaa et mikroskop fandtes og viste denne præstemands vidtrækkende interesser!

Han var glad for god tobak og kunne med ro se paa alvorlige tab; selv da han under den frygtelige kvægsyge i de følgende aar mistede 5 af sine 7 køer, skriver han som det tiden lære ham, at kvægsygen er en Guds revselse, som er meget mildere, end vi syndere fortjener. I denne kreds havde han ikke blot sin egen stærkt voksende børneflokk, men en broderdatter fra Rise var optaget som datter efter faderens død, broderen P e d e r, og andre slægtninge fra Ærø samledes der, broderen J ø r g e n boede der i lang tid, til sønnen fik eget hjem, og en gammel møster, som boede i Svendborg, glemte han ikke. Landet havde nogle usædvanligt kolde vintre i disse aar, og kvægsygen rasede, saa i reglen højest een ko af ti blev skaanet.

I dette kristeligt fromme og hyggelige hjem blev F r e d e r i k L u d v i g modtaget med hjertelig varme, og han blev meget glad for farbroderen og hele hjemmet. Her levedes med aabne øjne for tidens hændelser. I Skrøbelev kirkebog indskrev Hans Fabricius de vigtigste begivenheder lige fra Kong Christian VI's død og kvægsygens udbrud og til, at 1743 sidst i aaret lod sig et stort comet i nordvest til syne ligesom et ris; og i hjemmet har man drøftet meddelelsen om den uhyggelige beretning om borttrykkelsen ved en ond aand ovre paa Als, nr. 50!

Den lille 13-aarige norske brodersøn var yderst velopdragen og vidste at forme sine ord. I sit allerførste brev slutter han: Jeg vil nu slutte med taksigelse til hjerte forældre for deres kærlighed imod mig, og med det stedsevarende ønske: at Gud vil opholde kære forældre i live for mig og mine søskende, og Gud vil velsigne deres hus at det maa florere i stedse varende velstand. Jeg vil stræbe med flittighed og artighed at fornøje mine forældre og dem jeg skal til, dette ønskes og loves af den som er og stræber at blive allerkæreste forældres lydigste søn, nr. 38.

Han er stadig rørende i sin omtanke og hengivenhed, ikke mindst imod sin gode stedmoder; og af sin far bliver han med utrættelighed holdt til nøjagtighed i alle sager, i regnskaber, i brevbesvarelser punkt for punkt, i planlæggelse af arbejdet o.s.v., og farbroderen roser ham for dygtighed og flid. Da han 17. april, 1. sønd. e. Paaske, 1746 før overflytningen til Odense bliver konfirmeret i Rudkøbing, er det til største behag for tilhørerne, og han betegnes som lige saa gudelig i sind som grundig i lærdom. – Men han faar ogsaa masser af formaninger hjemme fra! – og uden irritation kvitterer han stadig pænt for dem: »erkender med taksigelse hjerte mamas godhed imod mig i at bære omsorg for min velfærd ved gode formaninger«. Selv anvendelsen af det tøj, som bliver for smaat for ham i hans vækst, har han omhu for.

Vi ser i hans breve, at han hjerteligt tager del i hjemmets liv i Larvik. Der er en hel del, ikke blot i anledning af barsler og børnesygdom og søskendes død, men også stedmoderens sygelighed, som volder ham sorg. Og ikke mindre er der vanskeligheder for hans far.

Dels oplever han det ikke ukendte, at hans avancement til overinspektør bringer megen misundelse og mange bryderier og fortrædeligheder. Ja, midt i juli 1744 er han ved at køre træt. Ligesom tidligere broderen H a n s, da hans første kone var død, ønskede at kunne blive forflyttet op i nærheden af broderen i Larvik, nr. 7, så beder /han ham nu om at undersøge, om der skulle være mulighed for at finde et embede hernede, hvad der dog falder meget tungt, saa broderen maa fraaade disse tanker, nr. 45, og beder ham huske, at det træffer flere end ham, og at sagtomdighed kan formilde de fortrædelige og taalmodighed lette for os selv deres fortrædeligheder. At disse forhold gør sønnen ondt er selvfølgelig, og han kan kun henvise ham til at glæde sig ved sin gode samvittighed og huske, at ingen kan gøre ham skade, naar han handler retfærdigt, nr. 46.

Det har nok gjort billedet endnu sværere for den ret følsomme overinspektør, at der hertil kommer legemlige skrøbeligheder. Man undres noget over, at mænd, der kun er midt i fyrrerne, klager over hukommelsens svækkelse paa grund af mangfoldige forretninger og aarenes tiltagelse (og broderen H a n s skriver, at det er ligedan hos ham, hos hvem sindets og legemets kræfter bliver kendeligt ringere), nr. 27. Det har nok større realitet, og er paa grund af hans arbejdes karakter mere forstaaeligt, at hans dynger af skriverier i en tid med ringe belyningshjælp i de mørke maaneder svækker hans syn, hvad der ikke lidet bedrøver sønnen, nr. 55, og det kommer tilbage i senere breve. En halv snes aar senere beklager han overfor greven, at hans legemes kræfter ikke er saa stærke eller af den fyrighed og bevægelighed som før, saa det falder ham meget besværligt baade at færdes ude og at skrive ved lys. Men det hører altsaa en lidt senere tid til.

I Rudkøbing præstegaard var maanederne gaaet med flittigt arbejde med tidens lærebøger, som krævedes læst til optagelse paa Odense latinskole; og efter at Frederik Ludvig d. 22. april 1746 var blevet eksamineret af professorerne, var resultatet blevet det meget tilfredsstillende, at han fra St. Hansdag var optaget i skolens mesterlektie.

Breve 1746-1748 (nr. 65-81)

Hiertelskende hierte Papa og Mama!

65.

Hierte Papas brev af 17. Maj har ieg rigtig bekommet d. 4de Junij i odense strax ved min andkomst sammesteds, hvor det havde lagt siden d. 3die, hvoraf ieg først fornemmer at Papa og Mama samt mine Sødskende ere gandske friske, som er mig hiertelig kiert. 2. det forlanger Hierte Papa at ieg skal sende det op med denne Skipper, som skal hiem. 3: tacker ieg for Hierte Papas kierlige Formaninger til mig, Ønske over mig og tilbud om at sende mig røget Lax og engelsk ost, af hvilke ieg nest Guds Hielp i sønlig Lydighed vil rette mig efter de første og takker med lige Ønske at Himlens Gud vil velsigne Hierte Papa og Mama til mit og mine Sødskendes Bedstee. Viidere andgaaende mit sted I skolen kand ieg icke skrive Hierte Papa og Mama til siden ieg icke endnu har meldet mig hos Professorerne og Skipperen der i 3 Dage har lagt Seigl-færdig og nu har Vind ej kand tøve længere, men mest flittig Hilsen til alle Venner forbliver Hierte Papas og Mamas lydige søn

Odensee d 4de Juny 1746.

F. L. Fabricius.

PS. Dette Brev er skrevet i største Hast fordi Skipperen som havde god Vind umuelig vilde opholde sig lenger, derfor bedes skriften at undskyldes.

PS. Ieg har og flittig at hilse fra Farbroder og Faster paa Langeland Monsr. G i ø r t z og Kiæriste, min Præceptor og alle gode Venner.

L.F.: bekommet ved Lars Ove d 13 Juny 1746 og besvt: d 18 do: med Ab: Dale og sent min Søn 1 røget Lax addr: til Lunde, it: 1 brev til Svoger Giørtz i Odense.

Hiertelskte Broder!

66.

Siden Frederick Ludvig er kommen til Odense og ieg sidst skrev dig til, haver hand tilskrevet mig at hand bliver meget kierligen og vel accommoderet i sit Logement og er udi alding ganske fornøyet; ieg veed saa intet videre dene sinde at melde, end i sidste, og hvad hand self har tilmeldt dig. Dette skeer og besynderlig for at convoyere hans her efterladte Klæder, som er dend guule Klædning med 2 Par buxer, hans Roch de loor og Nattroye: Ieg ved iche, om ieg før har meldet, som nu meldes, at min Sl: Kieristes Stiffader Hr. L a u r i d s S c h u r

m a n n i Frørupe er død om Juule Tider, og hans eeniste Søn J e n s S c h u r m a n n Succederede, voceret af hans Moder, som eyer Kirchen, og, siden hendes Sl. mand var Consistorial Assessor, kund exercere jus vocandi: Vi ere Gud ske Tack, alle ved helbred, og vil ønske dette maatte forefinde Eder alle iligemaade, ieg haver saa kun tilbage kierligst-ærbødigst Hilsen til din Kierste dig self kiere Børn, Brodr J o h a n n e s Kieriste og Børn samt venner paa begge Sider med ald Velsignelses Erønskning over Eder alle, at melde fra min, mine og mig Din hulde Broder til Døden

Rudkiøbing d 11 July 1746.

H. F a b r i c i u s.

P.S. Nattrøyen hafde ieg iche sendt, hafde iche underforet været saa got. – Udvendig paa Kuverten: Dette Brev og medfølgede Paqve recomanderis. Monsr. Lunds Fuldmægtig hos Deres Højærværdighed Stifts Provst Gerner boende ved Vor Frue Kircke. – herhos en Paqve udi hvilcken er nogle Klæder tegnet L. F.

LF.: Bekommet d 4 Sept: 1746 under Couv. fra Mr. Lund med Ab: Dale, og besv. d 24 do med Ab: Dale og sent ham 1 Eng: Ost v: 18 lpd: add: til Lund + 2: sent ham min Anvisn paa Lund paa 2 rd: 5 Sk og 3: skrevet om Frid: og Søren etc.

67. Hiertelskende kiære Papa og Mama!

Ieg burde vel for nogen Tiid besvaret Hierte Papas Brev af 25. Maj hvilket ieg fik fra Langeland ved Leylighed den 23. Junii. Men som der siden dend Tid stedse har været examen og Forflyttelse i Skoelen, saa vilde ieg icke skrive Hierte Papa til for end alting var tilende, paa det ieg kunde give ham een udførlig beretning om alting. Hvad sig da det Brev af 25de Mai belanger, saa melder Hierte Papa derudi, at hand har skrevet mig til med H a n s O v e i Sandeherret d 17de Mai hvilket Brev ieg og rigtig ved min ankomst til Odense d 6te Junii bekom, hvor det havde lagt efter mig i 3 Dage, hvorfor ieg ogsaa besvarede det strax d 7de Junii, men formedelst Skipperens Bortreise kunde ieg ei berette Papa om min examen og viidere. Siden ieg da icke i mit sidste kunde underrette Hierte Papa og Mama om min examen saa vil ieg da i dette melde udførlig om alting. Den 6te Junii andkom ieg da til Odense, d 7de melte ieg mig hos Professor A a b y e som Rector; d 8de gjorde ieg exercitium Styli for A a b y e, d 9de blev ieg examineret af Aabye in Præceptis, hvor ieg angav Catechesin, Positiones Vøldico On-

tologiam et in Hebræis Lecturam, og derpaa gav til introduction 2de courante Ducater. Samme Dag blev ieg examineret af Professor A n c h e r s e n som er Conrector for hvilken ieg angav Logicam, Historiam, Geographiam, Curtium, Cornelium, Salustium, Horatii Epistolas et Phædrum; in Grecis, Lucam Acta Apostolorum, Epistolas ad Romanos, Ebræos, Thessalonicenses, Collosenses, it: Petri et Judæ¹⁾ og derpaa opgav ham til introduction 1 Specie ducat. D 13de blev ieg af A a b y e indsat i Skoelen, hvor ieg kom til at sidde mit paa nederste Part i Mesterlexien, saa ieg havde 10 ovenfor mig og 10 nedenfor mig. D 27de Junii fik ieg Kost paa Klosteret, d 30te Junii var examen Styli i Skoelen, den 3die Julii blev stilene oplæst i Skoelen, d 4de Julii blev vi fløt i Skoelen, hvor ieg da beholt sted som ieg havde paa nederste Part og kom over paa øverste Part. Forresten finder ieg mig gandske fornøyet i Odense baade med Folk og Logement.

Nu kommer ieg til Hierte Papas brev af 25de Mai hvorudi Papa melder at Farbroder H a n s har skrevet ham til at ieg har været incommoderet af Rosen i Benet²⁾ og tillig spørger mig hvorfor ieg icke har tilmældet Hierte Papa det. Da har ieg icket vildet skrive ham det til for dermed icke at bedrøve ham, helst siden ieg kun ansaa det for een Sygdom der hang ved mig formedelst min sterke Vext og særdeels siden ieg der var af et Colero-Sanguinisk eller flygtig temperament icke kunde faa den overmaade stilhed ieg der vente mig til takker ieg meget for Hierte Papas Tilbud om at hielpe mig saa lenge ieg skicker mig vel, hvilket med Guds Hielp ieg nok skal gjøre, samt kiærlige Formaninger hvilke ieg skal stræbe at rette mig efter, og nest kierlig Ønske at Himlens Gud vil velsigne Hierte Papa og Mama samt gandske Huus, saa og flittig Hilsen til Hierte Papa og Mama, mine Sødskende og gode Venner fra mig, Svoger og Søster, samt andre Venner forbliver Hietre Papas og Mamas lydige Søn til Døden.

F. L. F a b r i c i u s.

Odense d 12te Julii 1746 i største Hast klokken 5 om morgenen siden ieg skal paa Skoelen.

L.F.: bekommet d. 24 July 1746 og besvt: d 9 August: 1746 under Couwt: til Lindeman og melt at ieg vil have S ø r e n i Odense Skole. it: om Stipend: og hand guule Klædning, samt at Moder skal i Barsel Seng etc:

¹⁾ Fordringerne ifl. Forordningen af 17. April 1739 kan ses i Kvartudg. af Forordninger 1739.5.99-101. - ²⁾ sml. Brev af 26/4 46.

68. Hiertelskende kiære Papa og Mama!

Hierte Papas 2de Breve, det eene af 18de Junij nestl., det andet af 9de Augusti har ieg gandske rigtig bekommet; men som ieg i mit Brev af 12te Julij har skrevet Hierte Papa om nesten alt det, som i Papas første Brev falder at besvare, uden at tacke Hierte Papa og Mama for deres kierlige Omsorg imod mig, baade ved at sende mig den røget Lax saa og for det Hierte Papa har været saa god og approberet *F a r b r o d e r s* Accord med Svoger *G i ø r t z*, for hvilket alsammen ieg ydmygst og sønligst takker samt ønsker at Himlens Gud vil velsigne Hierte Papa og Mama samt deres gandske Huus med al aandelig og legemlig Velsignelse, saa og lover ieg at ieg vil med Guds Hielp! skikke mig saadan, at hierte Papa og Mama skal have glæde for mig og tillige lyst til at hielpe mig. Hvad sig anbelanger Hr. Cammerraad *H a n s L a n g s t e d*, saa har ieg ikke kunnet komme ham i Tale, saasom ieg ingen adresse har havt til ham, men ellers ved ieg ikke andet end hand jo lever got. Nu kommer ieg til Hierte Papas Brev af 9de Augustij hvorudi Hierte Papa melder at de alle sammen hiemme ere Gud skee Lov! friske, hvilket hiertelig glæder mig, særdeles om det maatte continuere, som ieg af mitt Hierte ønsker. Dernest melder Hierte Papa at Mama skal i Barselseng sidst i aaret, hvortil Gud vilde styrke og bevare hende, hvilket ieg stedse har og fremdeeles vil anmode den almægtige Gud om. 3de skriver Hierte Papa at han har i sinde at sende min Broder *S ø r e n* her ned til Sommer, dersom han kunde faa kost paa Klosteret, som skal være ham vis nok der som hand kommer her til Odense før Pints Dag, hvorom ieg alt har talt med Professor *A a b y e*, men som ieg, i steden for at raadføre mig med Svoger *G i ø r t z* /: hvilket var omsonst, siden ieg ikke af ham i den fald kunde vente noget klogt raad :/ talte derom med Farbroder Hr *H a n s*, som var her i Odense d 25de Augusti for at sværge den nye Konge, der og approberte min meening neml: at Hierte Papa ikke skulde sende Søren her ned, førend hd kunde komme i Mester-Lexien, siden her i de andre Lexier falder adskillige besværinger, saa vilde ieg nok bede at Hierte Papa vil lade mig viide hvad *S ø r e n* kand og har lært, samt lade ham giøre en Stiil, hvoraf ieg kand see hvad sted hand kand meritere, og tillige tegne hvad hand endnu bør lære, inden hand kand naa Mester-lexien, men det bør alsammen være oprigtig og uden correctur af hans Skolemester, saasom det ellers intet kand nytte, men bliver ham hvorpaa ieg med første venter Papas svar.

..... at Monsr. G i ø r t z maa forstrekke til fornødne udgifter, hvilket ieg alsammen hidtildags rigtig har optegnet, men som der formedelst hans /: til overflødighed i andre ting :/ udgifter gemeenlig er kun faa Penge i Cassen, som meget høylig giøres fornøden til Huusets udgifter, saa undseer ieg mig de fleste gange for at begiære Penge til fornødne Udgifter, og derfor vil bede Hierte Papa om hand vil sende mig nogle faa skillinger til Fornødenhed, da ieg vil giøre rigtig regnskab for hver Skilling. Til Slutning vil, nest Hilsen fra Svoger og Søster samt mig, til Hierte Papa og Mama mine Sødskende samt alle gode Venner, ønske at Himlens Gud vil velsigne Hierte Papa og Mama med al aandelig og legemlig Velsignelse at de maa leve længe med mine Sødskende og mig, hvilket stedse skal være indsluttet i mine Bønner, som forbliver til min Død Hierte Papas og Mamas lydige Søn

Odensee d 8: Sept.er 1746.

F. L. F a b r i c i u s.

P.S. I anledning af Hierte Papas sidste Brev af 18. Junij, hvorudi hd tillader mig at andføre hvad ieg behøver, saa understaar ieg mig at bede om een nye Cantor-kiol, siden min gamle baade er for slit og ieg er voxen fra den. Endelig takker ieg for Hierte Papas omsorg for mig i Henseende til den Syge Roesen, men som ieg nu ikke har havt den, siden ieg kom til Odense haaber ieg nu at den vil forlade mig. Adieu Gud bevare ham.

L.F.: 1746 d 18 Sept: bet: postp 18 sk. – d 20de skrevet til Mr. Lund at sende ham 10 rd: siger 10 rd: besvt. til min Søn d 11te Oct: 46 under Cow: til L:man 1. at ieg har beg: af Lund at sende ham 10 rd:, hvorover hand maae holde Reig: 2: sent ham Sørens Stiil og mine tanker om Ordning at antage. 3: at Corresp: med sin farbr: om hand skal Deponere neste aar. 4 om min Malheur med min hæst d 25 Aug: og 5te at ieg har bet: min broder H a n s for ham etc: it: fra ham faaet hans guule Klæder.

NB den 14 Oct. 46 med Erik Tue i brev til Lund recom: min Frid: hos broder Otto til Logement, og hos broder J a c o b i hvad hand kand. 1746 d 22 Decbr: med fl: Ang: Exp: til Moss i brev til min broder Hr. H a n s, skrevet ham til: 1: ei at laane sine penge bort. 2: at gaa paa Gyma: et aar og 3: om min Søn S ø r e n kan komme i Odense Skole etc: – 1746 d 27 Dec: recom: ham hos herskt: til Stipend: eller and:

69. Hiert Elskende Kiære Broder!

Din meget ærede af 14de Octobr er mig saa vel som og min Koene ved goed sundhed indløbet, Aarsagen hvorfor ieg icke før har besvaret samme har været ieg icke tilforladelig viste om ieg blef Sølf Popp eller hand som var ved Salig Kongen, da hand af alle kræfter haver søgt det, mens nu kand ieg Gud være lovet glæde dig dermed at ieg haver løst min bestalling som kostede mig 39 rd 2 Mk i Croner, Gud være Evig æret som saa vel haver hiolpen os alle, imidlertid tacker ieg hiertel: for din kierlige Gratulation, hvad din Sønn anbelanger som kommer her over til Sommer, kand ieg forsikre at hvorudi ieg kand være ham til tjeneste, som staar i min formue, skal icke manquere, og for dit artige tilbud taker ieg hiertel: Nemlig at du vilde kiøbe mig noget af Engelske varer, da veed du Self hvad i Kiøbenh: til Huusholdning kand faaes er meged dyrt, i sær ønskede ieg om der faldt kiøb paa et smugt stue Uhr, og et skrif Contor med skab oven og drakiste under, du da vilde behage at kiøbe mig samme ieg mener du vel kunde faa her ned med Grevens skibe, da ieg dig same til adtacke igien skal betale. Mand siger her for gansek vist at Hans May.t. om Gud vil agter at see Norge i Aaret 1748re og da haaber ieg ved Guds bistance at have den Glæde at see og tale med dig og gode Kiæreste, Næst en Kierlig helsen fra min Kone og mig til og gode Kiæreste gratulerer vi eder samptl: til et løcksalig tilkommende Nytt Aar med ald det gode Himlen formaar, og forbl: til min Døds stund din opRigtige hulde broder og tienner.

Kiøbenhafn d 30 Decembr. 1746.

Jacob Fabritius.

I margin: Repeteer koster 50 rd til 52 rd NB af Nødeboms Træ begge toe Contoiret koster med glas Dør for, fra 50 til 62 rd.

L.F.: Paa Foden af Arket: 1747 d 7 Marti begiert af Joachim Nielsen Bugge at høre hvad det koster i London.

70. Hiertelskende kiære Papa og Mama!

Hierte Papas Brev af 22 December 1746 har ieg rigtig bekommet d 2de Februarii fra Langeland ved Leilighed hvorudi Hierte Papa melder, at hand ikke har faaet Svar fra mig paa hands Brev til mig af 11 October nestl; da ieg dog har skrevet 2de Breve til ham, det eene ved Leilighed til Monsr. Lund i Kiøbenhafn, det andet med Posten. I det

første besvarer ieg Hierte Papas Brev af 11 October nestl: 1. angaaende de 10 rd var saa god og sente mig ved Monsr hvilke ieg rigtig har bekommet, og derfor mangfoldig takker samt ønsker at Himlens Gud vil velsigne og bevare Hierte Papa og Mama samt deres gandske Huus, at de længe fornøvelig maatte leve mig og mine Sødskende til Hielp og Fornøyelse, over disse samme Penge følger og indlagt efter Hierte Papas Brev af 22 December Special Reigl: 2. angaaende Broder S ø r e n om hand kunde komme i Odensee Skole derom talt med F a r b r o d e r, da ieg var paa Langeland viste ham min Broders Stiil; men hand holder for, at det er bedst, han bliver hiemme endnu noget, eftersom hand til Paaske ikke kan optages lenger end i 5te Lectie, og saa skal tøve 4 eller 5 Aar før han kand blive Student; Thi hvad Kloster-Kosten anbelanger, da kand hand gierne faa den, saa og Logement, tvet, Frokost og alting hos Svoger Giørtz ligesom ieg for 30 Rd. 3. angaaende mig om Ieg skulde deponere til sommer eller gaa paa Gymnasio, da meente Farbroder og at det var bedre for mig at gaa paa Gymnasio et Aar, dersom Hierte Papa vilde have den Godhed for mig og holde mig endnu et Aar, baade fordi ieg kunde profitere in Theologia og andre Ting, saa og fordi Ieg endnu er saa ung, hvilket ogsaa al Tiid har været min Tanke dersom Hierte Papa saa ville. I mit sidste Brev tog Jeg mig den Frihed og gratuleerte Hierte Papa og Mama til nye Aar med nogle ringe Vers. Nu kommer Jeg til Hierte Papas Brev af 22. December nestl: hvorudi Hierte Papa lovet at betale de 30 Rxdaler for Kost Kammer Tvet Lys og Varme ad Aare, naar Jeg kommer paa Gymnasio, samt lader mig viide at Hierte Papa har begiert af Farbroder Otto om ieg maatte ligge i hands Huus naar med Guds Hielp ieg kommer til Deposititz, saa og lover at giøre underdanigst Bøn for mig til Herskabet af hvilket altsammen ieg kand see Hierte Papas store Godhed og Omsorg for mig, for hvilken ieg mangfoldig samt sønligst takker, og vil bede saa og ønske Nat og Dag, at Himlens Gud vil med sin Naade baade timelig og aandelig opfylde Hierte Papa og Mama at de med Fornøyelse og Glæde i mange Aar maa leve mig og mine Sødskende til glæde og Forfremmelse; ieg vil og flittig stræbe Nat og Dag at efterkomme Hierte Papas kierlige og nyttelige Formaninger til mig om Flittighed, Skikkelighed og Gudsfrygt, at Hierte Papa og Mama kand have nogen Glæde og Fornøyelse for ald den Omsorg og Bekostning de giør paa mig. Hierte Papa melder og at Hierte Mama endnu ikke er kommen i Barselseng, hvis hun da ikke er kommen i Barselseng eller er der saa vil ieg ønske at Himlens Gud vil styrke og bevare hende,

som er saa kierlig Moder for mig og mine Sødskende, som skal være min inderlige Bøn til Gud. Til Slutning vil ieg da nest Flittig Hilsen til Hierte Moster mine Sødskende og andre gode Venner, ønske og bede at Himlens Gud vil i dette nye Aar fremdeeles glæde og opfyldte Hierte Papa og Mama med al legemlig og aandelig Velsignelse, samt bevare dem imod deres Fiender, at de maa med glæde og Fornøjelse leve og mange andre fleere Aar med mine Sødskende og mig som stedze forbliver Hierte Papas og Mamas lydige Søn til døden

Odensee d 4de Februarii 1747.

F. L. Fabricius.

P.S. Jeg har talt med Svoger og Søster, som og flittig beder at hilse, angaaende om ieg til Aare maatte faa Kost og Kammer, Tvet, lys og Varme, for 50 Rdlr hvilket de bejaede. Jeg er Gud skee lov ved Helsen og Sundhed hvilket ieg og ønsker stedze at høre fra Hierte Papa og Mama.

L.F.: 1747 d 19 febr: bet: postp: 18 Sk. 1747 d 21 Martij besvt: franco Od: med 26 Sk. 1: at ieg ert med hands Reigl 2: at Søren kommer hiem og Ordning skal lære ham for 34 rd aarl: løn. 3: at ieg vil give Giørtz aarl: 30 rd: foruden de 20 rd hand der kand faa af ... mensie, it: hvad hand ap: behøver. 4: at Giørtz kand faae sit tilgode havende, og 5: om hand behøver linnnet.

71. Hiertelskte Broder!

Om ieg har svaret dig paa dit sidste brev mindes ieg iche, men det veed ieg at din Søn har besvaret det; min Svoger G i ø r t z reyste fra mig i gaar og kand sige, at F r e d e r i c k er ved Sundhed og du har ingen bekymring behov for ham; min Kieriste om ieg iche har skrevet det før har, som ieg maa da melde det nu været i barselseng med en Søn, som efter broder J o h a n n e s i Drammen og Sl. broder J ø r g e n er kaldt J o h a n J ø r g e n.

Jeg skulde vel sende baade ham og dig noget, som sender mig saa meget, men ieg haver intet af værdi, uden hvad en god meening vil vurdere det for; saa sendes da som deelis imellem Eder, En fjerding med tørre Ebler og Pærer, ieg kand vel tænke det er snart iche fragten værd at sende saa vit, men hvad skal ieg sende, som haver iche bedre? ieg skriver at F r e d e r i c k har besvaret dit brev og det efter foregaaende samtale med mig og mit brev med dit brev til ham, siden hand

var bortreyst her fra, da dit brev ankom; min Meening var da, at siden Søreniche kunde faa Sted i Mester Lectien, og efter Fredericks sigende var en brav Student i Laurvigen, hvor du uden stor bekostning kunde fremme hans Studeringer, saa var best at udvelge det middel, da mand siden viidere kand correspondere. Vi ere Gud skee Tach alle ved Sundhed ønsker Eder alle det samme, som kierligst hilses du og gode Kieriste, broder Johannes og Kieriste samt alle gode venner i Svogerskab paa begge sider, fra min mine og mig forblivende Din hulde broder til døden

Rudkiøbing i stor hast D 30 Martij 1747. H. Fabricius.

P.s. Nu siger min Kieriste at hun haver og lagt i fjerdingen en liden Krucke med Berberisse og en Dito med Kirssebær, deeler som I ere venner til, det er iche stort at melde om.

Paa Bagsiden: Recommenderis Monsr. Lund Fuldmægtig hos velærværdige Provst Gerner ved Fruc Kirche til snarest befordring.

L.F.: noterer: NB Attest om min Alder. bekommet d 19 May 1747 i brev fra Mr. Lund. besv. d 8 Juny 47 med Ab: Dale, under Couw. til Lund og sent ham 1 r: Lax 2. melt om min Kones forløsning 3. om 2 rd for min Frid. og til moster 4 rd for iaar, om hun lever, og 4: at koste mig Attest fra Faaborg om min Alder, med Posten at sendes. NB. Gryn.

Hierteelskende kiære Papa og Mama!

72.

Jeg burde for lang Tid siden besvaret Hierte Papa og Mama, paa de 2de siste Breve, det eene af 31te Januari og det andet af 21de Martii sistleden, men som ieg dels har været incommoderet af Roesen, deels har haft meget at bestille til examen, som nu er forbie, hvilket og har været aarsag til at ieg har forhalet med at svare ham paa hands siste Brev, saasom ieg da herved kunde tilmælde Hierte Papa hvorledes ieg har staaet mig derudi, hvilket Gud skee Lov gik meget godt af for mig; Thi jeg har faaet bene for alle mine sager, og for Historie og Geographie fik ieg optime, saa beder ieg Hierte Papa hand ikke vil fortryde paa, at ieg saa lenge har udeblevet med Svar. Jeg vil først begive mig til Hierte Papas Brev af 31te Januarii, hvorudi Jeg intet har at besvare; men seer allene med største fornøyelse Hierte Papas store Omsorg for mig med at skrive for mig til Herskabet, hvorfore ieg ydmygst takker og vil

ønske, at Himlens Gud vil bevare Hierte Papa og Mama med deres gandske Huus, samt at ieg kand leve den Dag ieg kand gjøre Hierte Papa og Mama den Fornøelse for Deres store Omsorg og Bekostning de gjør paa mig. Som der da intet videre er i dette brev at besvare, vil ieg begive mig til Papas Brev af 21de Martii hvorudii ieg med fornøelse befinder at Hierte Papa og Mama ere Gud skee lov ved Hilsen og Sundhed hvilket ieg ønsker stedze maa continuere, dernæst takker ieg mangfoldig for Hierte Papas Tilbud om at betale for mig til Svoger Giørtz, for Kost, Kammer, Tvæt, Lys og Varme 50 Rd.er, hvormed Svoger ogsaa er fornøyet; 3 i Andledning af Hierte Papas tilbud om at remittere Penge til Svoger for den passerte Tiid, har hand nu faaet 20 Rd hos een Kiøbmand her i Byen ved navn H e n n i n g J e n s e n, hvilken har correspondance med Monsr L u n d i Kiøbenhafn, saasom Svoger havde en fornøden udgift, der ingen forhaling kunde taale, og hvad de øvrige angaar melder Svoger selv i sit indlagte Brev. 4de takker ieg ogsaa mangfoldig for Hierte Mamas kierlige Omsorg for mig, Lintøy angaaende; og behøver ieg da for nærværende Tiid ikke noget saa Høyt undtagen nogle Skiorter, hvilke ieg hartad gandske er voxet fra, samt nogl....., der skjønt ieg her i Odense slider langt meere Lin-Tøy end paa Langeland siden vi hver dag maa gaa net paaklædte, og hvis vi ikke gjør det, bliver vi tiltalt af vore Lærere og anset for liderlige; forresten har ieg intet at skrive til Hierte Papa og Mama til, uden at ieg er Gud ske lov nu frisk og vel, hvilket ieg inderlig ønsker ogsaa at maatte høre fra dem, med nest kierlig Ønske at Himlens Gud vil stedze holde sin Haand over Hierte Papa og Mama med deres Gandske Huus beskjermte bevare og opfylde dem med al aandelig og legemlig Velsignelse, at de maa leve lenge og fornøyet, mig og mine Sødskende til Hielp og Befordring, hvilket ieg aldrig skal forglæmme at anmode Gud om, Nat og Dag i mine Bønner; samt flittig Hilsen fra Svoger og Søster samt mig, – til Hierte Papa og Mama, Moster, mine Sødskende, C o ë g i u s, samt alle gode Venner baade i Dramen og Laurvig, forbliver stedse Hierteelskende kiere Papas og Mamas lydige Søn

Odensec d. 3de Majj 1747.

F r i d e r i c L u d v i g F a b r i c i u s.

L.F.: bekommet med Posten d 14 Maji 1747 for 36 Sk. og besvt. d 16 do. med Posten franco til Odense med 26 Sk.: 1: at lade mig vide, naar hand beg: at gaae paa Gymnas: 2: at ieg i Dag har beg: af Mr

L u n d at sende ham 10 rd til lintøy og 3: at ieg i Dag har givet Mr. G i ø r t z anvisning paa Mr. L u n d for 40 Rd: efter 8 d sigt. d 1747 d 8 Juny med Ab: Dale sent ham 1 røget Lax og brev hos til L u n d at levere.

Hiertheelskende kiere Papa og Mama!

73.

Af Hierte Papas Brev af 16 Maj seer ieg med Fornøyelse at Hierte Papa og Mama samt alle mine Sødskende ere Gud skee lov ved Hilsen og Sundhed. Dernest takker ieg mangfoldig for Hierte Papas store Omhue for mig ved at skrive til Monsr L u n d om at remittere mig 10 rd: hvorføre ieg takker, samt lover at vil med al magt stræbe at ieg kand være hierthe Forældre til nogen Fornøyelse for deres store omhu for mig, og bede Gud tillige at stedze vil bevare Hierte Papa og Mama at de maa leve med mig og mine Sødskende; men Pengene har ieg ikke faaet fra Monsr Lund endnu. Endelig er ieg og nu Gud skee lov i gaar kommen paa Gymnasium. Forresten har ieg intet at skrive Hierte Papa og Mama til, uden at lade dem viide at Svoger har faaet fra Monsr Lund de 40 rd.; for hvilke følger Opskrift hvor de ere brugte, vil derfor nest en flittig hilsen til Hierte Papa og Mama, mine Sødskende og alle gode venner, fra Svoger og Søster samt mig som med kierlig samt sønlig Ønske at himlens gode Gud vil beskierme og bevare Hierte Papa og Mama og deres gandske (Huus) og opfylde dem med al aandelig og legemlig Velsignelse, at de maa leve i mange aar mig og mine Sødskende til Hielp, Hvilket ieg stedze skal ihukomme i mine Bønner forblivendes Hierte Papas og Mamas lydige Søn

Odensec d 28de Junii 1747.

F. L. F a b r i c i u s.

P.S. Jeg beder at hilse Monsr: C o ò g i u s, og ieg ønsker at ieg maa gratulere ham med Hr. Veinvich(s) Tieniste.

P.S. Ovenbemelte Reining med Svogers Qvitering burde fult med men som ieg nu har opholt mig efter ham til Posten er kommen saa ieg ikke kd tøve lenger efter ham, og derfor paa hands egen Bekostning kommer.

L.F.: bekommet d 16 Juli 1747. Rp: d 4 Aug: 47 under Couvert til Hr. Ober Insp. L i n d e m a n n. at ieg har talt med Leutn: K r e s t i n g etc. – D 13 Sept: 47 under Couvt: til Mr. L u n d med Ab: Dale atter skrevet til min Søn franco til Odense.

74. Hiertelskende kiere Broder!

Dit brev af 8de Juny med hosfølgende Lax erholdt ieg i Kiøbenhafn in medio Julij da jeg kom der med min Kieriste og endel af vore børn jeg tacker kerligst for Sendingen, men fornemmer til fortrydelse, at endeel af min liden Sending er blefven spildt, ieg vil og derfoer lade fare de Ting som ere saa vanskelige at føre, og sec om noget andet; I Kiøbenhafn talte ieg med begge broder J o h a n n e s Sønner, baade dend som Deponerede og dend i Sølf Cammeret, dend første vilde ieg, skulde fuldt med mig hiem at Divertere sig lidet paa Landet, men hand undskyldte sig iche at have Tid fra sine Studeringer til forestaaende Examen Philosophicum i foraaet. Ved min hiemkomst var F r e d e r i c k L u d v i g kommen fra Odense, saasomde ferierer fra Gymnasio i Augusti Maaned. hand skriver self et lidet, her indlagd, men Skriften er iche saa god, som dend har været, hvilchet ieg har lastet paa ham, men faaet undskyldning, som ieg dog iche er tilfreds med at hand er saa kommen i Vane i Skolen at skrive hastig, og det derover iche bliver saa næt som før: dit brev til Giørtz og hosfølgende Lax saac ieg befordred, da ieg var i Kiøbenhavn, til Nyborg addresseret til Apotecket, hvor min eldste Søn er, som rigtig noch indsender same til vedkommende.

Angaaende dend attest fra Sogne Præsten i Faaborg, som du vel haastede med, haver ieg iche kundet forskaffe før ieg kom tilbage fra Kiøbenhafn, som skeede først d 4de augusti, da ieg og strax derefter skrev og fik dend med Posten hertil d. 11. augusti, ligesom dend nu indsendes herfra: ieg har og self da ieg var i Kiøbenhafn, ladet mig angive at interessere i dette omh..agelige Compagnie for min Kieriste; ellers haver ieg forhen indsat for hende udj Fyens Stifts geistlige Enche Cassa 200 Sld. og udj dend civile Enche Kasse i Kiøbenhafn 100 Rd. thi som min store Familie nu tiltager meget, over hvilchet kun maadelig arv efter mig kand ventes, og ieg haaber min Kieriste, om hun overlever mig, skal lade mine børn nyde det got ad, saa haver ieg paa alle muelige Maader vildet sec hende forsiunet efter min død. Min Kieriste med mig og mine melder kierligst hilsen til Din dig og dine, samt broder Johannes Kieriste og alle gode venner i Drammen, forblivende din hulde broder til Døden

Rudkiøbing d 14de Augustj 1747.

H. F a b r i c i u s.

L.F.: besvt. d 13 Sept 1747 i brev til Mr. Lund, og sent ham anvisning for 2 rd paa Mr. L u n d it: skrevet om en Huusholderske.

Hierteelskende kiære Papa og Mama!

75.

Siden ieg ikke har bekommet Hierte Papas Brev addresseret til Monsr L u n d i Kiøbenhafn, tillige med een Laxe, kand ieg ikke besvare det; men ieg vil alleniste berette Hierte Papa og Mama at ieg nu i disse Hunde-Dage opholder mig hos Farbroder her paa Langeland, og er Gud skee Lov frisk og vel, hvilket ieg ogsaa ønsker stedze at høre hiemmefra; men siden ieg har hørt af Hierte Farbroder at Hierte Mama skulde kunde være ved slet Helbred, saa gjør det mig mangfoldig ont, og ieg vil ønske samt bede at Gud vil bevare hende, at hun maa leve med mig og alle mine smaa Sødskende. Viidere har jeg ikke denne gang at skrive Hierte Papa og Mama til, men nest ønske, at Himlens Gud stedze vil bevare Hierte Papa og Mama mig og mine Søskende til Hielp og Befordring, samt flittig Hilsen til Moster F r i d e r i c a og mine Søskende og alle gode venner stedze forbliver Hierte Papas og Mamas lydige Søn til Døden

Rudkiøbing d 14de Augusti 1747.

F r i d e r i c L u d v i g F a b r i c i u s .

L.F.: besvaret d 13 Sept 1747 i brev til Mr L u n d og skrevet at lade mig viide om hand har faaet de 10 3d 2 gange etc. -- franco til Odense.

Hiertelskende kiære Papa og Mama!

76.

Hierte Papas sidste Skrivelse af 4de Augusti sistleden forefant ieg med fornøyelse at være ankommen i min Fraværelse paa Langeland ved min Hiemkomst den 3die September, hvoraf ieg med Glæde fornemmer at hiertepapa og mama samt alle mine Søskende ere Gud skee lov friske og vel hvilket ieg stedze ønsker at maatte continuere.

Dernest melder Hierte Papa om de 10 rdl, som Hiertepapa har givet Monsr L u n d ordre til at remittere mig, hvilke og rigtig af Svoger G i ø r t z i min Fraværelse ere annammede, og derfor til Monr L u n d neste Postdag efter min Hiemkomst sent Qvitering.

For disse Penge samt alt andet got takker ieg Hierte Papa og Mama mangfoldig, og vil ønske og bede at Himlens Gud vil bevare dem og opfylde dem og deres ganske Huus med al legemlig og aandelig Velsignelse mig og mine Sødskende til Hielp og Befordring; Jeg vil og stræbe saa at anvende baade disse Penge og min Tiid paa at studere at ieg kand være min Hierte Papa og Mama til Fornøyelse, hvilket er det eneste ieg kd igienggiælde deres store godhed og Omkostninger mod mig ved.

For de 40 rdl Svoger G i ø r t z har bekommet følger indlagte hands Reigning. Endelig fornøyer det mig ogsaa af Hierte Papas Brev at fornemme min Gran Papas promotion som ieg endelig tilforn havde seet i Aviserne.

Hierte Papas kiærlige og nyttige Formaninger om Guds frygt, flittighed og at beflitte mig paa at skrive bedre, tacker ieg mangfoldig for og vil stræbe saaledes at efterkomme, at det skal blive ham til Fornøelse; Hvad det sidste angaar, da maa ieg selv tilstaae at ieg skrev bedre da ieg reiste fra Norge end nu, men Aarsagen til dette er at vi her i Skoelen og paa Gymnasio maa formedelst dend hastige dicteren jave af alle Kræfter og derved forværre vore Hænder. Min Broders progres i hans Studeringer fornøyer mig og ieg ønsker samme at maatte continuere. Hvad den lax angaar som Papa melder om er dend og rigtig ankommen i min Fraværelse for hvilken ieg og meget tacker, men det Brev, som Hierte Papa mælder om at skulde fultes med dend har ieg icke faact.

Monsr Lund er heller endnu icke kommen her igennem, naar hand kommer skal ieg efter Hierte Papas Villie tale med ham.

Viidere har ieg icke denne gang at skrive Hierte Papa og Mama til om, men nst flittig Hilsen fra Hierte Farbroder og Faster paa Langeland, hvor ieg paa een 5 ugers Tiid i disse Hundedage opholdt mig, samt Svoger, Søster og mig, til Hierte Papa og Mama samt alle mine Sødskende og gode venner, ønsker at Gud vil bevare og opholde Hierte Papa og Mama ved et langt, fornøyeligt og lycksaligt Liv mig og mine Sødskende til Hielp og Opdragelse, Hvorom ieg stedze vil bede Gud og stræbe stedze i gierninger at opføre mig som Hierte Papas og Mamas Lydige Søn

Odensee 13de September 1747.

Frideric Ludvig Fabricius.

P.S. Jeg beder Hierte Papa vil være saa god og hilse Leutnant K r e s t i n g om hand endnu opholder sig i Laurvigen, og lade viide at følgende advancements ere skeede her ved disse Regimenter, neml: Obriste S t e v e n s er bleven General Major Obriste-Leutnant L i n s t o u Obrist, og ved hands Compagnie er i steden for ham selv sc: K r e s t i n g, kommen Leutnant V e g e d e Ritmester H a n s L ø v e n h i e l m Major ved Neubergs Regimente Major L y t t i c h a u bleven Obrist-Leutnant Ritmester S c h u b a r t Major, Leutnant V a l e n t i n S c h u b a r t Ritmester.

L.F.: besvt: d 17 Nov: 1747 under Cow: til Lindem:

Hierte Papas Brev af dato 13. September sistleden har ieg rigtig bekommet d 2 October med Posten fra Kiøbenhavn hvoraf ieg først seer at det siste Brev Hierte Papa har faaet fra mig var af 14de Augusti; Da ieg dog har skrevet Papa til d 6te Septembr, hvorudi ieg baade har besvaret Hierte Papas brev af 4de Augusti, saa og tilmældet Hierte Papa at den tilsente Lax var i min Fraværelse paa Langeland ankommen; Men brevet, som ieg nu har faaet, var da ikke kommen, samt lovet at skrive bedre efter Hierte Papas Vilje/: hvilket Løfte ieg og hermed igien tager:/ saa og givet Raison til min Haands Forværrelse; som ieg nu da ingen svar har faaet paa dette Brev, saa er ieg i Tvivls-Maal om hierte Papa har faaet det.

For det andet fornemmer ieg med Bedrøvelse, at det er kuns slett med Hierte Mamas Helbred, hvilket i Sandhed bedrøver mig, og det skulde i Sandhed være mig en stor Hierte-Sorg, dersom ieg tillige med mine Sødskende skulle i hende miste saa kiærlig een Moder; Ieg vil derfor med Bøn anholde hos Gud i Himlen at hand vil bevare baade hierte Mama og Papa, at de i mange aar maa leve i Helbred og fornøjelse mig og mine Sødskende til Hielp og Opdragelse.

Hvad endelig de 10 rdl angaar som Hierte Papa forlanger at viide den rette Beskaffenhed om, da er det saaledes tilgaaet med dem: Da Hierte Papa skrev mig til af Dato 16 Maj, at hand havde givet Monsr L u n d ordre at remittere mig 10 rdl til lintøy, ventede ieg lenge at Monsr L u n d skulde skikke mig dem, men som ieg ingen fik, saa skrev ieg Broder M a d s F a b r i c i u s til Dato 22de Junij at hand vilde gaac til Monsr L u n d og høre hvad der var Aarsag til Pengenes Udeblivelse, hvorpaa ieg med Posten d 22de Julij fik svar fra ham, at hand havde været hos Monsr Lund, som havde givet mig Forlov at trække paa ham; Derpaa gik ieg til Raadmand J e n s N i e l s ø n og fik 10 rdl hos ham imod at give Anvisning paa Monsr L u n d; Da ieg nu havde faaet dem brugte ieg dem til at kiøbe Lærret, Tørreklæder og een Kappe for, som vi bruger paa Gymnasio. Men da imidlertid ieg reiste til Langeland, havde Monsr L u n d sent 10 rdl ved Hr L i l l e l u n d, hvilke i min Fraværelse blev af Søster B e r t e M a r i a annammed, for at levere mig dem naar ieg kom hiem, men da de ved min Heimkomst vare alle brugte, saa fik ieg ingen. Saaledes er det sandfærdig tilgaaet med Pengene, som jeg ikke kand faae igien, uden de maa decorteres den Summa de skal have for mig af Hierte Papa, eller ieg og i fremtiden kand bruge dem til fornødne udgifter, da ieg nok

kand faa dem i smaa Pluk, men ikke paa eengang, thi det er Gud bedre kund slet for de stakkels Folk. Siden ieg nok/: om Hierte Papa vil have den godhed for mig og give mig dem:/ kunde behøve nogle nye Klæder naar ieg skal være Student, saa vil ieg bede Hierte Papa om ieg maa kiøbe een nesten nye sort Klædning, som er her til Kiøbs. Den er af meget fiint Klæde til 16 mark al: med Gros-de-Fours underfoeret og ikke gaet med over 7 a 8 gange; Den har tilhørt een Major som lod den giøre i Sommer i Sørge-Tiiden for dermed at vilde reise til Kiøbenhafn, men som hand kort tiid derefter blev syg og har lagt hartad til nu, da Sorgen er ovre; saa er den nu til Fals for 18 rd. Jeg har skrevet Farbroder paa Langeland til derom, hvis Villie ieg i dend Fald haaber Papa tillader mig at følge, siden Klædningen kunde gaae fra mig inden ieg kunde faae Svar fra Papa. Jeg kand og tilmælde Hierte Papa at ieg dels ved det her spiiser Officerer i Huuset som snakker daglig Tyske, dels ved Svogers Hielp er kommen saavit i det Tyske Sprog at ieg kand forstaa alt hvad ieg hør og læser, kand og selv nogenledes tale det, samt begynt at kunde skrive et Tysk Brev; Frandsk har ieg ogsaa ved een god Vens Information begynt at legge mig efter og ieg haaber inden ieg reiser fra Odensee at faa nogenledes Grund deri. Da ieg saa vel her i som i mine andre Studeringer vil stræbe at giøre saadan Progres, som kd være mine Forældre til Fornøyelse og mig til Nytte og Gavn hvilket 2de Ting er det Hovedmed ieg i det timelige forsætter mig at naac. (d.v.s. hovedformaal / jeg sætter mig for! L. P. F.).

Forresten har ieg intet at tilmælde Hierte Papa og Mama men nest flittig Hilsen fra Svoger og Søster samt mig til Hierte Papa og Mama mine Sødskende og alle gode Venner, samt kicrligst ønske at Himlens Gud vil holde sin Haand over Hierte Papa og Mama og gandske Huus at ieg maa see dem igien /:hvilket inderlig lenges efter:/ mange Aar florerendes i Sundhed og al Fornøyelse samt timelige og aandelig Velsignelser forbliver ieg stedze til min Død Hierte Papas og Mamas Lydige Søn

Odensee d 1ste November 1747.

Frideric Ludvig Fabricius.

A Monsieur Monsr Fabricius
Sur Intendant et Juge du Comte de Larvig
Franco Kiøbenhafn.

78.

Hierteelskende Kiære Papa!

Siden ieg har erlanget Svar fra F a r b r o d e r d. 12 November, dateret den 6te ejusdem anlangende denne Klædning /:som ieg for een 14 dage siden har skrevet Hierte Papa til om:/ med tilladelse at ieg matte resolve der til, og at hand vilde forsvare at det skeede uden Hierte Papas Fortrydelse, samt at ieg skulde skrive Monsr L u n d til om at sende mig de Penge som dertil brugtes, saa har ieg ogsaa resolveret til Kiøbet, saa og skrevet Monsr Lund til om at sende mig Pengene Jeg vil derfor bede Hierte Papa om at hand vil have den godhed for mig og remittere Monsr L u n d de Penge som hand formodentlig sender mig, nemlig: 18 rd, hvorom ieg har tilskrevet ham med denne Post.

Videre har ieg ikke denne gang at tilmælde Hierte Papa uden at lade ham viide at ieg er Gud skee lov! ved Helsen og Sundhed hvilket ieg ogsaa ønsker ieg kunde høre det samme fra Hierte Papa og Mama samt gandske Huus. Jeg forbliver derfor nest flittig Hilsen fra Hierte Farbroder og Faster paa Langeland /:som i sit Brev melder at hans Børn ere faldne i BørnePokker¹) :/ Svoger og Søster samt mig og andre gode Venner, til Hierte Papa og Mama mine Sødskende og andre gode Venner, samt Hiertens Ønske at Himlens Gud vil bevare Hierte Papa og Mama at de med Glæde maa leve med mig og mine Sødskende mange Aar, Hierteelskende kiære Papas lydige Søn

Odensee d 16 Novembr 1747 i Hast

Frideric Ludvig Fabricius.

L.F.: bekommet d. 26. Nov: og d 28 do. sent Mr. Lund en Vexel paa 20 rd: for deraf at rem: min Søn de 18 rd: -- besvaret den 15 Dec: 1747 med Skipper Hans Andersøn fra Odense, og sent ham 1/2 Eng. Ost v: 1 lispd.:; it; Comunic: ham at ieg har remit: Lund de 18 rd: og beg: at lade mig viide hvad tid han meener at deponere, og hvad Penge hand venter sig paa Gymnac: og sige mig sine tanker om Søren's ham derunder tilsente brev etc:

¹) gammelt navn for Kopper.

79. Hjertelskende kære Papa og Mama!

Det havde været min skyldighed for længst siden, skreven hjerte Papa og Mama saavel for at besvare Papas Brev af 17.de Novembr. sistl., som jeg bekom med Posten d. 26de ejusdem, som for at gratulere hjerte Papa og Mama et glædeligt Nyt-Aar. Men som jeg har over i 3 a 4 Uger vist at jeg med Skipper Hans Andersen fra stie skulde faa et Brev fra Hjerte Papa og ikke har faaet det førend d 1 Febr., siden han nemlig Skipperen har lagt een 3 Miles Vej her fra med sit Skib og ikke har kundet kommer her op i Fjorden for Iis (som ej heller endnu er skeet, men jeg maatte selv riide derud og hente det), saa har jeg og holdt mit Brev derefter for med det samme at svare Hjerte Papa paa hvad der i samme Brev kunde være at besvare. Beder derfor at Hjerte Papa og Mama vil have mig min lange Udeblivelse pardoneret. Som jeg da siden mit siste Brev til Papa af 16de Novembr: har faaet 2de Breve fra Hjerte Papa neml: eet af 17 Novembr. og eet af 15de Decbr., saa vil jeg da hermed besvare et hver især. Hvad da det første Brev anbelanger, som jeg med Posten bekom d 26 ejusd: saa falder da derudi først at besvare angaaende: Den Bog, som i Reiningen er anført for 1 rdr. 3 Mk. uden at melde hvad det er for en, da er det een Forseelse af Svoger der i sin Reining har forglemt at melde at det var Veismanni Lexicon. (2) Jeg beder og dernæst om Forladelse for at jeg har været saa urigtig i at anføre Dato af mit Brev til Hjerte Papa hvilket jeg den Gang u-vidende havde glemt at anføre, som ikke før skeet mig, og skal ikke heller skee mig herefter. (3) Hvad de 10 rd angaar da har jeg tilmeldt Svoger G i ø r t s Hjerte Papas Mening herom, som dermed er fornøjet. (4) Hvad det Tydske og Franske Sprog angaar, som jeg med Hjerte Papas Tilladelse har begyndt at lægge mig efter; da hvad Tydsken angaar da har det hverken kostet mig een Skilling ej heller jeg venter det skal, men jeg har lært det lidet jeg kan ved Øvelse og haaber ogsaa ved idelig Øvelse at fortsætte det, at jeg dog engang skal naa mit Forsæt, neml: at forstaa og tale Sproget til Gavns; men hvad det Franske Sprog angaar, som Papa er saa god og tillade mig at lære, naar derpaa ikke anvendtes alt for stor Omkostning, da vil det ikke koste uden en Douceur, om Hjerte Papa vil have den Godhed for mig og give mig den til Monsr: S p a r r e, der vist ikke ellers forlanger noget, men som han er saa artig som en god ven og underviser mig heri tilligemed Farbroder Hr. H a n s e s Daatter K a r e n F r i i s, som er her i Huset, saa synes jeg at hans Godhed maatte noget vederlag erkiendes, om Hjerte Papa og Mama vil være saa gode og anvende det paa mig,

da jeg i frem-Tiden kan have stor Nytte af. Nu kommer jeg til Hjerte Papas Brev af 15te December, som jeg bekom med Skipper Hans Andersen fra Stiøe d: 1 Februarii tillige med een halv Engelsk Ost vægt 1 lpd, for hvilken jeg takker mangfoldig og vil ønske at Himlens Gud vil i Naade see til Hjerte Papa og Mama og velsigne dem med alt godt for alt det Gode de lader see imod mig; i hvilket Brev Hjerte Papa først melder at have remitteret Monsr: Lund 20 rdl: til den Klædning, jeg efter Papas og Farbroders Tilladelse har købt, hvoraf han og remitteret mig de 18 Rdl: som jeg har udbetalt for Klædningen og derfor faaet den forrige Ejers Quitering, som hermed følger indlagt.

For denne saa vel som for andre Hierte Papas og Mamas mod mig beviiste store Godheder og mange paa mig anvendte Bekostninger kand jeg ikke noksom aflægge min Taksigelse, og ved ikke hvori eller med hvad for Ord jeg skal give min Taknemmelighed tilkende. Jeg vil da ønske at den naadige og barmhjertige Gud vil beskærme Hjerte Papa og Mama med deres ganske Huus og opfylde dem med al aandelig og legemlig velsignelse, samt saaledes lægge sin Velsignelse i deres Indkomster at deres Velstand maatte stedse daglig tiltage og aldrig aftage; jeg vil dog stedse i mine Bønner anmode Gud om at han vil saavel i dette nye Aar som i mange paafølgende Aar opholde dem ved helbred og sundhed; saa og skal jeg stræbe saaledes ved Guds naadig hjælp og bistand at opføre mig, at jeg kan Gud til Ære leve mine Forældre til Glæde, og mig selv til Gavn og Forfremmelse. (2) Dernæst skal Hjerte Papa have saa mange tak for han vilde være saa god og sendt os en favn Brænde som havde været hjertelig velkommen; siden den beretning Skipperen har givet ikke er rigtig, da Md. N a u r som ejer af D... Skoven og ej Svoger G i ø r t z kan hugge deri. (3) Som det og bedrøver mig i sammes Brev at høre hjerte Mamas Svaghed, som jeg ønsker at maatte forandres og omskiftes med Helbred, saa glæder mig igien paa den anden Side at høre Hjerte Papas Sundhed og Velgaaende, som jeg stedse ønsker at maatte continuere. (4) Melder Hjerte Papa at jeg skal lade ham viide hvad tid jeg skal dimiteres, da skeer det til Sct. Hansdag; men hvad stipendia angaar da har jeg endnu ingen faaet, da stipendia ikke falder førend naar vi skal dimiteres, og kan jeg da i det højeste ikke vente mig mere end 20 Rdl: som er det ordinære stipendium; thi her bliver i aar ingen Overskud til deeling formedelst Alumnorum der overgaar det Tal, som af Kongen er tillagt stipendia; men hvad jeg til deposit kan behøve tilmelder nok Farbroder Hjerte Papa og Mama, som jeg nyelig har faaet Brev fra og derpaa ogsaa svaret, vil og

med første lejlighed skrive til ham for at tilmelde ham det Hjerte Papa skriver ham angaaende. (5) Hvad min B r o d e r s Brev til mig er angaaende da takker jeg ham mangfoldig for hans Godhed at paatage sig den u-mage med at skrive mig til, helst paa Latin, jeg kan ikke ogsaa andet end dømme efter min ringe skønsomhed godt om hans fremgang i hans Studeringer, og hvad Latiniteten og Ortographien i Brevet angaar da haaber jeg den at kunne blive bedre. Tilsidst tager jeg med største Taknemmelighed imod Hjerte Papas kærlige Ønske over mig til dette Nye Aar, som jeg vilde ønske jeg var i stand til at sende lige saa godt tilbage over Hjerte Papa og Mama. Men som min evne ikke er i stand dertil saa beder jeg de vil antage villiens i evnens sted, og godt optage dette min ringe indlagte Nyt Aars Gratulation, som er kuns slet, da jeg af Naturen er betaget Poetisk Gejst. Hvorpaa jeg næst en glædelig Nyt Aars Ønskning samt at Herrens Velsignelses med alt godts tilbedelse, saa vel som kærlig hilsen fra Svoger Søster og mig samt andre Venner, til Hjerte Papa om Mama mine Sødskende samt alle gode Venner, forbliver stedse med største submission

Ottensee 7 Februarii 1748.

Hjerteelskende kære Papas og Mamas
lydigste Søn

F r i d e r i c h L u d v i g F a b r i c i u s .

80. Hierteelskende kære Papa og Mama!

Da jeg kort efter mit sidste brev til Papa af 7 Februarii sidstleden fik Brev fra F a r b r o d e r af dato 7 Februarii hvori han meldte at han havde skrevet Hjerte Papa til angaaende min ekspedition til depositzen, neml: at siden jeg nok behøvede en affarvet Klædning og Suetout, han da havde skrevet Hjerte Papa til, at den affarvede Klædning efter hans mening bedst kunde gøres til mig i Kiøbenhafn, naar jeg kommer der og Suetout nok kunde gøres her i Odense. Men hvad Lintøjet angaar da mente han at jeg skulde raadføre mig med Md. G ø r t z om hvad jeg kunde til honnet opførsel behøve, og derpaa skrive Hjerte Papa til efter disse preliminære baade om, at han vilde give mig det, og tillige gøre anstalt til disse expenser; har jeg hidintil stedse ventet svar fra Hjerte Papa paa mit sidste brev til ham, paa det at jeg kunde besvare det, og saa tillige skrive Hjerte Papa og Mama til om bemeldte

poster paa een gang for dermed at spare postpenge. Men da det varer saa længe (maaske som jeg mener, formedelst posternes irregulære gang) og tiden kan snart ikke længere forhales, saa tager jeg mig hermed den frihed (1) til at tilmelde Hjerte Papa og Mama min tilstand da jeg Gud skee Lov er ved helsen og vel, hvilken tilstand jeg og af mit hjerte ønsker at dette mit brev maatte forefinde Hjerte Papa og Mama udi tillige med deres ganske Huus, samt at Himlens Gud vil opholde og bevare dem ved alt sundhed og helbred. Dernæst at skrive Hjerte Papa til om min expedition til depositzen, da troer jeg nok at han derom saa vidt Klædningen og Suetoutte angaar har erlanget Farbroders brev; men hvad Lintøjet anbelanger da har jeg derom efter Farbroders villie consuleret Md. Giørtz som mener at jeg behøver 12 sæt Lintøj, siden det gamle er dels for smaat dels for slidt. Dersom det nu bifaller Hjerte Papa og Mama Farbroders Projekt, og de vil have den store godhed og kærlighed for mig og give mig det, da vil jeg nok bede om Hjerte Papa og Mama vil være saa god, og gøre anstalter til disse expenser, siden det lakker nu flux imod tiden.

Jeg veed at jeg ikke nok som med ord kan udføre min taknemmelighed, som er Gud bekendt, men jeg vil bede at Hjerte Papa og Mama vil tage villien for evnen da jeg gerne vil gøre det jeg kan neml: ønske og bede at den Almægtige og Alvidende Gud vil begave Hjerte Papa og Mama med alt godt til Sjæl og Legeme, samt opholde dem i bestandig helbred, sundhed og velgaaende i mange aar mig og mine Sødskende til hjælp og Befordring, at de saa omsider sildig og mæt af Dage maa forflyttes i hans Glædes og Herligheds Himmel (3) har Svoger ombudet mig at Hjerte Papa vilde være saa god og assignere ham nogle Penge ved lejlighed, siden han trænger, da det er kuns maadelig for dem, siden deres Næring og Indkomster ere saare lidet. Som jeg da nu har intet videre at tilmelde Hjerte Papa og Mama, vil jeg næst bedste Ønsker at Gud vil meddele Hjerte Papa og Mama med Naade og Kraft saavel aandelig som legemlig og styre og regere alle deres gerninger og idrætter til en god ende, samt flittig hilsen til Hjerte Papa, Mama, mine Sødskende og alle gode Venner, fra Svoger og Søster mig og alle gode Venner forblivende stedse til min død

Odensee den 27 Martii 1748.

Hjertelskende kære Papa og Mama
deres lydigste søn

Friderich Ludvig Fabricius

L.F.: rp: d. 9 april 48 under couvv: til Lindeman og sendt ham en anv paa L u n d paa 20 rdl. efter 8/d sigt.

Til skjorte 12 rd fint Linnet 11 rdl. Soutout 10 rd. Nye k 6 rd Testimon: og videre 11 rd. – 50 rd.

81. Hjertelskende kære Papa og Mama!

Hjerte Papas 2de meget kærkomne skrivelser af 19de Martii og 9 April sistleden har jeg rigtig bekommet den sidste med posten den 22de April; men den første var ankommen under couv: til Monsr. H e n n i n g J e n s ø n den 7 ejusd.; da jeg imidlertid var over paa Lange-land og Ærø for at tage afsked, siden vi paa den tid har lov paa en 14 dages tid og den altsaa blev mig ikke leveret førend min hjemkomst den 22 april, hvilke breve vare mig i sandhed til ikke liden glæde dels fordi jeg deraf fornemte Hjerte Papas og Mamas velgaaende, dels fordi da jeg saa lang tiid ikke havde faaet noget brev var ganske bekymret ey vidende hvorledes det kunne have sig. Som jeg nu da Gud ske Lov har faaet dem, saa vil jeg da hermed paa een gang besvare dem begge; hvilket vel burde skeet længe tilforne, men da jeg har ventet efter svar fra Kiøbenhafn angaaende mit logement, og tillige gerne vilde haft det i rigtighed med de penge som Papa har været saa god og sendt mig anvisning for, hvilket alt ikke er skeet uden for kort siden, saa beder jeg at Hjerte Papa vil excusere mig min lange udeblivelse. Hvad da Hjerte Papas første brev af 19 Martii anbelanger: da næst at jeg deraf med største hjertens glæde fornemmer Hjerte Papas og Mamas samt mine Sødskendes sundhed og velgaaende, saa seer jeg dernæst for det (1.) deraf at Hjerte Papa og Mama som i alt andet saa og i dette har viist deres store godhed og kærlighed imod mig med at remittere Monsr. L u n d 50 rdl. for deraf at sende mig først 30 rdl., men som jeg for det første ikke fik dette brev før jeg fik det sidste af 9 april neml: 22 ejusd: og jeg desuden ingen brev har faaet fra Monsr. L u n d, saa har jeg ej faaet nogle af disse; men da her var en købmand i byen navnlig H e n n i n g J e n s ø n som havde en deel penge at betale til Monsr. L u n d saa tog Svoger G i ø r t z hos ham 30 rdl. paa Hjerte Papas regning og gav derfor quitering, som han og har lovet med første at sende Hjerte Papa quitering for samme penge. Dog som jeg nu kunde see af brevet, at de penge som Svoger optog var mig destinerede saa har Svoger, da han med Papas sidste brev fik anviisning paa 30 rdl., adduceret samme til mig, som blev skicket til Kiøbenhafn til acceptation af Monsr. L u n d, hvorpaa

jeg den 11 maj fik de 30 rdl. af Monsr. H e n n i n g J e n s ø n, saa det nu da er ganske i rigtighed.

(2) behager det Hjerte Papa at viide hvem den student Monsr. S p a r r e som saa vidt mine andre studia har tilladt det, har underviist mig i det Franske Sprog, da er han en uhrmagers søn fra Fredericia og conditioneret her i byen for hovmester hos frue Oberstinde B a r n e r; men i henseende til familien vedkommer han intet de paarørende S p a r r e r da S p a r r e hos ham er et døbenavn og ingen stammenavn. Jeg har ogsaa raadført mig med Søster G i ø r t z' hvad han kunde gives til douceur som meente om Hjerte Papa saa syntes han kunde give ham en Specis Ducat. (3) melder Hjerte Papa at jeg skal lade ham viide, hvad bekostning der udkræves til lærerne og andre her i byen førend jeg bliver dimitteret: Da hvad lærerne angaar saa har Hjerte Papa determineret i sit sidste brev 5 rdl. hvilket de andre og plejer at give men dernæst har vi at betale til presten vi har communiceret for een krone klokkeren 2 Mk. graveren 2 Mk. ... (4) befaler Hjerte Papa mig at jeg strax skal tilskrive Monsr. L u n d angaaende mit logement, hvilket jeg og gjorde næste post dagen efter at jeg havde faaet brevet neml: den 25. april. Jeg skrev da Farbroder O t t o til, under couvert til Monsr. L u n d bedende om han ville have den godhed for mig at tillade mig at logere hos ham naar jeg skulde til depositz. Monsr. L u n d skrev jeg da og mere complettent brev til udbedende mig at han vilde have den godhed for mig og adressere brevet til Farbroder, og hvis jeg ikke reüsserede, da at ophøre mig et skikkeligt og menegerligt logement, og tillige tilmelde ham omstændighederne af de 30 rdl. Farbroder O t t o lod mig ved broder T a g e med posten svare, at jeg skulde have fri kost og kammer (hos ham) uden min Papa til nogen bekostning. Monsr. L u n d derimod har endnu ikke svaret mig noget men accepterede forbemeldte adducerede anviisning og ladet mig den ved Monsr. J e n s ø n betale. – Nu kommer jeg da til Hjerte Papas brev af 9 april som jeg og erholdt med posten den 22 ajusd: hvori Hjerte Papa sender mig en anviisning paa 30 rdl. for hvilken saavel som for de øvrige jeg aflægger min største taksigelse og vil ønske at Gud i Himmelen vil bevare og velsigne Hjerte Papa og Mama hvilket Hidentil har været mit ønske og bøn nat og dag til Gud i Himlen, haaber med Guds hjælp at det og herefter stedse skal forblive det samme, da jeg ikke paa nogen anden maade veed eller kan employere deres store godhed og kærlighed imod mig end derved, samt tillige ønske og stræbe at jeg dog engang kunde leve dem til glæde og fornøjelse for deres store omhue for mig.

Disse 20 rdl. fik jeg da strax hos **H e n n i n g J e n s ø n** imod anviisningen. (2) melder **Hjerte Papa** at hvis fint lærret er dyrt i Odense da kun at købe til 8 sæt da siden det i aar er temmelig dyrt har jeg og allerede kun købt til 8 sæt for hvilke saa vel som alt andet jeg skal give **Papa** regning inden jeg rejser herfra. Men hvad **Suetouten** anbelanger, da resolverte **Farbroder Hr. H a n s** da jeg var hos ham i paasken at siden **Hjerte Papas** brev saa længe udeblev lade mig hos en købmand paa **Ærø** udtage paa hans regning klæde med tilbehør til en **Suetout** hvilket ialt beløb sig til 7 rdl. 4 mk. (3) mener **Hjerte Papa** at jeg nok faar rejsepenge til **Kiøbenhafn** hvilket jeg og nok troer jeg slipper ud med. (4) den **Svoger G i ø r t z** tilsendte anviisning har han rigtig bekommen og er mig mod de mig tildestinerede og af ham annammede penge adduceret; hvorfor han tillige med de 10 rdl. han fik af **Hr. L i l l e l u n d**, har lovet at skikke **Hjerte Papa** quitering og regning med det første. Men hvad mit stipendium anbelanger kand han endnu ingen regning gøre, for siden det ikke er falden og falder førend 3 a 4 dage før vi rejser.

(5) vil **Hjerte Papa** vide om jeg har prædiket paa gymnasio og om jeg har høyt mæle: Da hvad det første anbelanger saa har jeg efter **Farbroder Hr. H a n s's** villie og raad da det er forbuden skønt mange endnu gør det, holdt mig derfra siden han syntes at det var tidsnok for mig at begynde derpaa naar af **Gud** og **Kongen** havde faaet **Tilladelse** dertil neml: naar jeg var bleven **Student**. Hvad mælet anbelanger da troer jeg nok det bliver kuns maadeligt siden jeg ikke uden at blive hæs kan taale at tale længe. Endelig voxer jeg **Gud** skee **Lov** temmelig vel men troer jeg dog ikke at have overgaaet **Hjerte Papas** højde. **Liveriet**¹⁾ har jeg og været plaget med hidindtil men jeg har nu antaget en **Doktor** som jeg haaber nok curerer mig at jeg kan blive fri inden jeg kommer til **Kiøbenhafn**.

Til sidst glæder det mig at min **Broder** nu har været til **Confirmation**. **Gud** styrke og opholde ham i **Aand** og **Kraft** at han fremdeles altid maa retsindig vandre paa **Herrens** **Veje** stedse bestaaende udi den nu med **Gud** fornyede **Pagt**. – **Nyt** ved jeg intet at tilmelde **Hjerte Papa** og **Mama** uden dette at **Hans** **Majestæt** **Kongen** ankom her til **Byen** den 17. **Mai** og bortrejste den 20 ved hvilken lejlighed jeg da talte med **Farbroder J a c o b** fra hvilken jeg har at hilse og takke for sidst tilsendte. Men hvad **Stads** her var ved **Kongens** naadige nærværelse og den mild-

¹⁾ populært navn paa **Fnat** (**Liberiet**).

hed og u-beskrivelige Naade kan hverken Tiden ej heller Papiret til-
lade mig at skrive om, men det skal jeg nok nærmere med Guds hjælp
mundtlig gøre Hjerte Papa og Mama regnskab for. Som jeg da nu
intet videre veed at tilmelde saa næst alt godts erønskelse til Sjæl og Le-
geme, samt at Gud som den Almægtige og uendelig gode Fader vil be-
vare og stedse velsigne Hjerte Papa og Mama samt ganske Huus i
mange frydefulde og glædelige Aar saavel i aandelig som legemlig gode
Ting saa og kærlig hilsen til Hjerte Papa og Mama mine Sødskende og
alle Venner fra mig og alle gode Venner forbliver jeg stedse til min død
Hjerteelskende kære Papas og Mamas lydigste søn

F. L. Fabricius.

Odensee den 22 Mai 1748 i største hast.

Aarene 1746 og følgende

Begebenhederne i disse og de nærmest følgende aar afspejles for en del i de
foran gengivne breve.

Da Hans Fabricius's første kone døde 9. maj 1738, var deres ældste syv
aar gamle datter Karen Friis kommet i huset hos hendes 31 aar ældre kusine
Birgitta Maria (156), datter af Jørgen Fabricius (155) og gift med køb-
mand Giørtz Giørtzen i Odense, som var gaaet fallit i 1741; det var da
naturligt, at Hans foreslog sin broder, at Frederik Ludvig skulle bo hos
denne broderdatter, som kun var 10 aar yngre end de selv. Denne Birgitta Maria
var nemlig fra barndommen af optaget som datter i huset hos professor Elias Naur
og hans 30 aar yngre kone Pernille Mule, og i hendes gaard paa torvet havde de
faaet deres hjem, og plejemoderen Pernille Mule havde ved testamente i 1744 sør-
get for, at arven efter hende ikke skulle tilfalde den fallerede »svigersøn« eller hans
kreditorer, men alene »datteren«. Her slog Giørtz Giørtzen sig da igennem med en
ringe handel og ved laan til højre og venstre i slægten.

For 30 rd. om aaret, senere forhøjet til 50, skulle den nu 15-aarige Frederik
Ludvig da bo hos dem og have værelse, lys, varme, vask, frokost, øl, samt et til-
skud til det spisestipendium, »klosterføden«, hvor han fik tre retter mad til hvert
maaltid. Man undrer sig ikke over, at der her var kilder til stadige misforstaaelser
angaaende penge, og heller ikke over, at Frederik Ludvig paa grund af de smaa
midler i husets pengekasse undsaa sig for at bede om det nødvendigeste, selvom
det tilkom ham. Den frie kost paa »Klosteret« kunne oftest ikke slaa til for drenge
i voksealderen!

En ny sort klædning til kirkegang (»en cantor-kjole«) og en affarvet til skole-

brug maatte anskaffes, nr. 68, og siden hører vi, at han er om sig for at faa klæder for ikke at blive anset for »liderlig« i skolen; en smule lapset har han vel ogsaa været; hat, kam, spejl, haarpung og en flaske Jarmain køber han som 13-aarig, nr. 46, senere hører vi om klæder, hvor han lægger vægt paa, hvad der »bruges«, f.eks. nr. 77 og 83, og 17 aar gammel er han optaget af straks at anlægge paryk, fordi hans haar er tyndt, nr. 88. Men han holder nøje regnskab over udgifterne.

Ogsaa over sine læste pensa paa skolen gør han paa faderens begæring nøje regnskab, og det er af betydelig interesse at sammenligne hans bøger med de i de kongelige forordninger paabudte. I 1747 overflyttedes han i juni maaned til Gymnasiet, da hans farbror anser det for nyttigt for ham at faa mere lært af fag, der skal bruges til det theologiske studium. Han har iøvrigt faaet mg. i alle fag, men ug. i historic og geografi. Dette faar faderen til at lægge planer om at faa den yngre broder Søren (410) ind i mesterlektionen, men det kan efter de forelagte stile ikke tilraades af farbroderen og Frederik Ludvig (som i skolens stipendiatprotokol underskriver sig *F r i d r i c*). Søren, som stadig har mén af sin gamle rygskade, kommer senere i Roskilde skole, nr. 86. Foruden skolefagene er Frederik Ludvig begyndt at tage specialundervisning i tysk og fransk, da en lejlighed byder sig, nr. 68.

Han er iøvrigt i fuld udvikling baade legemligt og aandeligt. Selv betegner han sig som »af et colero-sanguinsk eller flygtigt temperament«, nr. 67. Da han forsøger at sende faderen en nytårsgratulation paa vers i 1748, erkender han, at det »er kun slet, da jeg af Naturen er betaget Poetisk Gejst«. Det skulle da heller ikke blive paa dette felt, at livet stillede krav til ham! Men han har endnu ikke indladt sig paa at prædike, da det er forbudt, skønt mange gør det; efter farbror Hans's raad og vilje vil han vente, til han bliver student. Ved kongebesøget i Odense i maj 1748 talte han med farbror Jacob, men han vil senere fortælle om stadsen og kongens mildhed og ubeskrivelige naade, som papiret ikke tillader ham at skrive om.

I juni 1748 dimitteres han, og den 20. faar han i stipendium 27 rd. den 22. rejste han fra Odense, sejlede over Storebælt den 23. og var i Kbhvn den 25. for den 4. juli at bestaa universitetets examen artium med 19 mg.er. — Og saa kom endelig muligheden til at besøge dem hjemme i Larvik.

Da han i september kommer til Kbhvn. og begynder det theologiske studium, faar han logi i Vimmelskaftet for 26 rd. aarligt for værelse. Middag skulle han have de fem dage hos farbror *O t t o* og de to hos farbror *J a c o b*. Iøvrigt skulle han klare sin tørkost, og derfor fik han sendt — med en umaadelig rejseforsinkelse — en ladning naturalier, der omfattede lige fra $\frac{1}{2}$ tønde øl, en dunk smør, 19 pund røget kød og en skinke, lige til rugtvebakker, ost og 100 lys, nr. 85, 87. Aaret efter tager han baccalaurograden.

Allerede i oktober 1749 havde fætteren *M a d s* fra Strømsø (222) forgæves indstillet sig til theol. embedseksamen, men 19. oktober 1750 indstiller baade han og *F r e d e r i k L u d v i g* sig og bestaar med non contemendus, altsaa laveste karakter. Man kan undres over, at den vebegavede unge 19-aarige student kun fik saa lidt, men forholdene var, at man kunne indstille sig til 1., 2. eller 3. karakter med en større eller mindre opgiven stofmængde. Havde man da travlt, nøjedes man med det mindste pensum. Paa denne tid krævedes til non kun Wøldikes positiones theologicæ, at kunne oversætte Mathæusevangeliet og gøre rede for Hüb-

ners store bibelhistorie! Saa forstaar man bedre, at han anbefaler broderen Søren dette studium som det letteste, nr. 93, – og at han selv, da han nu tager den juridiske eksamen to aar efter, faar laudabilis.

Forholdet var, at der hjemme var sket begivenheder af skelsættende betydning, der fik hans fader til at fatte helt andre planer med denne hans førstefødte søn: At faa ham til sin medhjælper og efterfølger.

Den 26. januar 1749 udbrod en voldsom ildebrand i Larvik, og da den havde udraset, laa 10 af gaardene i Storegade i aske, og mellem dem overinspektørens gaard med alt inventar.

Dette, som sønnen fik meddelt i et brev den 31., var et overvældende slag for overinspektør Lauritz Fabricius, der i forvejen var haardt prøvet ved megen sygelighed hos konen, ved sygelighed og dødsfald i børneflokkene og ved følelsen af skrøbeligheder og brist i hans eget helbred. Og hertil kom, at der just i de aar forekom en række uroligheder blandt de faste arbejdere foranlediget ved utilfredshed med lønningsforholdene, som overinspektøren længe havde prøvet at gøre greven klart maattet ordnes. I forvejen krævedes der det næsten uløselige for en enkeltmand. Og saa kom denne personlige ulykke til. Og for at gøre trykket fuldt, saa meldte sig netop i 1749 det vældige problem at ordne og gennemføre sin del af kong Frederik V's rundrejse gennem Norge, begyndende i Larvik. Allerede som sorenskriver havde han oplevet Christian VI's tilsvarende rejse med dens eventyrlige krav til opvartning og opfindsomhed, og forlængst, 3 aar før, havde broderen ved hoffet bebudet denne rejse som forestaaende, nr. 69. Under alle omstændigheder var kravene overvældende, og under disse forhold var de dobbelt vanskelige. I »Larviks Historie« og i Asbjørn Bakkens »Vestfold minne« er dagene levende skildret.

Det store hjem, der var brændt, har vi et omstændeligt billede af gennem skifteforretningen ved Lauritz Fabricius's første kones død i 1739. Det var et stort med brædder beklædt træhus i to etager. I stuen var storstue, dagligstue og soveværelse samt køkken. Paa første sal var der den store sal, børneværelse, overinspektørens kontor og hans skrivers stue. Og derover var igen beboelsesrum. – Og bag denne bygning var stald, bryghus, rullestue og brændehus. Og huset var overmaade smukt udstyret med møbler, billeder (de største var malerier af Christian V med sin dronning, Gyldenløve med gemalinde o.s.v.), gardiner, dragkister, køkkenudstyr, sølvtøj o.s.v., o.s.v.

Alt dette var nu borte. Som indloget boede overinspektøren nu andet steds, indtil en ny gaard var rejst i 1755.

1755 døde grev Ferdinand Anthon Danneskiold Laurvig, og da var det godt, at Frederik Ludvig Fabricius allerede var hjemme og kunne tage del i det vældige revisionsarbejde, som nu maatte komme. Vi hører derom i hans livsskildring, s. 140 f.

Vi følger nu brevene fra de sidste aar.

Breve 1748-1757 (nr. 82-99)

82. Hiertelskende kære Papa og Mama!

Da jeg siden mit sidste til Hjerte Papa og Mama af dato 22 Mai ingen skrivelse har faaet fra dem, saa har jeg da hermed intet at besvare men vil alleneste ved denne gode lejlighed næst største taksigelse samt en glædelig sommers med alt godts erønskelse deels tilmelde dem min rejse ankomst og omstændigheder her dels sende Hjerte Papa regning paa hvortil de penge han var saa god og skikkede mig ere brugte; hvad da det første anbelanger da reiste jeg fra Odensee den 22 Junij og derpaa gik over Bæltet ved Nyeborg den 23 ajusd: hvorpaa jeg ankom her til Kiøbenhafn den 25. Hvor jeg da efter Farbroder O t t o s Villie indlogerede hos mit Sødskende Barn og forrige Præceptor H a n s T a g c F a b r i c i u s i »Printzen« paa VesterGade, og kosten nyder jeg til middag hos ham og om aftenen har han skikket mig et brød og lidt smør hvortil jeg bruger den Ost Hjerte Papa og Mama vare saa gode og sendte mig, for hvilken jeg hjerteligt takker. Men hvad Thee-Vand, Øl og andet anbelanger, det maa jeg selv skaffe mig.

Den næst følgende 27 Junii var jeg tillige med mine Cammerater oppe med vore testimoniae, hvortil Monsr. L u n d leverede mig 8te Croner og 24 Juli agter vi med Guds Hjælp at komme op til examen artium. Dette er da mine omstændigheder i denne henseende som jeg har villet saa kortelig tilmelde Hjerte Papa og Mama saaledes at de ej fortryder paa at jeg ikke udførligere har tilmeldt dem det da Tiden er i disse sidste Tider for examen saa knap at jeg knap kan faa Tid som de siger at spytte i haanden; men efter examen vil jeg med Guds hjælp meddele Hjerte Papa og Mama en tilstrækkeligere beretning derom. Paa de Penge, som Hjerte Papa og Mama var saa god og skikkede mig og for hvilke penge jeg ogsaa som kærligst saa aller ydmygst takker og ønsker intet andet end at jeg maatte en gang være saa lykkelig med glæde saa vel for dette som alt andet godt mundtlig at aflægge min taksigelse, paa samme penge siger jeg følger her indlagt specification. Til sidst vil jeg bede Hjerte Papa og Mama ikke vil tage det ilde op at jeg tager mig den Frihed ifølge af Hjerte Farbroder Hr. H a n s e s Forestilling til Hjerte Papa og Mama svarer derpaa og bede dem om de vilde give mig en affarvet Klædning da jeg nok behøver den. Jeg har og talt derom med Monsr. L u n d som mente, at det var bedst om Papa og Mama vilde være saa gode og skikke Klæde og Under Foer hened med Ab. Dahle eller en anden som først gik hened, da den

kunde blive syet her i Kiøbenhafn for at faa den efter den brugelige Facon. Dersom Hjerte Papa og Mama vil have den godhed for mig og tillade mig at røussere i min Begæring saa jeg helst at jeg maatte faa en mørkegrøn couleur, da det er nu mest Modens. Som jeg nu da for Tidens korthed ikke tilmelder Hjerte Papa og Mama mere denne gang vil jeg næst flittig hilsen fra Farbroder *O t t o* min Kontubernals *H a n s T a g e* og alle gode Venner mig selv inkluderet, til Hjerte Papa og Mama med mine Sødskende samt alle Venner ønske Guds naadige Beskærmelse over Hjerte Papa og Mama med deres ganske Huus forblivende til døden Hjertelskende kære Papas og Mamas Deres lydigste søn

Kiøbenhafn den 30 Juni 1748.

F. L. L. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekommet med Ab. Dahle 8 Juli 1748 og den 10 dito besvaret med Johan Herman: under couv: til Monsr. L u n d 1. at jeg har sendt med Joh. Herm: til L u n d at levere 30 rdl: til d: ende at han hos L u n d faar penge til en ny aff. Klædning. 2. at vælge professor Scheid til sin priv: præcept:. 3. at tale med Lindem. og 4. om muligt at komme hjem med Joh. Herm: it. 5 sendte ham en røget Laxe en do. til Br. J a c o b og en til Otto, men br: H a n s faaer ei før med Ab: Dale nok 6te Com: ham at vente af Børnekopper etc.

Hiertelskende kære Papa og Mama!

83.

Efter min sønlige Pligt kan jeg ikke forbigaa at cummunicere mine kære forældre at jeg lykkelig og vel har overstaaet min examen artium den 4 Julii og fik 19 ben: examen stijli har jeg endnu ikke været til ej heller veed naar den skal staa, haaber dog det ej varer over en 3 Ugers Tid, hvor ud over jeg ej heller endnu har gjort min opvartning hos Herskabet saa som jeg vel veed at det første Spørgsmaal jeg faaer er om jeg har været til deposits hvortil jeg ej kunde svare ja førend jeg havde udstaaet examen stijlig og væren oppe til honores; men saa snart som den er forbie saa skal jeg under staa mig at opvarte Herskabet, og saa ved første given lejlighed med glæde at komme hjem og medbringe noget tør frugt fra min kære Farbroder Hr. *H a n s* fra hvilken tillige med hele Familien jeg kiærligst har Hjerte Papa og Mama at hilse. Med *Ab: Dahle* har jeg skrevet Hjerte Papa og Mama til som jeg haaber rigtig at være indløben hvor udi jeg blandt andet om en grøn eller Blye couleur Klædning mentionerede. Da disse 2de couleurer er her meest brugelig. Hvilket jeg ydmygst venter at Hjerte Papa og Mama er saa god og

sende mig herved for at faa den syet efter moden og hvis saa er Hjerte Papa og Mama beviser mig den store godhed og sender mig det saa beder jeg ydmygst at de vilde legge denne godhed til og sende mig med det samme et par Silke Strømper hvide eller perlefarve, samt en Kramhat.

Nu veed jeg denne gang intet videre at tilmelde Hjerte Papa og Mama, men næst flittig hilsen til Hjerte Papa og Mama mine Sødskende og andre gode Venner fra Farbrødrene *O t t o* og *J a c o b* Monsr. *L u n d* og mig selv samt alt godts erønskning baade til Sjæl og Legeme forbliver jeg stedse til døden Hjertelskende kære Papas og Mamas lydigste søn

Kiøbenhafn 13de Julii 1748.

F. L. F a b r i c i u s.

L.F.: Bekomet d 21 Juli 1748. Besv. d. 28de med Abr: Dale: 1 af beg. Penge af Mr. Lund til et par E:strik:strømper og en KRamis hat hver til et par Rixd. og til hjemreisen 2 Rd.. 2 af faa talte med – 3 sent ham 1 brev til min broder Hr. H a n s som han sender ham med 1 Lax Joh. Herman havde med sig, og ligesaa sent ham 1 Taksig:brev til min Broder O t t o og 4. ham at sige M: L u n d at ieg i Dag d 28 Juli har givet min br: H a n s en anvisning paa 6 rd. 5 Sk. med videre. NB han hjemkom 3 Aug.

84. Hiertelskende kiære Papa og Mama!

Da vi nu Gud skee lov lykkelig og vel ere arriverede her til Kiøbenhafn, skiønt med temmelig Besværlighed, vil ieg da efter min Skyldighed tilmælde Hierte Papa og Mama vores Reises Omstændighed og nærværende Tilstand her i Byen. Hvad da vores Reise angaaer da udgik vi fra Stavern d 15de September og om Mandagften ankrede ved Hornbech paa Siælland og blev saa liggende der til Onsdag Morgen for Contraire Vind og som Vinden saa ud til at blive bestandig og vores Proviant deels var fordervet deels opspiist saa resolverede vi at gaae i land til Helsingør tilligemed de andre Passagerer og da Vinden endnu blev ved at storme stærk imod saa reiste vi derfra over land til Kiøbenhafn; hvor vi da anlangede i Torsdags Aftes forefindende Monsr *L u n d* og *F a r b r o d e r* samt alle gode Venner i fuldkommen Velgaaende. Hvad dernæst vores Tilstand nu anbelanger da er ieg og min *B r o d e r* Gud skee lov vel og ved Helbred. Logementet angaaende da tog vi nu for det første ind i Prinzen til viidere; og andet Logement har ieg endnu icke kundet

faaet fuld Besked paa, skjønt ieg har voren mange Stæder; og ieg troer nok ieg bliver eene i Vinter, da Broder Tage har resolveret at reise til Norge for at andtage Condition hos Monsr R o d d i n g i Dramen. Kosten er ogsaa i god Rigtighed da ieg nu med min Broder spiiser hos Farbroder O t t o, indtil ieg faaer de tvende belovede Dages Kost hos Farbroder J a c o b, naar hand kommer ind med Herskabet, og saa Resten af Ugen spiiser ieg hos Farbroder O t t o. Skibet er endnu ikke ankommen paa Ny havn men vel paa Reden saa vi har slet ikke faaet noget af vores Tøy op. Tiiden vil ikke tillade mig viidere at skrive denne gang, men nest kiærligst Taksigelse for alt got, samt Guds Naades og alt gots Erønskelse, tillige med flittig hilsen fra min Broder til mine Sødskende og alle Venner stedse forbliver hiertelskende kiære Papas og Mamas lydigste Søn

F r e d e r i c L u d v i g F a b r i c i u s .

Kiøbenhafn d 21 Sept. Sept. 1748, i største hast.

L.F.: besvt: d 1ste Oct: 1748 under Couv. til L:man 1: at taksige farbr. Otto. 2: hvor hand Logerer, da ieg 3: vil sende ham Søllings beviis paa de 200 rd: 4: naar Søren er kommen i Roskilde Skole og hvorledes: 5te at Moder er syg og derfor 6: er Rebecke Humle nu hos os. 7: at rec: sig hos Lindem: og 8: at ieg helst h: seet H. T a g e F a b r. havde blevet hos ham etc.

Hiertelskende allerkiæreste Forældre!

85.

Som Jeg i mit siste Brev tilmældte Dem min Reise, Ankomst og daværende Tilstand her, saa maa ieg i dette efter min Skyldighed underrette Allerkiæreste Forældre om min og min Broders nu værende Omstændigheder, Da Vi Gud skee Lov! ere nu saa vit vel og ved Helsen. Jeg haver vel paa nogen Tiid været incommodered ligesom af et slags Feber, men nu er ieg ved Monsr S c h n e l l Curation temmelig restitueret. Min Kost har ieg allerede tiltrædet hos Farbroder J a c o b som nu er indkommen fra Landet, fra hvem tilligemed Farbror O t t o ieg har flittig at hilse med største Taksigelse for Tyttebærrene. Men Potterne som Bærrene vare i udbade de begge de maatte beholde indtil de sc: Bærrene vare opspiste, da de strax skulde vorde hiemsent. Hvad mit Logement angaar: Da logerer ieg endnu i Printzen indtil saalenge min Broder reiser; men siden har ieg alt leiet mig et logement at tiltræde d 14de Octobr., hvor ieg har god lejlighed til brende og andet, samt er et

meget skikkeligt Sted neml: hos een Kiøbmands Enke navnl. Mad.me David Jensøns boende i Hvimmelskafte: Leien er vel temmelig stor neml. 26 rdl. aarlig. Men da ieg har faaet een anden Contubernal, hvis navn er Musæus, som er skikkelig og tilforn har været min Side-Camerat i Skoelen, saa falder det ikun til 24 Sk. om ugen pro persona. Jeg har endnu ingen Collegia begynt at frequentere men Jeg har i Sinde med første at lade mig tegne til disse 4, sc: Testrups, Kalds, Ziegenbals og Horrebows. Der er vel endeel, men ieg har spurt Monsr Lund til Raads i denne Sag, der ogsaa bifalder mit Forsæt; Da man maa for det første frequentere Testrups, hvis man vil vente at komme vel af Stæd til Examen; Kalds Collegium siunes at være tienlig i den henseende at ieg kunde faae god Grund i det Hebraiske: Ziegenbals for Matematikums Skyld, og Horrebows i den seende at siden hand er Decanus, mand da kunde komme op i Martii Maaned ved det mand gik paa hands Collegium.

I følge Hierte Mamas løfte om at sende mig ned hvad ieg kunde behøve til Vinter Provision og andet, saa udbad ieg mig gjerne om det var mueligt at det maatte nedsendes det snarest, da det er saa kostbar at gaa paa Spiise-Karter om Aftenen samt at kiøbe lys og andre saadanne Ting, jeg sender da hermed Skipperen Dahle Kurven og de 2de Krukker, vi havde Smør i, da de andre Krukker som er anmeldt staar hos Farbrødrene inu. Som ieg nu ikke veed viidere at referere Hierte Forældre, saa vil da slutte med kiærlig og ærbødig Hilsen til Hierte Forældre mine Sødskende, Moster, Forvalter Terchelsen, Messieurs Hjelm, Oringet Holmen samt alle Venner, saavelsom dette ønske at Gud af Naade vil velsigne, opholde, og bevare Hierte Papa og Mama ved bestandig Hilsen, Fornøjelse og Velgaaende i mange Aar, som ønskes af Den der stedse og altid stræber at vil opføre sig som

Hiertelskende Allerkiæreste Forældres lydigste Søn

Frideric Ludvig Fabricius.

L.F.: bekommet med Abr: Dale d 12te Oct: 1748 og besvt: d 15 do. under Couv: til L:man, og 1: sent ham mit gieldsbrev paa Sølling dog uden væsen da til Proc: Davidsen og at tale med Lund derom. 2 at være sparsommelig med for m: Colleg: at frequ: 3 at sende mig Lunds Attest for sit Guld. 4: hvor hand har den 7de Dags Kost, siden han har 4 hos br. Otto og 2 hos Jacob. og 5te at ieg har sent ham med Johan Herman 1 faun stoer birkeved og Moder sender vittul: og lys it: 6: formanet ham at elske sin br. Søren og sige

mig hands tilstand etc.: samt gjøre Reigl: – Den 16de Oct: med Johan Herm: Horn sent ham¹⁾ 1 f. bke. ved, ½ td. Øl, 1 Dunk fr. Smør 1½ quarter Ruug Kavringer ½ Irsch og liden Holl: Ost 1 Casse med 100 lys og hengelaas til og en Sek med 1 sp. Skinke og 19 Pd. Kiød it: 1 Oxetunge. 2 sent ham mit brev til Giørtz. 3: et til Mr. Lind: og et til min Søren og 4 foreslaaet ham faae sine breve under Lindem. etc. – Den 8de Nov: under Couv: til Lind: skrevet ham til at faae at vide af Sõe Leutn: E r m a n d i g e r: om min Sv:Leutn: B r i n c h e r Død i Amsterdam, med videre. – D 12 Nov: skrev M o d e r til ham at lade sig gjøre 1 Nat Trøie etc..

Hiert Elskende Kiære Forældre

86.

Efter skyldighed tilskriver ieg kiære Forældre ved Abraham Dale, baade for at take for alt beviiste godhed, saa og for at lade dem vide hvorledes det forbliver med reysen til Roskilde. Da haver Monsieur L u n d lovet at tage mig med sig til landemod efter at han har baade talt med Monsieur R a s k angaaende mig saa og med Magister S n a b e l som lovede at gjøre alt hvad mulig var til min fremgang; Monsee L u n d haver ikke faaet noget logement for mig endnu, men haaber ved ankomsten til Roskilde at skaffe mig hos her F r a n c h z. Jeg har inted andet at rapportere Kiære Forældre, hvorfor ieg vil slute med ønske at Gud vil bevare Kiære forældre fra al sorig og spare dem med et langt og lyksalig liv; nest flittig hilsen til Kiære Sødskende forbliver ieg altid Kiære Forældres lydige Søn.

S ø r e n C h r i s t i a n F a b r i c i u s .

Havnia d 5te october 1748.

(L. F.: besv.: d. 16 Oct: 1748)

Hiertelskende kiære Papa!

87.

Da Jeg i Gaar har erlanget det 3die Brev fra Hierte Papa siden mit siste tilskrevne, saa har ieg ikke vildet opholde mig længere med at oppebie Herman Horns Ankomst, inden ieg besvarte de 2de forrige Breve af 1te og 15de October, som begge tillige med det siste af 8de November ere mig rigtig indhændiget under Ober-Inspecteur L i n d e m a n s couvert. Af hvilke ieg først med inderlig glæde fornemmer kiæreste For-

¹⁾ denne Fortegnelse sammenlignes med L.F.s Liste iflg. Brev.

ældres Velgaaende, som ieg hiertelig ønsker fremdeles maatte continue. Hvad dernest Hierte Papas første Brev angaar, hvori hand forlanger at viide min Broders Tilstand Da reiste Monsr L u n d og ieg med ham til Roeskilde d 14te October sistleden hvor hand da af Rector blev examineret, som vel ikke just fant sig saa synderligt fornøyet med ham, men dog alligevel for at faae ham under sin søns information efter Monsr Lunds Begiering sat ham nederst i 4de Lectie. Logementet angaaende da fik hand det hos een feldbræder navn.: Peder Stephenson for 5 Mk. 8 Sk. D: ugentlig; jeg kand ikke endnu fornemme andet af hands Breve end at hand er vel fornøyet saavel med sin lærer der er en brav og Dygtig Karl, som med Logementet helst da der i samme Hus ligger 8 andre meget skikkelige Discipler som hand kand have stor Nytte af. Gud i Himlen fremdeeles holde sin Haand over ham og lede og styre ham i alt got og Dydigt.

Nu kommer ieg til Hierte Papas 2det Brev. Da takker ieg mangfoldig for Hierte Papas Godhed og Kierlighed imod mig at sende mig det Beviis af Lands-Tings-Hører S ø l l i n g for 200 rd som ieg rigtig har bekommet, og ieg har raadført mig med Monsr L u n d i denne Sag som meente at det var best med lempe at forsøge om mand kunde faae noget af ham, da lovformelig at gaae til Verks vilde ikke hielpe meget siden Jeg troer nok at Ordsproget vilde her passe sig som lyder Hvor intet er har Keiseren forloren sin Ret. Monsr D a v i d s ø n har Jeg ikke endnu talt med, da hand paa nogen Tiid har været syg og ieg synes det var best at forsøge det først med det gode hos S ø l l i n g. Jeg vil derfor udbede mig af Hierte Papa, at hand vil underrette mig, hvorledes ieg skulde heri forholde mig viidere. Dernest takker jeg som kiærligst, saa allerydmygst for kiæreste forældre har vildet sende mig den specificered Vinter Provision med H e r m a n H o r n/: som dog ikke endnu er ankommen:/ inderlig ønskende over Dem Guds Naadige Beskiermelse og Velsignelse. Hermed følger indlagt Monsr L u n d s attest om mit Guld som Hierte Papa forlanger, dend skulde for lengst være sent, men som dend ihænde havende i min Fraværelse havde sat et stykke af dem ud, som hand ei kunde indløse inden hand kom i sin condition, saa har jeg ei før kundet faae attesten; beder derfor Hierte Papa ikke vil ilde optage dend udeblivelse. Jeg frequenterer for nærværende Tiid kun 2de Collegia neml: Kalds Hebraisken og Testrups i Logica og Metaphysica, og ieg har ikke i sinde at gaa paa flere end et til , nel.: Horrebows, men det er endnu ikke begyndt. Endelig faar ieg paa saadan Maade Penge hos Monsr L u n d, at hand giver mig ugentlig een

hvis Penge til Logement, Thee, Sukker, Frokost, Aftens Mad, Øl, Lys, Tvet og andre sm aa udgifter, nemlig 5 Mk. Danske. Men naar ieg behøver noget nyt af Værdie saa faar jeg a parte Penge dertil; Thi de 5 Mk. vil ikke skyde noget over for Nærværende Tiid, da Jeg kand forsikre Hierte Papa paa, at det er det nøyeste Jeg kand komme ud med, indtil ieg faaer det belovede med Herman Horn, da Jeg ei heller behøver saa mange Penge.

Hvad angaar min Middags Kost da er ieg saa lykkelig at Jeg har alle 7 Dages Kost fult, neml: 5 hos Farbroder Otto og 2 hos Farbroder Jacob, saa det er Hierte Papa feil berettet i den fald. Hvad endelig Hierte Papas siste Brev af 8de November anbelanger, som mig i Gaar under Hr. Ober-Inspecteur Lindemans couvert er tilhænde kommet. Hvoraf Jeg først med inderlig Glæde fornemmer Hierte Papas og Mamas med mine Sødskendes Velgaaende, hvis continuation Jeg af Hiertet ønsker. Dernest melder Hierte Papa med Herman Horn at have sent mig foruden Vinter Provision Eet Brev til Monsr Giørtz, min Broder og mig, Men som hand som melt ikke er ankommen, saa har ieg ikke endnu faaet noget deraf. for det andet mælder Hierte Papa at have hørt af Leutnant Frisch, at Morbroder Christian Brinch var død, it: at ieg skulde forhøre mig derom hos Leutnant Ermandinger, men da ieg ikke kender ham saa har ieg ikke endnu kundet faae ham opspurt; skjønt Dødsfaldet troer ieg nok Jeg kand forsikre ham om, da hans Broder Morbroder Frideric Brinch har sagt sig at have hørt det af Commandør Tønder; Imidlertid skal ieg dog med det første nærmere underrette Hierte Papa herom. Jeg har endnu ikke havt den Lykke at gjøre min Opvartning hos det unge Herskab. Men hos Ober-Inspecteuren har ieg adskillige gange aflagt min compliment som tilligemed Kiæriste ere særdeles artige og complaisante imod mig. Jeg er Gud skee Lov frisk og vel og ieg veed ikke andet end min Broder er ligesaa, Jeg ved ikke noget nyt hvormed ieg kunde divertere Hierte Papa og Tiiden vil ikke heller tillade det (saa) ieg maa slutte nest flittig Hilsen til Hierte Papa og Mama mine Sødskende og alle gode Venner fra Farbrødre Otto og Jacob, Monsr Lund Broder Mads og mig, samt Guds naadige Varetægts og Velsignelses med al timelig og aandelig Gots Erønskelse forblivende til Døden

Hiertelskende Alerkiærste Papas lydigste Søn

Frideric Ludvig Fabricius.

Kiøbenhafn d 15de November 1748.

Paa løse sedler:

*Sendt til Frid: Ludvig med Joh.
Herm. d 16 Oct: 1748*

*½ Td. got Øl
1 Dunk fr. Smør
2 Dunke ... 1½ quarter
med Ruug Kavringer
½ Irsch ust
1 liden Holl. do.
1 Casse med 100 st. lys
og - Sek, hvorudi er
1 spæget Skinke
13 Pund røget oxekiød
6 Pund røget faarekiød
og 1 oxetunge*

Specifikation

*Paa noget Guld som mig af mine
Forældre er foræret bestaaende af
følgende:*

*1 Jacobus
1 Gueneè
1 Dobbelt Hollandsk Ducat
1 Christ: 5te Kiøbenhafns Ducat
1 Hollandsk Species Ducat*

*at Mr. Friderich Ludvig
i Dag har vüst mig dette oven-
skrevne Guld, det tilstaaes herved
efter begier.*

K.hafn d 13 Noubr. 1748

A. E. Lund

*L.F.: d 3 Dec: 1748 under Couwt: til Lindeman. 1: at ieg for nyel:
sc: den 19 Nov: har sent Mr. L u n d en liden Vexel paa 16 rd: 2: til-
staaet ham at levere min søn f r i d: 1 rd. ugentl: i forn: tilfælde. 3:
med Sølling først at søge Pengene med læmpe; hvis ick, da vil ieg
transp: bevüset til Mr. D a v i d imod Contrabevüis liges: ieg har til-
meldt ham d 15 Oct: /til Sagens pant/ før gielden blev for gl: 4: levet.
ham 1 f birkeved med d Iisl: Skipper Lars Borup, som ligger her og
5te Com: ham at Leutn: B r i n c h er Død 1748 d 11: Dec: tilskrevet
ham med Skipper Lars Borup og 1: sent ham den belovet faun Birke
ved fragt fri, aleene at give folkene i Dr:p: 1 mk. 2: skikt ham Copie
af Mad: Giørtzes brev til mig af 27 nov: 48 til derom at erklære sig
siden der differ: 18 rd 1 mk 13 sk: imellem hendes og min Reigning. 3:
sent ham 1 par gl. sorte Strømper og 4de tilkiendigt ham at ieg har for-
anstaltet at han efterdags ey nyder flere uge penge hos Mr. L u n d end
½ rd 8 sk; item givet ham alvorl: formaning om sparsommelighed og
holde sig fra u-nøttig Comp: saafremt ieg skal ass ham. 1748 d 24 dec:
under Couw: til L:m: 1: Com: ham at ieg i Dag har b:gt: vil hielpe
ham til 1 Stipensium. 2: siden Sk. Borup ligger endnu i Staværn, da
str: Erkl: sig til mig om Mad: G i ø r t z e s Reign - 3: sig H a n s
T a g e F a b r: at ieg vil stræbe til de 10 rd: hand i brev af 13 dec:
paa nye begierer, men nu eier ieg kun 3½ rd: og 4: at ieg har faaet
hands og Lunds breve med Johan Herman og endelig ønsker dem alle et*

velsignet nye Aar etc; 1749 d 31 January tilmeldt ham at min og 9 andre Gaarde er afbrønt.

Hjertelskende allerkæreste Mama!

88.

Hendes meget kærkomne skrivelse af 12te: Novembr: har jeg rigtig erholdet under Hr. Ober-Inspecteur L i n d e m a n s couvert d 22de: ejusd: hvoraf jeg med bedrøvelse fornemmer at have sat Hjerte Mama i frygt for mig ved det jeg saa længe har udeblevet med min besvarelse paa Hjerte Papas brev; men det var alene fordi jeg ventede paa Herman Horn for at tilmelde hans Ankomst med samme! men da han blev saa længe borte saa resolverte jeg til den sidste post at skrive Hjerte Papa til under Hr: Ober-Inspecteur L i n d e m a n s couvert, hvilket brev jeg haaber at indløbe med posten imorgen og derved Hjerte Mama og Papa betages den frygt. Jeg maa ogsaa udbede mig at Hjerte Mama vil excusere mig, at jeg ikke før har skrevet hende til siden jeg kom til Kiøbenhavn, som burde skeet før længe siden. Men aarsagen til udeblivelsen har været, at ieg ikke gierne har vildet skrive med posten for at spare postpengene, og lejlighed har her ikke været uden Abraham Dahle og da havde jeg i sandhed ikke tid, dels fordi jeg da maatte løbe for at tegnes paa Collegii, dels var det just i den tid jeg skulde rejse til Roskilde med min broder. Jeg havde dog allerede begyndt at skrive et brev færdig her med sidste post d 16de: hujus, men just som jeg skulle slutte det fik jeg at vide, at Herman Horn var kommen, og altsaa opsatte det til næste post, for at tilmelde Hjerte Mama omstændighederne af det nedsendte: imidlertid jeg da som meldt har faaet Hjerte Mamas brev. Saa jeg da har 2de: breve at svare Hjerte Mama paa neml: (1) Det hun skrev mig til i Staværn og saa det sidste. Hvad da det første anbelanger: Da gør det mig hjertelig ondt at Hjerte Mama maatte forgæves længes efter os den løverdag vi laa over i Staværn, som vi dog virkelig ikke var skyldig i, og jeg kan forsikre Hjerte Mama om, at vi længtes lige saa stærkt efter at komme hjem, som DI længtes efter os; men at det ikke skete var skipperens skyld, thi det var vor fulde forsæt at følge med hannem til Laurvigen som og lofte os at tage os med i hvilken henseende vi gik i land for først at drikke the, hvor han skulde lade os vide, naar han vilde rejse; men han opholdt os først indtil middag, og saa rejste han bort, inden vi vidste et ord deraf. Hvorpaa vi straks lod bestille heste til at ride ind paa (thi Cariolen vidste jeg visselig ikke noget af) men inden de kom var klokken 6 a 7, saa det var da alt for sildig og vi bleve nødt til at lade den rejse bort, med at bestille

dem til om morgenen, men saa faldt vinden til, og vi maatte lystre skipperens ordre med at segle, hvilket alt sammen M a r g r e t h e kan vidne at være sandt. Saa det gør mig hjertelig ondt, at vi saa uskyldig skulde foraarsage Hjerte Mama en saa billig fortrydelse paa hendes side. Hvad nu Hjerte Mamas sidste brev anbelanger da takker jeg mangfoldig for Hjerte Mamas godhed for mig med at beordre mig at anskaffe mig en Nat-Trøye samt varmt om Hoved og fødder, som og rigtigt skal efterkommers skønt jeg ikke endnu har været syg undtagen noget incommoderet af hoved- og øre-vee formedelst mit tynde haars skyld, som endnu bliver ved at falde af dog har jeg ej villet lade mig gøre paryk af frygt for bekostningen men da Hjerte Mama giver mig tilladelse dertil skal det ske med det allerførste. Til mine fødder har jeg købt mig et par islandske strømper, som ere brav varme og en nat-trøje skal jeg og med allerførste lade mig gøre. Herman Horn anlangede her paa rheden i løverdags, og nogle dage derefter fik jeg hos ham det specificerede rigtig og skikkelig vel, tvebakkerne, smør, lys og ost var meget gode; men øllet var bleven lidt tykt og suragtig, og kødet var vel noget slaaen af det havde været paa skibet, men jeg tørrer det ved min kakkelovn, saa jeg tror nok, det bliver godt. For Hvilket saa vel som alle andre beviser paa Hjerte Mamas store kærlighed mod mig jeg som ydmygst, saa og kærligst og hjerteligst takker med det hjertelige ønske, at Gud af Naade igien vil lønne Mama derfor og velsigne hende med alt godt til sjæl og legeme, samt beskærme og bevare Hende saa mig derved den naade vederfares, at jeg med mine sødskende i mange aar maa nyde godt af saa kærlig en moder. Endelig erkender jeg ogsaa med største taksigelse Hjerte Mamas godhed for mig, i at bære omsorg for min velfærd ved gode formaninger som jeg ved Guds naadige hjælp og bistand i al sønlig lydighed skal stræbe at efterleve og derved søge ved Guds Naade at holde mit løfte. Ligesom jeg og, haaber ej endnu ved noget at have givet lejlighed til noget ondt rygte om mig der og herefter vil bede Gud bevare mig fra at gøre noget til mine kiære forældres bedrøvelse og min velfærds forhindring saa vil jeg og paa min side stræbe, saa vidt jeg kan ved at holde mig inde, at undgaa al forførisk Compagnie. Tiden vil ikke tillade mig at skrive mere denne gang, men jeg vil næst flittig hilsen til Hjerte Mama og Papa, alle mine sødskende, mons: H o l m e r e t O r d i n g, og alle venner, fra mons: L u n d, min f a r b r o d e r, broder Mads, mons: T a g e, broder S ø r e n (der og er brav frisk) og mig, ønske samt stedse anholde i mine bønner hos den Almægtige og Naadige Gud at han vil velsigne

Hjerte Mama og Papa med deres ganske hus og beskærme og bevare dem fra alt ondt, hvilket altid at høre er det som allermost fornøjer mig der stedse lever Hiertelskende Allerkæreste Mamas lydige søn

Frideric Ludvig Fabricius

Kiøbenhafn d 23de: Novembr:

1748 i største hast.

L.F.: d 26 do af mig besvaret d 3 Dec: 1748 under Couvt. til Lindem:

Hiertelskte Broder!

89.

Det er icke lunge siden ieg med Skibs-Leylighed skrev dig til, men anlediges nu igien at skrive; deels saasom er sagt, at Skipperen under veys er bleven siug, som maaskee har forlenget Reysen, deels at ieg derom er begiert af min Svoger Giørtz i Odense nu ieg er her hos ham og sætter mine toe Sønner i Odense Skoele i øverste Part i Mester Lectien, thi Gymnasii frihed torde ieg icke betroe dem ved første udflugt. Dend stachels Mand er i slet Tilstand og at Hand icke reent skulde opryches og betages det nødtørftige boeskab, hand har tilbage, som hand har tilbage, haver ieg maatte cavere for 200 Rd; thi hand haver vel nogle hundrede Daler til gode hist og her fra sin handels Tiid, men det er seent og lidt hand efter haanden kand erholde deraf. Dismeere trænger hand til ved mig at bede, det Kiere broder med første vilde giøre anstalt ved Monsr. Lund i Kiøbenhafn, at Hans tilgode havende for din Søn Frederick Ludvig maatte erlegges til ham eller ordre, hans Regning er rabbatteret til 18 Rd, hvilcke hand er skyldig til en Kiøbmand her i Odense nafnlig Hennig Jensen, som har taget Dom over ham til betaling, mens nu ieg er her, haver jeg talt med ham og formaet at hand bier en kort Tiid, indtil du kan faa dette brev og give assignation paa Monsr. Lund, hvilken du med allerførste Post vilde tilsende Svoger Giørtz, hvilchet ieg visselig formoder, siden du self tilforn har lovet mig det og fordringens Rigtighed troer ieg, i hvad Frederick Ludvig maaskee vil indvende; Min Kieriste er her med mig for at consulere Doctors mod Svindsot, som har sat sig temmelig fast hos hende, hun med mig, samt Svoger Giørtz med hustrue melder kierlist ærbødigt hilse til broder Kieriste, børn og forekommende venner, forblivende din hulde broder

Odense d 8 Juny 1750.

H. Fabricius.

L.F.: 1750 d 21 Juny ved Christensen bet. postpenge 18 s og d 26 do med Posten fra Moss i mit Brev til F r i d. remit. ham 10 rd hos Mr. L u n d at annamme.

d 13 July med Gr. A h l e f e l d t s Laqvai Mr. B a n g skrevet ham til og sent ham 2 røget Lax.

90. Hierte Papa og Mama!

Siden vi med Skibet Anna Sophia er her formedelst Contrair og stormende vind, indkommen i Marstrand onsdagen efter vie seylede hiemme fra, saa skeer min ringe skrivelse for at lade dem viide at vie alle sammen er Gudskelov udi behold og friske mens nu er allerede vor Proviant til ende og her er meget ja skreckelig dyrt at ligge, saa i fald vie skal blive her noget længere, saa frygter jeg for at omkostningerne ville blive temmelige, imidlertid lever vie dog ganske minagerlig. Her er i samme havn indkommen mangfoldige skibe af adskillige nationer, som ogsaa er dreven her ind i Storm. Hierte Papa vilde lade Skiperen og Styrmandens Kone vide at de er indkommen her i havnen Siden Skiperen fick icke tid at skrive flere til end Oberinspecteur L i n d e m a n d nest flittig hilsen til kiære Søskende og Monsieur M ø r c h henlever ieg stedse med tacksigelse til hierte Foreldre deres lydige søn

S ø r e n C h r i s t i a n F a b r i c i u s

Marstrand d. 1ste September 1752.

91. Hierte Farbroder og Faster.

Næst ærbødigt Tacksigelse for den Os beviste uforskyldte store arthighed og Kiærlighed, Kan ieg melde det samme som min Fetter har skrevet, det kan jeg sige, hvem her skal ligge, naar Mad Kurvene icke er i Stand, han maae proviantere sig vel med Penge. Næst al Velstands Erønskning samt ydmygste hilsene til mine Sydskende, Hierte Ven Mr. M ø r c h etc. fra Kiære Broder Sr. Mørch til Mørch etc. forbliver ieg med største Æstime Hierte Farbroders og Fasters underdanigste Broder Søn og Tiener

L a u r i d s S c h u r m a n n F a b r i c i u s

D. 1. Sept. 52.

Hiertelskte allerkiæreste Papa!

92.

Tieden er knap, dog bør ieg melde at ieg er i Dag arriveret til Hellsignør, hvor vi nok kommer til at tøve længe formedelst dend contraire Vind, som stedse blæser. Vi har været paa den vej fra Kiøbenhavn siden i Tiirsdays. Vi lever ellers alle vel og Skipperen og Styrmanden bade gjerne at det maatte (behage?) Hierte Papa at lade hilse Deres Koner. Jeg er vel nok undtagen ieg er noget malad af een art Feber, Dog har det vel ingen Fare er saa lykkelig at kand komme snart hiem. Skipperen har ellers sagt mig, at Tønnes Christensøn . . . (er konstitueret) i Bøghs Sted; men som dend Studente . . . jeg har taget mig dend Frihed at skrive hierte Papa til om, hans Supplique følger med Skipperen op til Erklæring, saa udbeder ieg mig at dend ikke maatte komme for sildig, formedelst at Tønnes blev ham foretrukken. Tiden befaler mig at slutte med at ønske at ieg med første maatte glæde mig at see kiæreste Forældre ved al Velgaaende, og forbliver Hiertelskte allerkiæreste Papas lydigste Søn

Helsingøer d 28. Sept. 1752.

F. L. Fabricius.

L.F.: denne min Søn hiemkom d 10 Oct: nestefter.

Hiertelskende kære Broder!

93.

Da jeg denne sinde ikke kan svare videre paa din kærkomne skrivelse af 20 Decembr: 1752 mig tilbragt ved Skipper Laagerød siden Skibet endnu ikke er arriveret her paa havnen men ligger 4 miil vester her fra, end at takke for din umage med mine commissioner; saa vil jeg alene tilmelde dig efter Papas Ordre: at han rigtig har bekommet din skrivelse af samme dato og at det vel har været til bedrøvelse af Broder L a r s e s skrivelse af 30 ajusd: at erfare din svagthed, men derhos har det og hjertelig glædet ham af samme at fornemme, at du begyndte at bedre dig som og af Stheen som med skibet er opkommet at høre din temmelige restitution. Iøvrigt har Papa beordret mig Svar paa bemeldt din skrivelse at tilkendegive dig: at han just ikke finder fornøden at du før i Mai maaned gaar til examen philopicum, siden der dog ikke kan gives lejlighed til din hjemkomst forinden saa og er det hans alvorlige villie: at du derefter lægger dig efter det Theologische Studium; saasom baade han og andre anser det for det som det virkelig er neml: det letteste og mageligste studium man kan applicere sig til og han desuden ikke ved paa anden maade at bringe dig i Vej, særlig da du skriver saa me-

get slet for hvilken han og lader dig erindre om at bedre. Jeg har dig for resten meget flittig at hilse fra vores kære Forældre og Sødskende, de med andre venner og Papa saa vel som jeg lader formelde vor compliment med taksigelse for viist Godhed imod dig til Md. von Meuer med ganske Huus samt andre venner in spec. som Broder L a r s og S y h e, som jeg med næste post skal svare.

Forblivende din oprigtige Broder

F. L. F a b r i c i u s.

Kiøbenhafn i tanker men Laurvigen

i sig selv den 9de Jan. 1753, i hast.

P. s. Indlagt brev fra Stheen vilde du behagelig tilstille hans Broder. Plura tibi hac vice, propter Patris oculos, referre negreo olia vice fiat.

94. Veldædle Kjære Broder!

Dit meget kjærkomne af 5te Passato har jeg haft Fornøjelsen at modtage, og glæder mig ikke lidet at erfare Din og Dines bestandige Prosperité, hvis Continuation den gode Gud forleene fremdeles, Hvad din Datter A n n e H e l e n e betræffer, da maae du være forvisset om, at jeg i den Tilfælde skal gjøre alt, hvad mig er mueligt til hendes Lykkes Befordring, hvorfore jeg og i denne Henseende, siden min Tilbagekomst fra Holsteen, har talt med Frue Ober-Hofmesterinde H v i d f e l d t, som gav mig Svar som før, at naar de 2 andre, som allerede er lovet Employ, bliver placeret, skal Din Datter være i Naadig Erindring, og hvorom jeg, saasart nogen Vacance maatte forefalde, skal erindre, at Dig Straxen communicere til behagelig Efterretning. Af den Aarsag har jeg tilskrevet Din Kjære Datter, og samme notificeret hende, og derhos bedet, at hun kan kuns imidlertid rejse Hjem, siden man just ikke veed, hvor snart der kand blive nogen Plads ledig, da jeg nok skal vigilere for Hendes Beste. At din Søn S ø r e n søger om at blive Præst paa China, er mig meget kiært, men som der er mangfoldige, der competerer samme, saa syntes det mig raadeligst, at Du derom adresserte Dig til Dit Herskab, som allerlettest ved Hr. Ober-Hof-Marechal M o l t k e og Capitaine Acheleye, der sidde ved Roeret i den Affaire, kunde trænge igjennem, da jeg med Plaisir contribuierer dertil, hvad jeg kand. Min Kone saavel som jeg afligger vor allerskyldigste Taksigelse til din Kiæreste og Dig for tilsendte Lax, da samme paa Eders Sundhed skal consumers. For smukke Kjæreste, Dig og kjære Børn insinueres vores samtlige

kjærlige Respect og Compliment, da jeg uafsladelig med ald Broderlig Tendresse giver mig den Fornøjelse at henleve Din oprigtige Broder og forbundne tjener

Fredensborg d. 5. Julii 1756.

J a c o b F a b r i t i u s.

L.F.: bekommet d 24. Juli 1756 med min Datter, og besv: franco d 24 Aug: 56 recom Postinsp: Bech til befording.

Velædle Højtærede Kjære Broder!

95.

Med megen Fornøjelse har jeg modtaget Din Søn S ø r e n s Brev med hosføjede Supplique af 12 Passato til Directionen om at blive antagen til Skibs-Præst paa China, hvilken først nu seeneste Mandag blev mig fra Fuldmægtigen Monsr. L u n d tilstillet, saa jeg ikke før har kunnet havt den Fornøjelse at besvare samme, hvilket da behageligst skeer ej aleene for at forsikkre Kjære Broder, at jeg i denne casu af yderste Kræfter skal gøre alt hvad mig mueligt er, da intet meere skulde glæde mig, end paa nogen Maade at kunde contribuere noget til Hans Fortun, men endog, siden Din Søn i Suppliqven beraaber sig paa Attester, for at notificere, det Søren med det allerhastigste, og om muligt med første Post, ville behagelig tilsende mig Gjenpart ej aleene af Hans Attestato fra Facultate Theologica i K.havn, men endog fra Stedets Sogne-Præst om Hans Forhold med hvad fleere, Hand kan eragte fornødne til sin Avantage, efterdi samme er højest fornøden, allerhelst siden Hand ikke selv Personlig er nærværende, for saa vel at vise Hans Capacite i det Theologiske Studio, som Hans øvrige førte Conduite. Skulde Han endnu ikke have forsynet sig med Bevis fra Academiet, maae samme straxen foranstaltes, og mig tilsendt besørges. Imidlertid refererer jeg mig til mit forrige Brev, om at faae Grev L a u r w i g til at tale til M o l t k e som Præces i Directionen, hvilket sandelig vilde gjøre Sagen klar til felles Glæde og Fornøjelse. Min og Mines ærbødige Compliment aflegges til Smukke Kjæreste, Dig selv og Børn, med forblivende i ald Broderlig Sincerité Højtærede Kjære Broders forbundne Broder og Tjener

Fredensborg den 30te Julii 1756.

J a c o b F a b r i t i u s.

L.F.: besvt.: Franco d 24 Aug: 1756 og sent Hr. S t i e r n e s attest copical om Søren, it: at jeg har skrvt. til Greven 1757 8 febr. under couvert til Heeboe, skrevet ham til Gratul: til Nye aar, og om Anne Helene).

96. Velædle Hiertelskende Kjære Broder!

Dit Angeneme af 8de Passato har jeg havt den Fornøjelse at modtage og glæder det mig ikke lidet at erfare Din og Dines behagelige Velgaaende, ligesom jeg og Broderlig takker for Din kjærlige Gratulation til det nye Aar, som jeg herved igjen, skjønt noget silde, reciproquement har den Ære at insinuere, med hjertelig Tilønskning af ald den Lyksalighed, som i dette Liv kand ventes. Hvad din Datter betreffer, da veed Du af mit seeneste, at jeg hos Frue Hofmesterinde Hvitfeld har faaet Løfte for hende, naar Vacance skeer, men da der endnu ingen er forefalden, og der hos andre Herskaber er snart lige saa vanskeligt at opspore en skikkelig Condition, saa maae Kjære Broder hermed acquisere saa længe, til der præsenteres Lejlighed, da jeg ikke skal lade en eeneste convenable echapere, men af yderste Kræfter lade mig være anglegen at sørge for Hendes Tarv. Mads Fabritius er bleven Controllcur i sin Faders Sted, men hvor megen Pension han skal give, veed jeg ikke tilvisse, siden der endnu ingen Contract er sluttet. Min Kone, jeg og Børn befinder os, den højeste være lovet, ved Hilsen og Sundhed, og aflægger vi samtlig vore kjerligste Compliment til Din dydige og artige Kjereste, Dig selv og alle Dine Kjære Børn, da jeg i det øvrige i ald Broderlig Kjærlighed til min Død henlever Din oprigtige Broder og forbundne Tjener

Kjøbenhavn d 5 Martii 1757.

J a c o b F a b r i t i u s .

97. Velædle Højstærede Kjære Broder!

At jeg herved har den Fornøjelse at tilskrive Dig, er at jeg har en liden Commission at incommodere med, som jeg haaber, Du ubesværget er saa artig at paatage Dig. Thi da jeg i Sommer har en Deel Reparationer paa min Gaard, hvortil behøves en deel Bord eller Bredder, og samme er her nere ikke allene meget kostbare, men endog meget slette! Saa er jeg falden paa de Tanker, om man ikke lettere kunde faae dem der ovenfra, saavel i Henseende Boniteten som Prisen. I den Anledning vil jeg have mig udbedet, at Du ville være af den Godhed, og indkjøpe for mig 1 Hundrede gode Gran-Bord, af den hvide Myr-Gran, og besørge Transporten herved, enten ved et af Grevens Skibe eller et andet, og adressere dem til Mr. Lund hos Greven, hvilket tilsammen, jeg tænker, skulle dog ikke blive saa kostbart og dyrt, som Tømmer-Hand-

leren her lader sig betale. Imidlertid hvad samme in allis koster, betaler jeg med Fornøjelse, da Du behagelig kand lade assignere paa mig enten hos Mr. Lund eller hvem du maatte finde for godt, og herom er det jeg med første Post udbeder mig Dit udførlige Svar, hvad samme koster. Mit seeneste til Besvarelse paa Dit meget ærede, angaaende Din Datter, haaber jeg, vel længesiden er indløben, hvorudi jeg udførlig besvarede samme, hvortil jeg vil have mig refereret, da Du iøvrigt kand være forsikret, at jeg ikke skal undlade at drage ald den fornødne Omsorg for hendes Avantage, som mig muelig være kand. Næst min og mines kjærligste Respect for smukke Kjereste, Dig og samtlige Børn lever jeg stedse i ald Broderlig Tendresse Velædle Højstærede K: Broders kjerlige Broder og forbundne tjener

Fredensborg den 30te Aprilis 1757.

J a c o b F a b r i t i u s.

L.F.: først bekommet d 15. May 1757 besvt. d 17 do: under Couv: til Hr. O. Insp. Heeboe. Om Employ for A n: H e l e n e ned og hos ham selv etc.

Velædle Højstærede Kiere Broder!

98.

Dit meget Ærede af 17 hujus har jeg i dette Moment indhændiget, hvorfor takkes, og bedes tillige, at Du vilde joe for joe hellere see mig Bredderne nedsendt, jeg mener af de 12 Fods å 100 rd: 11 rdr, men K: Broder for alting see til, at de ere gode, uden Qvister og Knaster, thi ellers er jeg ikke tjent dermed. Du er saa god at adressere dem til Monsier L u n d, som nok drager Omsorg for at de bliver opsadt, saalænge til jeg derom faaer Efterretning. Tiden tillader ikke at besvare de andre Poster i Dit Brev, som skal skee med første, da jeg, næst alles vores Compliment for Din Heele Familie, lever med ald Broderlig Oprigtighed Din kierlige Broder og forbundne tjener

Fredensborg d 28 Maji 1757.

J a c o b F a b r i t i u s.

L.F.: bekommet d 12 Junij 1757, og besvaret d. 14 dito under Couv: til Hebo: at bordene skal følge med Weien d 18 Junij sent ham med Weien 120 ... gode 12 fods Grahnebord, og 1 røget Lax addr. til Monsr. Lund og indbert. ham bordenes 1ste kiøb og at Fragten er ordinaire 4 rd:, samt erindret om min D a t t e r.

99. Velædle Højtærede Kjere Broder!

At jeg ikke før har besvaret Dit seeneste af 18 Junii har en Deel Forretninger, hvormed jeg har været occuperet, forårsaget, som jeg kjerligst beder, ey fortrydelig maatte optages. For hafte Umage med de 100de stk: Grane-Bord, som jeg rigtig har bekommet, aflegger jeg min skyldigste Taksigelse, da jeg dermed er hjertelig vel fornøjet i alle Maader. Fremdeles insinuerer min Kone saavel som jeg vores kjerligste og skyldigste Tak til din smukke Kjereste og Dig for tilsendte skjønn Lax, da vi har den Ære at fortære samme paa Eders Sundhed. Hvad din Jomfrue-Datter *A n n e H e l e n e* betreffer, da forsikkrer jeg, at der intet skal mangle paa min Side, hvorved Hendes Tarv kand beobagtes, hvorfore, saa snart der presenteres mindste Lejlighed, skal jeg ingenlunde forsømme at skaffe hende Emploi. Jeg med Kone og Børn aflegger vores kjerligste Respect for Din Dydige Kjereste, Dig og Børn, da jeg iøvrigt med ald Broderlig Oprigtighed har den Ære at henleve Velædle Højtærede Kjære Broders Kjerlige Broder og oprigtige Tjener

Fredensborg d 4: Augusti 1757.

Jacob Fabricius.

L.F.: Besv. d. 14. Marty 1758 at jeg har givet Anvisning paa Ham for 15 rd. 27 Sk. samt erindret om Condition: for A n n e H e l e n e etc. under couv. til Frid: 1758 d 1 Juny atter skrevet Ham til og sent Ham 1 r: Lax adress: til Mad: Smit med Skip: Mørck.

Frederik Ludvig Fabricius private familieoptegnelser

A^o 1731 d 31 January er jeg *Frederich Ludvig Fabricius* fød her i Laurvig: Min Fader var *Lauritz Fabricius* Over Inspecteur og Over Birkedommer i Laurvigs Grevskab: Moder *Birgitte Marie Humble*: begge fødte i Faaborg i Fyhn. Min Moder døde d 19 Marts 1740 og min Fader indlod sig i andet Egteskab d 1 September samme Aar med *Sophie Magdalene Brinch*, en Datter af Justitsraad og General Skibs Maaler i Norge *Iver Brinch*. – Hun døde d ... 1761 og min Fader overlevede hende ikkun til d 23 Dec samme Aar. –

1747 d 10 Juny er min kjære Hustrue *Margrethe Helene Strøm* fød paa Wallø Saltværk i Norge: Hendes Forældre vare: Faderen daværende Kongl Bogholder ved samme Saltværk men siden Byfoged i Laur-

vig og Sorenskriver i Laurvigs Grevskab *Børre Strøm*, som Gud endnu vilde lade leve længe og vel! Moderen *Helvig Michelsdatter Giedde*, en Datter af Veier og Maaler i Laurvig *Michel Pedersen*. Hun døde d 13 April 1752 paa Walløe Saltværk – A^o 1754 d 7 February indlod min Kones Fader sig anden Gang i Egteskab med *Judithe Moo* Enke efter Kjøbmand i Laurvig *Søren Bochman* – Hun døde d 1 Februari 1756 og d 27 Septemb 1757 blev min Svigerfader atter givt med *Anne Suhm* Enke efter Kjøbmand i Laurvig *Jochum Bugge*.

A^o 1765 d 12 December stod min Hustrues og mit Bryllup her i Laurvig udi hendes Fader Byfoged *Strøms* Huus – Herren lyksaliggjøre vors Egteskab.

A. 1767 d 25 May, om Eftermiddagen Kl. 8½ blev min kjere Hustrue forløst med en ung Søn, vors første Barn, som den paafølgende i 1. Juny blev døbt i Langestrands Kirke af Hr. Provst *Stjerne* og kaldet *Christian Conrad*. Fadderne vare: Vores kjære Moder *Anne Strøms*, min Søster *Anthonette Joachimmine Fabricius* – Hans Hoygrevelige Excellence H. Grev *Christian Conrad Danneskiold Laurvig*. Min Kones Morbroder *Clement Michelsen* og min Svoger *Abraham Abrahamssen Bøkman*.

A. 1768 2 October blev min kjære Kone om Morgenen Kl. 3½ Slet forløst med en Datter som 5 *ejusdem* blev døbt i Langestrands Kirke af Hr. Provst *Stjerne* og kaldet *Birgithe Hedevig* efter begge vore Mødre. Fadderne vare min Søster *Ulricha Eleonore Fabricius* gift med Forvalteren ved Bornevigs Marsovn *Knud Mørk* – min Sviger Søster *Lovise Strøm*. min Svigerfader Byfoged *Strøm*, mine Svogre *Claus Nielson Bugge* og *Abraham Sørensen Bøkman*.

A. 1769 d 18 July behagede det Herren formedelst Svaghed af Kighoste og Slag for Tænder at til sig kalde denne vor liden Datter om Eftermiddagen Kl. 6 og den 20d. *ejusdem* blev hun nedsadt i sit Hvile-Sted den lukte Begravelse i Langestrands Kirke. A. 1770 d 15 January om Morgenen Kl. 3 blev min kjære Hustru forløst med vores 3 Barn en Søn som den paafølgende 19 blev *hiemmedøbt* af Hr. Provst *Stjerne* og kaldet *Lars* efter min gode Sal. Fader: *Hans Daab* blev i Langestrands Kirke *confirmeret* d 27 *ejusdem*, da Fadderne vare:: min Kones Moster *Siri Margrethe Giedde*, min Sviger Søster *Johanne Frederica Strøm*, Hr. General Major *Woldemar von Brüggeman*, min Svoger Forvalter *Mørk*, og min Søster *Nette Fabricii* forlovede Kierreste *Jens Bøkman*. A. 1773 *Natten til* d 23 July Kl. 1½ slet blev min kjære Hustrue forløst med vores 4d Barn, en Søn, som den paafølgende 30, *ejusdem* blev

døbt i Langestrands Kirke og kaldet *Borre Strøm* efter min kiære endnu levende Sviger Fader. Fadderne vare: Min Sviger Søster *Anne Petronelle Strøm* gift med Kjøbmand i Laurvig Seign *Abraham Abrahamson Bøkmann*, min Sviger Søster *Anna Ingenuise Bugge*, min Svoger Hr. Capitaine *Grovold*, Hr. Tolder *Carl Friderich Gether* og Visiteur Sr *Rasmus Linaae*. –

Gravskrift over Frideric-Ludvig Fabricius

Fra Dagens Moie
hviler i hellig Roe
Salig Justice Raad Friderich Ludvig Fabricius
Som
var fød i Laurvig den 31te January 1731
udnævnt til Ober Inspecteur og Birkedommer i Grevskabet Laurvig 1762
beskikket til virkelig Justice Raad d 16 November 1781
gift første Gang med Jomfrue Margarethe Hellene Strøm
d 12 Decemb 1765
der, efter at have bragt ham 4e Børn hvorav ikkun 2 Sønner levede
døde d 12 August 1773
gift anden Gang med Jomfrue Lovise Strøm
d 20 October 1774 og
døde udi Embedet den 4e Septembris 1786
Læser
Christendom Sinds-gaver – Insigt – Nidkiærhed
gjør den store Mand
Gierninger vidner den Avdøde var troe
Hvor billige da
De salte Taarer som hædrer
denne Urne.

Fra Grevskabet Laurvigs Arkiv

Frederik Ludvig Fabricius's vita i Pakken »Diverse«

Justice Raad *Friderich Ludvig Fabricius* var fød i Laurvig 31te Januarij 1731 af Forældrene *Lars Fabricius* da Byefoged i Laurvig, siden tillige Sorenskriver og omsider Ober Inspecteur og Birkedommer i Grev-

skabet Laurvig og Madame *Birgitta Maria Homle* begge fødte i Fyn. Han var i Forældrenes Huus ved privat Information anført til Studerinden indtil Aaret 1744 da han blev sendt til Hans Farbroder Provst og Sogne Præst i Rudkiøbing paa Langeland *Hans Fabricius*, hvor hand blev under privat Information til 1746, da han blev sadt i Mesterlectie i Odense Skole, og kom derfra 1747 paa Gymnasio sammesteds. Udi Aaret 1748 blev han Student og tog 1749 Examen philosophicum. 1750 tog hand theologisk Attestaz. Reiste derpaa hiem til Forældrene, men efter kort Tiid forloed dem atter da han reyste til Kiøbenhavn for at studere Jura, og udstod 1752 offentlig Examen juridicum paa Latin. Begav sig derefter atter hiem til Forældrene og øvede sig i Rettergangs Sager. 1754 blev hand antaget til at føre Pennen ved den Commission der skulle afgjøre store Mængden af Grevskabets Betienteres efterladte Regnskaber. Under dette Arbejde forskaffede hand sig den Indsigt og Erfarenhed i Grevskabets betydelige vidtløftige og forskiellige Beskaffenhed, som siden gjorde ham til dets nyttigste Mand. Hand var sysselsat hermed til 1757, da hand nedbragte 138 Regnskaber til Kiøbenhavn til Skiftet efter Grev *Ferdinand Anthon Danneskiold Laurvig*. Der forblev hand for at oplyse saavel herom, som om andre norske Sager vedkommende Skiftet til 1758. Under disse Forretninger havde General Lieutenant og Greve *Friderich Ludvig* lært at kiende det Pund der var nedlagt hos den salig avdøde og som dend høye Herre havde rigtige Begreber om sin Eyendom Indsaa hand fordellen at at have en kyndig Mand udi sit Grevskab, der kunde skønne dets Herligheder og dets Mangler, og hvad mere er bestyre dem til Herskabets sande Fordeel. Han valgte derfor at gjøre den Sal: afdøde til sin. Og paa det hans Indsigt skulle formeeres tilbød han ham naadigst paa sin Bekostning at reyse udenlands. Intet kunde lignedes med den Sal: Afdødes Glæde da hans høye Patron tilkiendegav ham denne Naade. En udenlandsk Reyse havde længe været Formaalet for hans Ønsker, men penge feilede ham. Han svoer da i sit Hierte sin Høye Patron og Efterkommere Opofrelse af sit Liv. Fra dette Øyeblik opstemmedes den Nidkiærhed for Herskabets vigtige Fordeel, som udmærkede hans i 23 Aar Ober Inspecteurs Tieneste. Hans udenlandske Reyse gik igienem *England, Skotland, Nederlandene*, endeel af *Frankrige* og *Holland*. Hand kom tilbage til bemeldte Hans Høye Patron 1762, som da var ved Armeen i Holsten, og nød betydelige Beviiser paa hans Naade, skjønt hand meget havde fraraadet Greven at vedblive sin Befaling om at medbringe Valonske Smedde for at indføre dens Smiddemaade her ved Værket. Hand

førte dem med sig herop og satte dem i Arbeide, men Udfaldet viste at hans Correspondance og Samtaler med Greven herom havde været grundet paa Indsigt. Mod Enden af Aaret 1762 behagede det Admiral og Greve *Christian Conrad Danneskiold Laurvig* som nyelig havde succederet sin Broder, at beskikke ham til Ober-Inspecteur og Birkedommer udi hans Aaret forhen afdøde Faders Sted. Udi Augustii 1781 blev han igiennem Admiralitetets Collegio af Hans Majestæt allernaadigst befalede at holde Forhør og Undersøgning i Christianssands Stift, angaaende nogle begangne Forseelser mod Hands Majestæts Flag og territoriale Rettigheder fornemmelig af 2 engelske og 1 amerikansk Caper, og som det var bleven ham overdraget at beskikke selv Actor og Skriver formaaede han da værende Sorenskriver nu Justice Raad og Zahl Casserer *Bockman* at være Actor og Procurator og Revisor *Ostenfeldt* til at være Skriver. De begav sig saasart den Kongelige Befaling var indløben uopholdelig paa Reysen og i Stæderne *Christiansand, Mandahl* og *Farsund* gjorde alle muelige under søgninger efter Instrux og paa Stædet beskrev og nedsendte Forretningen til Admiralitetet, som derefter i naadige Udtrykke tilkiendegav sin høye Satisfaction herover, og blev ham ligeledes fra Cancelliet berettet af Hans Majestet for gjorde Tieneste havde beskikket ham til *virkelig Justitz Raad* og Bestallingen herpaa at udfærdige gratis som skede 16de November 1781. Den salige afdøde var Tvende Gange gift. Første Gang den 12te December 1765 med Jomfrue *Margrethe Hellene Strøm* som døde den 12te Augusti 1773. Med hende avlede han 4re Børn hvoraf kun 2 Sønner lever. Anden Gang giftede hand sig den 20de Octobr. 1774 med Jomfrue *Lovise Strøm* Syster til hans første Kone, hvilken er hans bedrøvede efterladte Enkefrue. Den salig afdøde havde i sin Skolegang valgt til sit livssprog den bekiendte Sentenz af Horatio: *nulla pallescere culpa*. Og hans heele Embeds liv viste han havde ikke nødvendig at blegne hverken for sin Konge eller sit Herskab, naar hans Forretninger bleve dragne for Lyset. – Thi han havde ualmindelig Indsigt – Hand overveyede sine Pligter – og var nidkær indtil Enthusiasme udi Udførelsen deraf. I Februarii 1784 begyndte han at blive sygelig som alt meere og meere tog til med Kræfternes Aftagelse indtil sidstleden 4de September om Morgenen Klokken lidt over 4re da hand omsider pustede fra sig den sidste Rest af sit møysommelige Liv. Faae og møysommelige vare Hans Dage, men Ærens Krone i Ævigheden Salighed blev hans Belønning; Thi beholdende sin Siæls Styrke til kort før Enden, mødte han Døden med al den Frimodighed som ikkun Guds Naade i de troende kand virke.

Slutningen

Overinspektør Lauritz Fabricius's sidste aar var ikke lyse. Hans vel-ynder og foresatte fra de unge dage, den gamle greve, var død, og ny stil skulle indføres; helbredet gik ned ad; børneflokket blev ved at vokse, skønt han var midt i treserne, saa deres fremtidsskæbne var kilde til hans dybe bekymringer; hans hustru blev mere og mere svag; og den øvede administrator kunne ikke skjule for sig selv, at han fra at have været en velstillet mand gled dybere og dybere i gæld. Og paa samme tid maatte han opretholde sin højt ansete stilling og gøre, hvad han kunne, baade for at faa grevskabets forvaltning i orden og ikke mindre faa sine egne børn knyttet til det, saa deres fremtid sikredes.

Det var opmuntringen i hans arbejde, at den ældste søn havde føjet den jurisdiske eksamen til den theologiske og var vokset ind i administrationen, ja fik grevens opfordring til paa hans bekostning at foretage en fleraarig udenlandsrejse for dygtiggørelse. – Ogsaa sønnen nr. to blev foreløbig, medens der ventedes paa embedsmuligheder, anvendt i grevskabets tjeneste i udlandet. Men nedad gik det, og: Hvad med de smaa? Han slutter aaret 1759 med et latinsk citat: »Slut paa aaret, ikke paa arbejdet. Men Gud alene æren«.

16. juni 1761 skriver han: med stor sorg og hjertets beklæmmelse tilkendegiver jeg, at min gode kone, salig i den gode Gud, er ved døden bortkaldt natten til den 11. juni efter 10 maaneders og to dages bestandig svaghed ... tilmed er jeg nu en gammel, svagelig og fattig mand over 66 aar og 2 maaneder. Den gode Gud naadelig hjælpe baade dem og mig til nogen husvalselse.

Sidst paa aaret bindes han til sengen af sygdom og forstoppelse, men fortsætter sin omhyggelige administrative korrespondance. Den 22. dec. skriver han, idet han nøjagtigt og klart redegør for fire sager, at sygdommen nu er tiltaget, saa han aftenen før har ladet provsten berette sig til døden. Og dagen efter, onsdagen den 23., »behagede det Herren ved døden at henkalde nu sal. Ober Inspecteur Fabricius«, efter at han selv havde overleveret til sorenskriveren sine nøgler til kontort.

Hans nøjagtighed og redelighed var anerkendt af alle til det sidste. Ingen kunne vær i tvivl om, at havde han villet, kunne han uden muligheder for afsløring have beriget sig selv under forvaltningen. I stedet var han blevet fattig selv, men alt hvad han skyldte til grevskabet blev eftergivet, og inden et aar sad hans kun 31 aar gamle søn i hans stilling.

Men børneflokket maatte spredes blandt slægtninge og venner; de yngste var kun 1½, 3¾ og 7 aar.

Den ældste, Frederik Ludvig, blev grevskabets overinspektør under skiftende herskaber til sin død i 1786. Hans ældste søn Christian Conrad (255) døde som sognepræst i Tranekær, og hans anden søn Lars (388) døde som kommandør. Fra dem nedstammer mange nulevende af navnet.

Den anden søn Søren Christian (410) døde som sognepræst i Hitterdal, og har ingen nulevende mandlig efterslægt. Af de øvrige børn nævner vi her den næstnyngste Jens Chow (423), der vandt et aldrig glemt navn i Norge og døde som viceadmiral. Af ham finder vi nulevende efterkommere.

Broderflokket tynder ud i disse aartier.

De 11 brødre, der naaede den voksne alder, var ved deres død 57, 68, 61, 63,

63, 34, 64, 66, 59, 74 år. Den yngstes dødsaar er ikke fundet. Det var Jacob (810), der blev kongens sølvpop i 1746. 8. nov. 1760 forundte kongen allernaadigst sølvpop Fabricius hans dimission. Hans løn havde været 500 rd. aarligt; nu sættes hans pension til 300 rd., og hans efterfølger faar i gage: 200 rd.! I 1765 bor han som pensionist i Fredensborg og gifter sig for anden gang der.

Christen (3) var død allerede 1730. Jørgen (155) døde i 1745. Peiter (161) var død i 1739. Rasmus (212) druknede 1742. Christian (217) døde allerede 1728. Johannes (219), som ofte er nævnt i disse breve, døde 1758 og efterfulgtes af sin søn, den theologiske kandidat Mads Lauritz (253) døde som nævnt lille juleaften 1761. Hans (460) døde som provst i Rudkøbing 1755. Peder (806) døde først i 177, medens Otto (214) var død i 1752.

Da Hans Fabricius spiller saa stor en rolle i Frederik Ludvigs ungdom, og da saa mange breve er skrevet af ham, er der grund til at standse et øjeblik ved ham.

I biskop Blochs haandskrevne fynske præstehistorie, der bevares i universitetsbibliotheket, berettes det, at han har lidt af samme sygdom som sin fader, nemlig stensmerter: »Imod Slutningen af hans Liv havde han megen Plage af Sten, der især haardelig angreb ham tre Uger før hans Død, saa han matte udstaa en ulidelig Smerte, da Gangene vare tilstoppede, indtil den 27. Nov. 1755 det behagede Gud ved en salig Død at skaffe ham et godt Udfald paa hans Lidelser.«

Ogsaa i dette hjem var der smaabørn. 1750 havde faderen sat to sønner i Odense skole og ladet dem bo hos Giørtz Giørtzen. Det var Laurids Schurmann (464), og Christen (417). De blev begge studenter 1752. Den ældste, som ikke havde efterlevende sønner, døde som sognepræst i Raklev, og Christen, der begyndte som Grønlandsmissionær, døde som sognepræst i Lejrskov og har efterladt en stor efterslægt.

I brevene nr. 33 og 56 hører vi om to sønners fødsel. Det er Otto, der opkaldes efter broderen i Kbhvn., dels fordi han ingen efterslægt har, dels fordi denne havde været mellemmand ved »vort fornøjelige ægteskab«. Lorentz Peiter er opkaldt dels efter farbroderen Lauritz, dels efter den afdøde farbroder Peiter i Faaborg.

Otto (646) blev den berømte naturforsker og sprogmand, titulær biskop og dr., der døde som sognepræst ved Vor Frelsers kirke. Han har mange efterkommere. Lorentz Peter (728) kom gennem forbindelsen med moderens familie Ursin allerede som dreng i Det Assiatiske Compagnis tjeneste. Han var en tid kaptein i et andet rederi, men døde som styrmand under ophold i Indien. Ogsaa han har en stor efterslægt.

Med disse korte oversigter maa vi slutte denne uhyre interessante brevsamling.

Frederik Ludvig
Fabricius

1731–1786

Overinspektør og
overbirkedommer
for
Grevskaftet Laurvig
Justitsraad

Margrethe Helene
Fabricius

født Strøm

17 .-1773

Personregister

Tallet angiver sidetal.

- Aabye. Thomas. Rektor. Professor. Odense. 94. 96.
Acheleye. Jens Verner. Direktør i Asiatisk Kompagni. 134.
Ahlefeldt. Greve. 59.
Albrecht. Lakaj. 16.
Anchersen. Søren. Rektor. Professor. Odense. 95.
Andersen. Hans. Skipper. Odense. 109. 110.
Bager. Hans. Sognepræst. Faaborg. 42.
Bang. Lakaj. 132.
Bech. Postinspektør. 135.
Bisgaard. Tolder. 16.
Bloch. Jørgen. Biskop. Odense. 144.
Borup. Lars. Skipper. 128.
Brinch. Christian. Løjtnant. 57. 59. 125.
– Frideric. 127.
– Ivar. Generalskibsmaalingsinspektør. Drammen. 31. 33. 38. 55. 64. 70. 73.
v. Brüggeman. Wolmar. Generalmajor. 139.
Bugge. Anna Ingenuise. 140.
– Claus Nielsen. 139.
– Jochum. Købmand. Larvik. 98. 139.
Bøchman. Abraham Sørensen. 139.
– Abraham Abrahamsen. Sorenskriver, siden Zahlkasserer. 139. 142.
– Anne Petronelle f. Strøm. 140.
– Søren. Købmand. Larvik. 139.
v. Capeln. Bragenæs. 81.
Coëgius. Præceptor. 57. 59. 68. 73. 102. 103.
Christensøn. Tønnes. Student. 133.
Dahl. Uldsvigs. g. m. oberst D. 41.
Dale. Abraham. Skipper. 47. 54. 61. 62. 68. 73. 74. 77. 79. 80. 82. 93. 94. 101. 103.
121. 122. 124. 125. 129.
Danneskiold-Laurvig. Christian Conrad. Greve. 139. 142.
– Ferdinand Anthon. Greve. 13. 31 f. 55 f. 59. 90. 119. 135. 141.

- Danneskiold-Laurvig, Friderich Ludvig. Greve. 141.
 – Grevinde. 59.
 Davidsøn. Monsieur. 126.
 Davidsen. Bertel. Skipper. 52.
 Dinne Cathrine. Halvsøster til Jacob Fabricius. 16.
 Ellers. Niels Mørk. 15.
 Emitz. Hans Nicolaisen. Toldkontrollør. Drammen. 35. 56.
 Ermandiger. Søløjtnant. 125. 127.
 Fabricius. Anne. (639). g. m. Reutze, siden Møller. 44. 67. 69.
 – Anne Helene (418). g. m. Linaae. 135. 137. 138.
 – Anne Kirstine (87). g. m. Basballe. 42. 72. 76. 78.
 – Antoinette (422). g. m. Bøchman. 139.
 – Birgitte Helvig (387a). 139.
 – Birgitte Marie f. Humble (253). g. m. Lauritz F. 13. 30. 32. 138.
 – Birthe Marie (156). g. m. Giørtzen. 107. 117.
 – Borre Strøm (409a). 140.
 – Christen (3). Sognepræst, Rise. 9 f. 23. 29. 33. 36. 40. 45. 50. 60. 61. 90. 144.
 – Christen (471). Sognepræst, Lejrskov. 44. 67. 69. 144.
 – Christian (217). Farver, Faaborg. 12. 45. 50. 144.
 – Christian Conrad (255). Sognepræst, Tranekær. 139.
 – Elias Naur (157). Sognepræst, Køng. 11. 18. 24. 26. 45. 56. 76.
 – Else Cathrine f. Ursin (460). g. m. Hans F. 26. 27. 33. 55. 90.
 – Frederik Ludvig (254). Overinspektør, Larvik. 11. 32. 55 f. 90 f. 117 f. 138 f.
 – Hans (460). Provst, Rudkøbing. 12. 33. 55. 90. 92. 117 f. 144.
 – Hans Christian (416a). 75.
 – Hans Tage (88). Sognepræst, Rise. 60 f. 69. 73. 75 f. 79 f. 82. 85 f. 90. 115. 121. 123. 128. 130.
 – Jacob Severin (76). Degn. 23. 40.
 – Jacob (810). Kongens sølvpop. 13. 16. 33. 38. 39. 45. 48. 52 f. 56. 57. 62. 86. 98. 116. 118. 121 f. 127. 133 f. 144.
 – Jacob Ursin (642). Degn, Tved. 46. 47. 67. 69.
 – Jens Christian (4). Sognepræst, Skivum-Giver. 23.
 – Jens Jacob (418a). 30.
 – Jens Schow (423). Viceadmiral. 143.
 – Jens Severin (463). Apothekerlærling. 44. 67. 69. 86. 88.
 – Johan Jørgen (800). 100.
 – Johannes (219). Toldforvalter, Drammen. 12. 19. 22. 28 f. 35 f. 40. 44. 46 f. 52 f. 56. 61. 63 f. 71. 74 f. 77. 80. 83. 87. 94. 101. 104. 144.
 – Jørgen (155). Købmand. Faaborg. 10 f. 18. 22. 33. 42 f. 45. 56. 72. 76. 87. 91. 144.
 – Karen Friis (462). g. m. Kierulf. 23. 44. 67. 69. 110. 117.
 – Lars (388). Kommandør. 139.
 – Lauritz (Laurs) (253). Overinspektør, Larvik. 12 f. 31 f. 55 f. 90 f. 117 f. 138. 143 f.
 – Laurids Schurmann (464). Sognepræst, Raklev. 23. 44. 67. 69. 132. 144.
 – Lorentz Peiter (728). Skibskaptajn. 79. 83. 144.
 – Lovise f. Strøm (254). g. m. Frederik Ludvig F. 140. 142.

- Fabricius. Lovise Christine f. Frich (810). g. m. Jacob F. 49. 56.
- Mads (222). Toldkontrollør, Drammen. 35. 63. 104. 107. 118. 127. 136.
 - Margrethe Helene f. Strøm (254). g. m. Frederik Ludvig F. 138. 140. 142.
 - Marie f. Achton (460). g. m. Hans F. 19. 35.
 - Marie Achton (640). 41.
 - Otto (214). Overgraver, København. 12. 15. 17. 19 ff. 27. 29. 33. 35. 37. 43 ff. 47 f. 50. 53. 57. 60. 72. 76. 82 f. 90. 115. 118. 120 ff. 127. 144.
 - Otto (646). Biskop. Zoolog. 50. 67. 69. 144.
 - Peder (806). Bagermester, Ærøskøbing. 13. 23. 42 f. 46. 51. 61. 67. 75. 78. 91. 144.
 - Peiter (161). Smedemester, Faaborg. 11. 22. 29. 33. 45. 50. 144.
 - Philip Ernst (78). Degn, Alsted-Fjenneslev. 11. 22. 40. 67. 85.
 - Rasmus (212). Toldvisitør, Lille Fosen (Christianssund). 11 f. 18. 45. 48 ff. 54. 144.
 - Sophie Magdalene f. Brinch (253). g. m. Lauritz F. 31. 34. 55. 138.
 - Søren Christian (410). Sognepræst, Hitterdal. 24 f. 29. 32. 52. 60. 65. 78. 94 ff. 99. 101. 109 ff. 118. 122 f. 125. 132. 134 f.
 - Ulricha Eleonora (417). g. m. Knud Mørk. 139.
- Findt. Lars. Skipper. 15. 16. 17. 21. 22.
- Fleischer. Løjtnant. 52.
- Franchz. Logement i Roskilde. 125.
- Frisch. Løjtnant. 127.
- Gether. Carl Friderich. Tolder, Larvik. 140.
- Giedde. Michel Pedersen. Vejer og maaler, Larvik. 139.
- Giedde. Siri Margrethe. 139.
- Giørtzen. Giørtz. Silkekrammer. Odense. 11. 23. 33. 36. 40 f. 56. 75. 87. 89. 93. 96. 99 ff. 104 f. 111. 116. 127. 131.
- Gram. Friderich Carl. Hofmarskal. Geheimeraad. 16.
- Graae. Regimentskvartermester i Marinen. 13. 20.
- Grøvd. Kaptajn. 140.
- Gude. 78. 81. 90.
- Guttorms. Jens. Skipper (?) 17.
- Gyldenløve. Ulrik Frederik. Statholder. Lensgreve. 13.
- Hammerich. 16.
- Hans Ove. Skipper (?) i Sandeherred. 94.
- Hansen. Jens. Skipper. 18.
- Hartvig. 16.
- Hillemand. 15.
- Hee. Jacob. Sognepræst. Ø. Hæsinge. 81.
- Heeboe. Overinspektør. 135. 137.
- Heegaard. Ferdinand. 58.
- Herman. Johan. Skipper. 121. 128.
- Holstein. Johan Ludvig. Lensgreve. Geheimeraad. 11. 40.
- Horn. Herman. Skipper. 125. 129.
- Humble. Peder. Provst, Brunlanæs. 13. 19. 23. 27 ff. 34 ff. 39. 56. 81.
- Peder Christensen. Sognepræst, Hesselager. 14.
 - Rebekka. 123.

Huidtfeldt. Overhofmesterinde. 134. 136.
 Jacobsen. Ole. af Grinholm. 62.
 Jacobsen. Oluf. Skipper fra Tiømøe. 89.
 Jensen. Henning. Købmand, Odense. 102. 114. 131.
 Jensen. Mad. David. Logiværtinde i Vimmelskafte. 124.
 Kielman. J. Byfoged, Larvik. 31.
 Kresting. Løjtnant. 103. 106.
 Kruse. Niels. Skipper, Rudkøbing. 45. 54.
 Lange. Sørenskriver, Christianssund. 45.
 Langsted. Hans. Kammerraad. 96.
 Lars Ove. Skipper. 93.
 Lauridsdatter. Anna. g. m. Søren Jørgensen Smed, Faaborg (2). 56.
 Leth. Christian Langemach. Professor, Sognepræst Trinitatis kirke. 24.
 Lougerød. Christen. Skipper. 58.
 Lillelund. 107. 116.
 Linaae. Rasmus. Visitør, Larvik. 140.
 Lind. Rasmus Gregersen. Student. 80.
 Lindemann. Ditlev. Overinspektør. 15. 55. 57. 59. 78. 123. 125. 129. 132.
 Linstou. Oberst. 106.
 Luja. Skipper, Rudkøbing. 29. 34. 36.
 Lund. Andreas. Fuldmægtig. 20. 24. 36. 38. 43 f. 48 f. 51 ff. 57 ff. 67 ff. 76 ff. 83.
 85. 94. 97 f. 101 ff. 105 ff. 114. 121 f. 125 f. 131. 137.
 Lund. Nicolai Erichsen. fra Rudkøbing. 60. 67.
 Løwenørn. Povl Vendelbo. General. Geheimeraad. 11.
 Marthe. 15. 17. 21.
 v. Meuer. Madam. 134.
 Michelsen. Clement. 139.
 Moltke. Adam Gottlob. Overhofmarskal. Lensgreve. 134 f.
 Moo. Judith. g. m. Børre Strøm. 139.
 Mortensen. Jens. Skipper. 16. 20. 29. 36. 44.
 Møller. Claus. Paa Bragenæs. 54.
 Møller. Michael. 64.
 Mørk. M. 22.
 Naur. Elias. Mag. Professor, Odense. 11. 87. 89. 111.
 Nærlung. Hans. Skipper. 15.
 Nielsøn. Jens. Raadmand, Odense. 107.
 Offenberg. Apothekersvend, Rudkøbing. 76.
 Ording. Præceptor, Larvik. 100.
 Ostefeld. Revisor. 142.
 Ottosen. Christian. Borgmester, Faaborg. 13.
 Pedersen. Christen. Sognepræst, Humble. 14.
 Rask. Monsieur. 125.
 Rasmussen. Otto. Sognepræst, Rønninge. 13.
 Rehling. Johan. Mag. Sognepræst, Hasle. 15.
 Reiniche. Bernt. Sognepræst, Ærøskøbing. 78. 81. 89.
 Rødding. Monsieur. Drammen. 123.
 Scavenius. Christian. Højesteretsjustitiarius. 12.

Schrøder. Christian. Bagermester, Faaborg. 11.
 Schurmann. Corfitz. Mag. Provst Holmens kirke. 15.
 – Jens. Sognepræst, Frørup. 94.
 – Laurits. Sognepræst, Frørup. 93.
 Smith. Jacob. Guldsmid. 63.
 Snabel. Magister. 125.
 Snell. Læge, København. 16. 25. 123.
 Sparre. Student. 110. 115.
 Stevns. Generalmajor. 106.
 Stjerne. Provst, Langestrand. 135. 139.
 Strøm. Anne f. Suhm. g. m. Børre S. 139.
 – Børre. Byfoged og Sørenskriver, Larvik. 139.
 – Helvig Michelsdatter f. Giedde. g. m. Børre S. 139.
 – Johanne Frederica. 139.
 – Lovise. 139.
 Achton. Henrica. g. m. Oluf Stødt, sognepræst, S. Næraa. 23. 30. 43.
 Svelberg. Bankkommissær. 58.
 Svendsen. Niels. Skipper. 18. 20 f. 23.
 Sølling. Landstingshører. 124. 126.
 Søren Jørgensen Smed (2), Faaborg. 9.
 Tage. Hans. Sognepræst, Fuglse. 68. 71.
 Terchelsen. Forvalter, Larvik. 57. 124.
 Torbjørn. Skipper. 15.
 Tue. Erik. Skipper. 97.
 Tønder. Michael. Sørenskriver, Bergen. 46 f.
 – Michael Christian Ludvig Ferdinand. Viceadmiral. 127.
 Uldsax. Slægten. 14.
 Ursin. Hans. Højesteretsassessor. 13.
 – Jacob Lauritsen. Byskriver i København. 13. 26 f. 46 ff.
 – 59 f.
 Veinvich. 103.

Brødrenes barndomshjem i Faaborg, som det saa ud i 1896. Gaarden er bygget af deres fader Søren Smed i 1673, efter at hele Østergade var brændt 16. juli 1672. Sønnen Peiter overtog den ved faderens død i 1719. Dog havde den i deres tid formentlig ingen forstesal. Endnu staar gaarden, men façadens bindingsværk er nu dækket af nyt murværk.

INDHOLD

Forord	5
Sjældnere ord	8
Brødrene fra Faaborg	9
Breve 1733-1740	15
Aarene indtil 1740	31
Breve 1740-1744	34
Aarene 1740-1744	55
Breve 1744-1746	57
Aarene 1744-1746	90
Breve 1746-1748	93
Aarene 1746 og følgende	117
Breve 1748-1757	120
Frederik Ludvig Fabricius' private familieoptegnelser	138
Gravskrift	140
Frederik Ludvig Fabricius' vita	140
Slutningen	143
Personregister	146

